

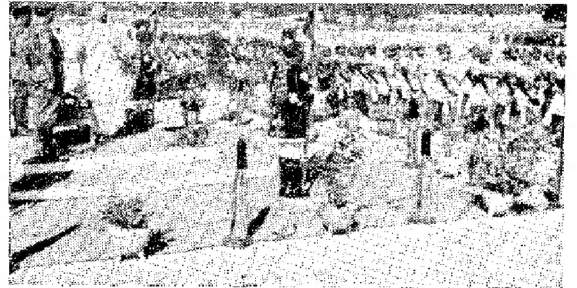

రివల్యూట్ దినోత్సవాలు

1970

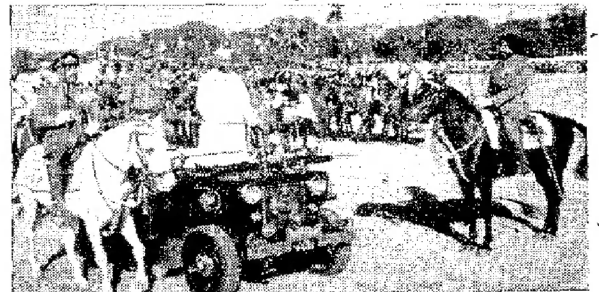
రివల్యూట్ దినోత్సవాల వందర్పంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం దీక్షిలో ఏర్పాటుచేసిన “హార్వర్డ్ లా”
జానపద నృత్య కళాకారులతో వివాహమందిరి శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ

సికింద్రాబాదు పెరేడ్ మైదానంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరు
వందనం స్వీకరిస్తున్న దృశ్యం

ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరు శ్రీ ఖమ్మం ఛాయ్ దేవాయ్ సికింద్రాబాదు
పెరేడ్ మైదానంలో పాటలు పాడుతున్న దృశ్యం

రివల్యూట్ దినోత్సవంనాడు గవర్నరు పెరేడ్ తిలకిస్తున్న దృశ్యం

ఆంధ్రప్రదేశ్

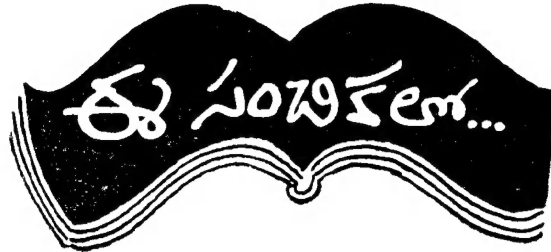

సంపుటి: 14

మార్చి 1970
పాఠశాల-చైత్రం-1881-82 క.శ

సంచిక: 5

ప్రధాన సంపాదకులు : పెండ్యాల వామనరావు

వచ్చే సంచిక
ఉగాది ప్రత్యేక సంచిక
అనేక అందాలతో
ఆకర్షణలతో
*
కొత్త పీరియడ్
“మన చరిత్ర-సంస్కృతి”

వెల: 50 పైసలు
సాలుచందా ఆరు రూపాయలు
Regd. No. H. 135.

ఈ సంచికలో రచయితలు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలు
తప్పని సరిగా ప్రభుత్వానికి సంబంధించినవిగా భావించనక్కరలేదు.

పేజీ

- 8 గవర్నరు ప్రసంగం
- 6 1970-71 బడ్జెట్ ప్రసంగం
- 9 అగ్నిగుండాల గమని ప్రారంభోత్సవం
- 11 మన ప్రాజెక్టులు: ఇంజనీరింగ్ ప్రతిభ
- 18 చిన్నతరహా సేద్యపు నీటి వనరులు
- 20 పరిపాలనా విషయాలు
- 21 ఆకాంక్ష (కవిత)
- 22 మహా భారతము (పీరియల్)
- 26 గుంటూరు జిల్లాలో కొత్త పరిశ్రమలకు అవకాశాలు
- 29 తెలంగాణా భూములకు నాగార్జునసాగర్ జలాలు
- 32 తిరస్కృతి (పీరియల్)
- 36 చైతన్యమూర్తులు
- 39 యాత్రిక వారోత్సవాలు
- 42 ఆంధ్రప్రదేశ్ లో నక్సలైట్ల అతివాద కమ్యూనిస్టుల
హింసాకాండ
- 46 గ్రంథ సమీక్ష
- 49 గృహిణి (పీరియల్)
- 55 పండుగలు, పర్వదినాలు
- 58 పగరంలో
- 57 జిల్లాలనుండి

కష్టపడి పనిచేయ వలసిన సమయం

ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలు రాష్ట్రాలలోనే కాదు, కేంద్రంలో కూడా ఎప్పుడూ హడావిడిగా వుండే నెలలు. వివిధ రాష్ట్రాల ఆసెంబ్లీలలోనూ, పార్లమెంటులోనూ బడ్జెట్ సమావేశాలు ఫిబ్రవరి నెలలో ప్రారంభమై, మార్చి నెలాఖరు వరకూ, పార్లమెంటు విషయంలో యింకా తరువాత కాలంలో కూడా కొనసాగుతూ వుంటాయి. ఆర్థిక సంవత్సరం ముగిసే సమయం కాబట్టి అనేక విచిత్రమైన సమస్యలు ఎదురవుతూ వుంటాయి. సకాలంలో, ఆర్థిక విషయాలలో ప్రభుత్వామోదం పొందడానికి, కేటాయించిన డబ్బు మురిగి పోకుండా ఖర్చుచేయడానికి ఎక్కడలేని తొందరతో పనులు పాగుతూవుంటాయి. ప్రతి రాష్ట్రంలోనూ యిదే జరుగుతుంటుంది. వేసవి ప్రారంభమయ్యే కాలం కూడా యిదే. విద్యార్థులు తమ భవిష్యత్తును నిర్ణయించే పరీక్షల కోసం కష్టపడి చదవడం ప్రారంభిస్తారు. అంటే ఎక్కడ చూసినా పని సమరంభం, ఆచరణ, దీక్ష కనిపించే సమయం యిది.

తెలంగాణా ప్రాంతీయ సంఘానికి అదనపు అధికారాలను యిస్తూ భారత ప్రభుత్వం చేసిన ప్రకటన తెలంగాణా అభివృద్ధి చరిత్రలో ఒక ప్రధానమైన ఘట్టం. ఈ ప్రకటన, ప్రధానమంత్రి అష్టసూత్ర ప్రణాళిక అమలు పరిచే కార్యక్రమంలో భాగంగా చేయబడింది.

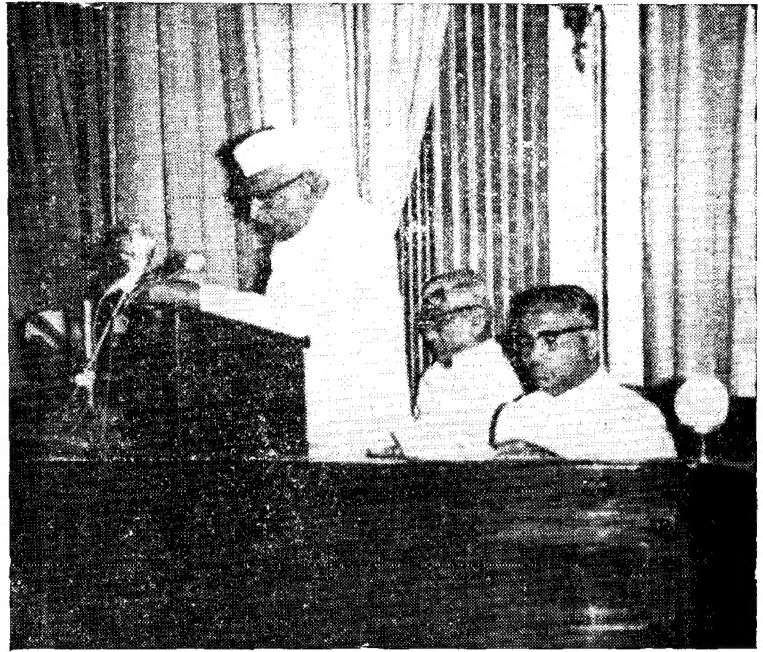
ఏ రాష్ట్రంలో నైనా బడ్జెట్, ఆ రాష్ట్రపు ఆర్థిక వ్యవస్థకూ, సాధించిన విజయాలకూ, సాధించ దలచిన అభివృద్ధికి సూచనప్రాయంగా వుంటుంది. రు. 285.98 కోట్ల బడ్జెట్ ప్రతిపాదించారంటే, కొన్ని అవరోధాలు వున్నప్పటికీ, రాష్ట్రపు ఆదాయం పెరుగుతున్న విషయం స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో మధ్యవిషేదం తొలగించిన ఫలితంగా రాష్ట్ర ఆదాయం బాగా పెరుగుపడే అవకాశమూ, తత్ఫలితంగా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు తగినంత మొత్తంలో కేటాయింపులు చేసుకునే అవకాశమూ కలుగుతున్నాయి. కొత్తగా ఒంగోలు జిల్లాను ఏర్పాటు చేయడం ఒక ముఖ్యమైన విషయం. బడ్జెట్ ప్రసంగంలో ఆర్థిక మంత్రి శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డిగారు పేర్కొన్నట్లు, ఆ ప్రాంత పజల చిరకాల వాంఛితం నేటికీ యీదేరింది. కొత్త జిల్లాలో చేర్చబడిన, కర్నూలు, గుంటూరు, నెల్లూరు జిల్లాలకు చెందిన ప్రాంతాల విషయంలో యితోధికంగా శ్రద్ధ వహించడానికి యీ కొత్త జిల్లా ఏర్పాటు ఉపయోగపడుతుంది.

రెండుసార్లు తుపాను తాకిడికి గురిఅయినా, రాయలసీమలో కారత పరిస్థితి ఏర్పడినా, ఆందోళన కారణంగా తెలంగాణాలో ఆర్థిక వ్యవస్థ దెబ్బతిన్నా, ఆర్థిక మంత్రి ప్రతిపాదించిన ఆర్థిక పరిస్థితి చిత్రణ నిరాశాజనకంగాలేదు. పెగా, యిది యిబ్బందులను ఎదుర్కొవాలనీ, ఏ పరిస్థితులలోనైనా సరే, వ్యవసాయ పారిశ్రామిక ప్రగతిని కుంటుపడవీయకుండా చేయడానికి సకల ప్రయత్నాలు చేయాలనే ప్రభుత్వ దృఢసంకల్పానికి దర్శనంగా వున్నది. భూమిలేనివారికి బంజరను పంపిణీచేసే విషయంలోనూ, భూసంస్కరణలను త్వరితం చేసే విషయంలోనూ ప్రభుత్వ విధానాన్ని సూచిస్తూ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు చేసిన స్పష్టమైన ప్రకటన ప్రజలలో కొత్త ఆశలను రేకెత్తిస్తున్నది.

గుంటూరు జిల్లా అగ్నిగుండాలలో సీసము, రాగి, తుత్తునాగం గనుల తవ్వకానికి కేంద్ర ప్రభుత్వ గనులు, లోహ విషయాల డిపార్ట్ మెంట్ శ్రీ ఆర్. జగన్నాధరావుగారు ప్రారంభోత్సవం చేయడం మన రాష్ట్రపు పారిశ్రామిక ప్రగతి కృషిలో అతి ప్రధానమైన ఘట్టం. ఈ ప్రాజెక్టువల్ల ఒక వెనుకబడిన ప్రాంతానికి కొత్తగా అభివృద్ధి అవకాశాలు ఏర్పడుతాయి. ఆ ప్రాంతపు పారిశ్రామిక అభివృద్ధిలో యీ ప్రాజెక్టు ప్రధానాంశంగా వుంటుంది. హైదరాబాదు నగరానికి జైలికమ్యూనికేషన్ కేబిల్ ఫ్యాక్టరీని తిరిగి సాధించుకోవడంలోనూ విశాఖ పట్టణానికి దాదాపు విరమించబడినట్లు భావించబడిన జింకుకుడి కార్మాగారం తెచ్చుకోవడంలోనూ ప్రభుత్వం చేసిన కృషి శ్లాఘనీయం. తూర్పు తీరంలో, నెల్లూరు జిల్లాలోని శ్రీహరికోట ద్వీపంలో రాకెట్ పర్యయోగ కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేయడంవల్లనూ, రామగుండంలో బొగ్గు పారిశ్రామికీకరణ రసాయనిక ఎరువుల ఫ్యాక్టరీని సాధించుకొని, తత్ఫలితంగా అనేక యితర పరిశ్రమలను నెలకొల్పుకొనడం వల్లనూ, రాష్ట్ర పగతి కార్యక్రమం ఉచ్చ దశను అందుకుంటుందనడంలో సందేహం లేదు. రాయలసీమ, తెలంగాణా ప్రాంతాలలోని ఖనిజ సంపదనూ, స్కార్లు జిల్లాలలోని వ్యవసాయ సంపదనూ దీక్షతో, ఏకీకృత లక్ష్యంతో, సకల్మంగా అభివృద్ధి పరచుకున్నట్లుయితే ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో బహుముఖ పగతి కృషితో కూడిన సూతన శకానికి అంతురార్పణ జరుగుతుంది.

—పి. వి. ఆర్.

1970 ఫిబ్రవరి 7వ తేదీన
ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరు శ్రీ ఖండూ
భాయ్ దేశాయ్ శాసన (ఉభయ) సభల
సంయుక్త సమావేశంలో చేసిన
ప్రసంగం పూర్తిపాఠం :

తెలంగాణా అభివృద్ధి: భూ సంస్కరణలు ఉద్యోగుల సమస్యలు

గౌరవనీయులైన అధ్యక్షా! సభాపతీ!
శాసనమండలి సభ్యులారా!

గతపర్యాయం మనం 1969 ఆగస్టు మధ్యలో సమావేశమయినాం. ప్రభుత్వ విధానానికి సంబంధించి, అటుపమ్మట జరిగిన ముఖ్యసంఘటనలను గురించి ఇప్పుడు సంగ్రహంగా వివరిస్తాను. ప్రస్తుత సమావేశం కార్యక్రమంలోని ప్రధాన అంశాలను గురించి కూడ తెలియజేస్తాను.

క్రిందటి నా ప్రసంగంలో గుంటూరు, కృష్ణా, ఖమ్మం, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలకు 1969 మే నెలలో సంభవించిన తుపాను వల కలిగిన ఆపారనష్టం గురించి ప్రస్తావించి వున్నాను. ఈ ప్రాంతాలు ఆ విపత్తునుండి కోలుకొనక పూర్వమే 1969 ఆక్టోబరు నవంబరు మాసాలలో భారీ వరాలతో కూడిన మరొక తుపాను వచ్చింది. ఈ తుపాను, పైన తెలిపిన ప్రాంతాలతోపాటు వాటికి ఉత్తరంగాను, దక్షిణంగాను ఉన్న శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం, తూర్పుగోదావరి, నెల్లూరు జిల్లాలనుకూడా బీభత్సానికి గురిచేసింది. కెరటపువీరు మూలంగాను, ముంపునీటి మూలంగాను కోస్తా ప్రదేశమూ, కొల్లేరు ప్రాంతమూ విపరీతమైననష్టానికి గురిఅయ్యాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్

మొత్తంమీద 5 లక్షల మంది ఇబ్బందుల పాలయ్యారు, సుమారు 250 మంది ప్రాణాలు కోల్పోయారు. ప్రభుత్వ ఆస్తులకు, ప్రజల ఆస్తులకు భారీనష్టం సంభవించింది.

ఈ తుపానువల దెలా జిల్లాలలో ఖరీఫ్ పంట బాగా నష్టమయింది. పంటకు ఏవో కొండిపోటి అవకాశాలు మిగిలివున్నా. ఈ జిల్లాలలో దిశెంబరు నెలలో వచ్చిన అకాలమైన భారీ వరాలు వాటిని పూర్తిగా తుడిచిపెట్టినాయి. వివిధమైన పంటలతో పున్న సుమారు 30 లక్షల ఎకరాల దెబ్బతిన్నాయి, ఒక్క వరి విషయంలోనే 3 లక్షల ఎకరాల పంట పూర్తిగా నష్టమయింది. 18 లక్షల ఎకరాలలో పంట దిగుబడి బాగా దెబ్బతిన్నది. అరటి, తమలపాకు వసుపు పంటలు పూర్తిగా ధ్వంసమయ్యాయి. కొబ్బరితోటలు, పొగాకు, మిర్చి వంటి వాణిజ్యపంటలు కూడ ఎక్కువగా దెబ్బతిన్నాయి.

ప్రభుత్వం సమగ్రమైన ఒక సహాయ కార్యక్రమాన్ని మంజూరు చేసింది. దెబ్బతిన్న ఇండ్ల యజమానులకు నగదు సహాయం, బెస్తలకూ, నేత పనివారికీ ప్రత్యేక గ్రాంట్లు, రైతులకు ఋణాలు ఈ కార్యక్రమం క్రింద ఏర్పాటు చేయబడాయి. తుపాను మూలంగా దెబ్బతిన్న నీటిపారుదల, మురుగునీరుదల వరద

వియంత్రణ నిర్మాణాలకు, రోడ్లకు, భవనాలకు మరమ్మత్తులుకూడా చేపట్టబడ్డాయి. ఈ సహాయక, మరమ్మత్తు పనులకు సుమారు 18 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు కాగలవని అంచనా వేయబడింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఔదార్యంతో అందజేసిన ఆర్థిక సహాయంతో ఈ పనులు చేపట్టబడుతున్నాయి.

మనకు జ్ఞాపకం ఉన్నంతవరకు మున్నెన్నడూ, రాష్ట్రంలోని తీరప్రాంతాలు వరుసగా ఇన్ని ప్రకృతి విపత్తులకు లోను కాలేదు. అయినప్పటికీ స్థానికప్రజలు గొప్ప ధైర్యవైర్యాలతో పరిస్థితిని ఎదుర్కొన్నారు. త్వరలో ఈ ప్రాంతపు ఆర్థిక పరిస్థితి కుదుటపడగలదని నా విశ్వాసము.

భూ సంస్కరణలు

భూమిలేని పేదలకు ప్రభుత్వ బంజరుభూముల పంపకం అన్నది ప్రభుత్వ భూ విధానంలో ఒక ప్రధానాంశంగా ఉన్న విషయం గౌరవ సభ్యులకు తెలిసినదే. ఈ భూముల పంపిణీని త్వరితం చేయడంకోసం ప్రభుత్వం 1969 నవంబరు 1వ తేదీ నుండి ప్రత్యేక కార్యక్రమాన్ని ప్రవేశపెట్టినది భూములను శీఘ్రగతిని కేటాయించడంకోసం ఉద్దేశించబడిన ఈ కార్యక్రమం క్రింద గ్రామ, తాలూకాస్థాయిలో సంఘాలను ఏర్పాటుచేయడానికి, స్థానిక నాయకులకు, ప్రతినిధులకు వాటిలో స్థానం కల్పించడానికూడా అవకాశం ఉన్నది. ఈ కార్యక్రమం క్రింద ఇంత వరకు 2 లక్షల ఎకరాలకు పైగా భూముల కేటాయింపు జరిగింది. రానున్న మాసాలలో ఇంకా ఎక్కువగా భూముల పంపకం జరుగగలదని ఆశించబడుతున్నది.

మరికొన్ని భూ సంస్కరణ చర్యలను అమలుజరిపే విషయాన్ని గూర్చి ప్రభుత్వం తీవ్రంగా పరిశీలిస్తున్నది. విశాఖ పట్నం, తూర్పుగోదావరి జిల్లాలలోను, ఖమ్మంజిల్లా భద్రాచలం ప్రాంతంలోను అమలునందున్న ముత్తాదారీ, మాలాజారీ పద్ధతులను రద్దుచేయడానికి నిబంధనలు చేయబడ్డాయి. దీనితో రాష్ట్రంలో మధ్యవర్తి పద్ధతుల రద్దుకు చర్యలు తీసుకోవడం పూర్తి అయింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ కమిషనరే గరిష్ట పరిమితుల చట్టం క్రింద మిగులు భూములను స్వాధీనం చేసుకొనే కార్యక్రమం కూడా 1970-71 వారిక ప్రణాళికలో చేర్చబడుతున్నది. కొలు దారు చెల్లించవలసిన కొలు మొత్తాలను తగ్గించడానికి, వారికి ఇతరమైన మరికొన్ని ప్రయోజనాలు కల్పించడానికిగాను రాష్ట్రంలోని ఆంధ్ర ప్రాంతంలోగల కొలుదారీ శాసనాన్ని తగురీతిగా సవరించాలని, ఇందుకోసం ప్రస్తుత సమావేశంలో ఒక శాసనం తేవాలనికూడా ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.

తెలంగాణ అభివృద్ధి

తెలంగాణ ప్రాంతప్రజల న్యాయమైన ప్రయోజనాలను కాపాడాలని, ఆ ప్రాంతపు అభివృద్ధిని త్వరితగతిని సాధించాలని ఈ విషయంలో ప్రధానమంత్రి ప్రకటించిన అష్టసూత్ర కార్యక్రమాన్ని అమలు పరచాలని ప్రభుత్వం కృతనిశ్చయంతో ఉన్నట్లు

క్రిందటి ప్రసంగంలో తెలియపరచి వున్నాను. ఈ అష్టసూత్ర కార్యక్రమాన్ని పురస్కరించుకొని చేపట్టిన వివిధ చర్యలు అమలు జరుగుతున్నాయి. సాధ్యమైనంత సత్వరంగా ఈ కార్యక్రమాన్ని పూర్తిచేయాలని ప్రభుత్వం ఆతురతతో ఉన్నది ముఖ్యంగా తెలంగాణా మిగులు విధులను గురించి, ప్రాంతీయ సంఘ అధికారాల విస్తరణ గురించి కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయాలకోసం ప్రభుత్వం ఎదురుచూస్తున్నది.

ఉద్యోగుల సమస్యలు

నా గత ప్రసంగంలో కేంద్ర రాష్ట్రాలలో సంఘాలను గురించి ప్రస్తావించి ఉన్నాను. పదవుల సమానీకరణ, సామాన్య శ్రేణీకరణ జాబితాల తయారీ మున్నగు విషయాలకు సంబంధించి 886 మంది గెజిటెడు అధికారులు, 2,718 మంది నాన్ గెజిటెడు ఉద్యోగులు పెట్టుకున్న విజ్ఞప్తులను పై తెలిపిన సంఘాలు పరిశీలించాయి. ఆ సంఘాల సీనియరుల ప్రాతిపదికపై 630 మంది గెజిటెడు అధికార్లు విషయంలోను, 2,493 మంది నాన్ గెజిటెడు ఉద్యోగుల విషయంలోను కేంద్ర ప్రభుత్వం తన నిర్ణయాలను తెలియపరచింది. ఆ నిర్ణయాల ననుసరించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చర్య తీసుకుంటున్నది. 2,182 మంది గెజిటెడు అధికార్లు విషయంలోను, 15,917 మంది నాన్ గెజిటెడు ఉద్యోగుల విషయంలోను సామాన్య శ్రేణీకరణ జాబితాలను తయారుచేయడం పూర్తయింది. ఇక 1,374 మంది గెజిటెడు అధికారులు, 1,314 మంది నాన్ గెజిటెడు ఉద్యోగుల విషయంలో మాత్రమే విలీనం జరుగవలసి ఉన్నది.

ఇంతేకాకుండా రిటైరయిన హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి అధ్యక్షతన ఒక ఉన్నతాధికార సమంకూడా ఏర్పాటుచేయబడింది ఉద్యోగాల సమానీకరణకు, సర్వీసుల విలీనానికి సంబంధించి ఏవేని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆదేశాలను అమలుపరచకపోవటం, నియామకాలు, ప్రమోషన్లు, వేతనం మొదలైనవాటి విషయములో ఏవేని ప్రత్యేక విబంధనలను పాటించకపోవడం మూలంగా ఉత్పన్నమయ్యే తెలంగాణా ఉద్యోగుల ఇబ్బందులను ఈ సంఘం పరిశీలిస్తుంది.

షెడ్యూల్లు ప్రాంతాలు

షెడ్యూల్లు ప్రాంతాల అభివృద్ధి, షెడ్యూల్లు తెగల సంక్షేమం శీఘ్రతరంగా సాధించడం ఎలా అనే విషయం గూర్చి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నది. రాష్ట్రంలో ఆదివాసుల అభివృద్ధికోసం ఒక సమగ్ర ప్రణాళిక చేపట్టే నిమిత్తం నాలవ ప్రణాళికలో ప్రత్యేకంగా కొంత మొత్తాన్ని కేటాయించాలని ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.

షెడ్యూల్లు ప్రాంతాలలో ఆదివాసీతర ప్రజలు ఆదివాసులను తమ స్వప్రయోజనాలకు వినియోగించుకోకుండా చూడడంకోసం ఈ ప్రాంతాలలో ఆదివాసీతరులకు భూములను బదిలీచేసే విషయమై మరి కొన్ని నిర్బంధాలు విధిస్తూ రెగ్యులేషను ఒకటి చేయబడింది. ఆదివాసుల రుణ భారాన్ని తగ్గించడానికి, ఆలా తగ్గించ

బడిన రుజువులకు సంబంధించి అప్పు ఏయిప్పుడు చేయడానికి నిబంధన చేసే మరో రెగ్యులేషనుకు రాష్ట్రపతి ఆమోదం లభించవలసి వున్నది. రాష్ట్రమందలి అన్ని షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలలోను అదివా సేతరులకు ప్రభుత్వ భూముల కేటాయింపును నిషేధిస్తూ ప్రభుత్వం ఉత్తరువులను కూడ జారీచేసింది.

నక్సలైట్లు

నక్సలైట్లు, తీవ్రవాదుల మూలంగా రాష్ట్రంలో శాంతి భద్రతలకు వాటిలిన ముప్పును గురించి నేను లోగడ చేసిన ప్రసంగంలో క్లుప్తంగా పేర్కొన్నారు ఈ వర్గాలకు చెందిన పెక్కుమంది అగ్రనాయకులు, వారి అనుచరులు మన పోలీసు దళంతో తలపడినపుడు పట్టుబడారు అంతేకాక ఈ ఉద్యమానికి చెందిన అనేకమంది ఇతర నాయకులను నిర్వాహకులను రాష్ట్రమందలి వివిధ ప్రాంతాలలో నిర్బంధంలోకి తీసుకోవడం జరిగింది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా హింసా దౌర్జన్యకాండలను చె.రేగించడానికి ఈ వర్గాలవారు మేనుకొన్న పన్నుగడ్డలను భగ్నం చేసేందుకు ఈ చర్యలు ఎంతగానో ఉపకరించాయని ప్రభుత్వం విశ్వసిస్తున్నది. మొత్తంమీద ఈ ఉద్యమం తగుముఖం వదులువున్నట్లు తెలుస్తున్నది దాడి జరిగిన ప్రాంతాలలోని ప్రజలు ఆ దాడిని ఎదుర్కోవడంలో ప్రభుత్వాధికారులకు తోడ్పడేందుకు తమంతట తామే ఎక్కువ సంఖ్యలో ముందుకు వస్తున్నారు.

ఈ దౌర్జన్య వర్గాల బారినుండి సమాజాన్ని రక్షించే నిమిత్తం ప్రివెంటివు డిటెన్షను చట్టంలోని నిబంధనలను తప్పని సరిగా వర్తింపజేయవలసి వచ్చింది. ప్రివెంటివు డిటెన్షను చట్టం కాలం ముగిసిన తరువాత, ప్రభుత్వం అదే విధమైన అధికారాలను కలిగివుండాలి అగత్యం ఏర్పడింది 1970 జనవరి 1 వ తేదీ నుండి అమలులోనికి వచ్చే విధంగా ప్రివెంటివు డిటెన్షనును నిబంధించే అరినెన్సు జారీచేయడం జరిగింది. ఆ అరినెన్సు సానే ప్రస్తుత సమావేశంలో ఒక బిల్లు ప్రవేశ పెట్టబడుతున్నది.

ఆహార విధానం

దేశమంతటా ఆహార దాన్యాల లభ్యత పరిస్థితి మెరుగై నందున, రాష్ట్రంలోని ఆహార దాన్యాల వినియోగ అవసరాలను దృష్టియందుంచుకొని, ప్రభుత్వం ఇంతవరకు అనుసరిస్తున్న సేకరణ విధానాన్ని, రేషనింగు విధానాన్ని సమీక్షించింది. అందు మీదట రాష్ట్రంలో అమలునందున్న కంట్రోళ్ళ విధానాన్ని సరళీకరించదగిన సమయం అరన్నమైనట్లు ప్రభుత్వం అభిప్రాయపడింది.

తదనుగుణంగా ఈ నెల నుండి రాష్ట్రం లోపలగల ఆహార మండలాల సంఖ్య ఆరునుండి రెండుకు తగ్గించబడింది. ఉత్పత్తిదార లెవీ పద్ధతి రద్దుపరచబడింది. బియ్యపు మిల్లులపై లెవీ కొనసాగుతుంది. అయితే లెవీ పరిమాణం తగ్గించబడుతుంది, రేషనింగు తీసివేయబడుతుంది. కాని తక్కువ రాబడి వర్గాలవారి అవసరాలను తీర్చడంకోసం అవసరమైనచో ఆహార ధాన్యాలు సరస ధర దుకాణాలద్వారా సరఫరా చేయబడతాయి.

ఒంగోలు జిల్లా

గుంటూరు, కర్నూలు, నెల్లూరు జిల్లాలలో పని భాం ఆధికంగా ఉన్నది. అందుచేత ఆ జిల్లాలలో చేరిన ప్రాంతాలలో పరిపాలన, అభివృద్ధి మరియు ఉత్తమంగా జరిగేట్లు చూడటంకోసం ఈ మూడు జిల్లాలలో నుండి కొన్ని కొన్ని భాగాలను కలిపి కొత్తగా ఒంగోలు జిల్లాను ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. రాష్ట్రంలో జనాభా లెక్కల సేకరణ కార్యక్రమం ప్రారంభమైవున్నందున, ఈ జిల్లాల వెంటనే ఏర్పాటుచేయవలసి వచ్చింది. 1970 ఫిబ్రవరి 2 వ తేదీనుండి కొత్తజిల్లాను ఏర్పాటు చేస్తూ ఒక అరినెన్సు సానే ప్రస్తుత శాసనసభలో సమావేశంలో ఒక బిల్లు ప్రవేశ పెట్టబడుతుంది.

కొత్తబిల్లులు

ఈ సమావేశంలో, 1970-71 సంవత్సరపు బడ్జెటునే కాకుండా ఈ క్రింద తెలుపబడిన వివిధ బిల్లులనుకూడా మీరు పరిశీలించగలరు:

1. 1969, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రివెంటివు డిటెన్షను అరినెన్సు (1969 లో 6 వ అరినెన్సు) సానే బిల్లు;
2. 1970, ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా సంస్థ (అధి గ్రహణ) విస్తరణ మరియు సవరణ బిల్లు;
3. 1969, ఆంధ్రప్రదేశ్ సాధారణ అమృతపు పన్ను (సవరణ) బిల్లు (1969 లో 9వ శాసనసభ బిల్లు);
4. 1956, ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రప్రాంతపు) కొయదారీ చట్టమునకు 1970 (సవరణ) బిల్లు;
5. 1970, గణపతి నగరం తాలూకా మరియు ఒంగోలు జిల్లా (ఏర్పాటు) బిల్లు

మీ సమాలోచనలు జయప్రదం కావాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

ఏప్రిల్ 19వ తేదీన ఆంధ్ర మంత్రి శ్రీ కె. విజయశంకరరెడ్డి శాసనసభలో 1970-71 బడ్జెట్ ప్రతిపాదిస్తున్న దృశ్యం

రాష్ట్ర బడ్జెట్: 1970-71

1969-70 లో సవరించిన అంచనాల ప్రకారం మొత్తం రివిన్యూ రూ. 255 కోట్లు. 1970 - 71 లో బడ్జెట్ అంచనాల ప్రకారం మొత్తం రివిన్యూ రూ. 265.96 కోట్లు. ఈ పెరుగుదలకు ముఖ్యకారణాలు - ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మధ్యపాన విషేధాన్ని రద్దుచేయటం వలన ఎక్సైజు కింద లభించిన అధిక ఆదాయము, కేంద్రపన్నులో రాష్ట్రపు వాటా పెరగటం మూనూ కేంద్రం ప్రతిపాదించే పథకాలకు లభించే రూ. 6.91 కోట్ల గ్యారంటీ, రాష్ట్రప్రణాళిక కేంద్రం నుంచి లభించగల రూ. 11.58 కోట్ల గ్యారంటీ కూడా లెక్కలోకి తీసుకొనబడినై.

రూ. 266.43 కోట్ల రివిన్యూ ఖర్చును బడ్జెటు ప్రతిపాది స్టోంది ప్రణాళిక కేంద్రం కార్యక్రమాలకు రూ. 247.94 కోట్లు, రాష్ట్రప్రణాళిక రూ. 11.58 కోట్లు, కేంద్రం ప్రతిపాదించే పథకాల కింద రూ. 6.91 కోట్లు. 1969-70 సవరించిన అంచనాలోని రూ. 260.33 కోట్లతో పోలిస్తే ప్రణాళిక కేంద్రం ఖర్చు పైకి తగినట్లు కనిపిస్తుంది. దీనికి కారణం ముఖ్యంగా అనా వృష్టి తుఫానుల విషయంలో ప్రజలకందిచ్చే సహాయాన్ని అంచనాలో చేర్చకపోవటం.

పెట్టుబడి వ్యయం:

ప్రణాళిక కేంద్రం, ప్రణాళిక కేంద్రం పథకాలపై పెట్టుబడి వ్యయం 1970-71 లో రూ. 39.48 కోట్ల వరకు వుండవచ్చు. ప్రణాళిక కేంద్రం కేటాయింపు - పెట్టుబడికి చెందిన కొదిపాటి అంశాలు - రూ. 3.96 కోట్లు - 1969-70 సవరించిన అంచనాల ప్రకారం రూ. 3.31 కోట్లు ప్రణాళికపై పెట్టుబడి వ్యయం రూ. 35.50 కోట్లు వుంటుంది. ప్రణాళిక వివిధ రంగాల్లో భారీ ప్రాజెక్టుల కేటాయింపు కూడా ఇందులో ఇమిడివుంది.

ఈ ఏడాది ప్రకటించే ఓపెన్ మార్కెట్ ఋణం ద్వారా వచ్చే వసూళ్లు రూ. 18 కోట్లు వుంటే, ఇక ఈ ఏడాది తిరిగి చెల్లించవలసిన ఋణాంశం రూ. 5.49 కోట్లు బడ్జెటులో చేర్చబడినై, చిన్నపొదుపు ఉద్యమం ద్వారా వికరంగా రూ. 3 కోట్లు లభించవచ్చునని అనుకుంటున్నాం ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు పెళ్లి అడ్వాన్సులకింద బడ్జెటులో రూ. 10 కోట్లు కేటాయించబడినై

మొత్తంమీద పరిస్థితి:

ఈ చెప్పిన అంచనాల ప్రకారం, రివిన్యూ ఖాతా క్రింద రూ. 0.47 కోటి తరుగు వుంటుంది. వెలుబడి వ్యవహారాలు పది కొలులు, పది కొ అక్రౌంట్-వీటన్నిటిని లెక్కలోకి తీసుకుంటే, మొత్తంమీద రూ. 14.30 కోట్ల మిగులు వుంటుంది.

1970-71 సంవత్సరం రూ. 14.43 కోట్ల తరుగు లెక్కను నిల్వతో ప్రారంభం కావచ్చు. ఈ ఏడాది ఆర్థిక వ్యవహారాల మిగులు దృష్ట్యా, 1970-71 సంవత్సరం రూ. 0.13 కోటి తరుగు లెక్కను నిలవతో ముగియవచ్చు.

ఇక బడ్జెట్ లో ఆదనంగా చేసిన కొన్ని ముఖ్య కేటాయింపుల గురించి స్పష్టంగా ప్రస్తావిస్తాను.

గాంధీ శతజయంతి ఉత్సవాల సందర్భంగా, హరిజన సక్షేమంకోసం పెట్టాల్సిన జాతుల సంక్షేమంకోసం 1969-70లో ఒక కోటి రూపాయలు ప్రత్యేకంగా కేటాయించినట్లు గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. అభివృద్ధి వేగాన్ని కొనసాగించేందుకు కావలసిన కేటాయింపులు బడ్జెట్ లో చేయబడినవి. పెట్టాల్సిన కులాలు, జాతులు, మిగతా వెనకబడిన వర్గాలకు ఇళ్ల నిర్మాణం సమకూర్చేందుకై భూమి సేకరణకుగాను కేటాయింపు కోటి రూపాయలకు పెంచబడింది.

పోలీసు బలగాన్ని బలపరచటానికి రూ. 15 లక్షలు, పోలీసు వాహనాల మార్పిడికి, కొనుగోలుకు రూ. 15 లక్షలు 1969-70 బడ్జెట్ లో కేటాయించబడినవి. 1970-71 లో ఇంకా కొంత అభివృద్ధిని చేకూర్చాలనివుంది. ఇందుకుని బడ్జెట్ అంచనాలో రూ. 50 లక్షలు కేటాయించబడినవి.

విద్యపై ఖర్చు ఏటా పెరుగుతోందనే సంగతి గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. 1970-71 బడ్జెట్ లో విద్యకుగాను రూ. 54.80 కోట్లు కేటాయించబడింది. 1969-70 సవరించిన అంచనాల కేటాయింపు రూ. 52.95 కోట్లు. వైద్యవిద్య, పెట్టాల్సిన కులాల విద్య అలాగే పెట్టాల్సిన జాతుల, మిగతా వెనకబడిన వర్గాల విద్య-వీటి కేటాయింపులను కూడా లెక్కలోకి తీసుకుంటే, 1970-71లో విద్యపై మొత్తం ఖర్చు రూ. 60 కోట్లను మించివుండవచ్చును.

మురికిపేటల నిర్మూలనకిగాను ఆర్థిక సహాయాన్ని సమకూర్చేందుకై, మోటారుబండ్ల పన్నుల విషయంలో ఆదాయ నష్టం క్రింద పురపాలక సంఘాలకు ఇచ్చే నష్టపరిహారపు డబ్బును ఆర్థికం చేయాలని ప్రతిపాదించబడింది. ఇందుకై రూ. 26.21 లక్షలు బడ్జెట్ లో కేటాయించబడినవి. మురికిపేటల నిర్మూలనకి ఉద్దేశించబడిన నిర్దిష్ట పథకాలకు ఈ మొత్తం మంజూరు చేయబడుతుంది.

రాష్ట్రపు వివిధ ప్రాంతాల్లో విస్తృతంగా జరిగిన నష్టం దృష్ట్యా సమగ్ర సహాయ పథకాన్ని చేపట్టటం కాసరి సభ్యులకు తెలుసు. రూ. 34 కోట్ల కార్యక్రమాన్ని కేంద్ర

ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. ఇందుకు తగిన కేటాయింపు 1969-70 సవరించిన అంచనాలో చేయబడింది. ముసలితనపు పింఛన్ల కింద రూ. 115 లక్షలు కేటాయించ బడినవి.

బడ్జెట్ లో పన్నుల ప్రతిపాదనలు లేవు. అంతమాత్రాన మనం బేహర్తగా వుండటానికి వీలులేదు. విజమే, ఆంధ్ర ప్రాంతంలో మ్యూనిషియల్ చట్టాన్ని రద్దుచేసినందువలన అదనపు ఆదాయం లభిస్తుంది. కానీ మన అవసరాలూ పెరుగుతూనే వున్నాయి. ఏదో కూపన మండుకాలాగా వుండాలనివుంటేతప్ప, లేకపోతే, ప్రజలకిచ్చిన మాటలను నెరవేర్చేందుకుగాను కొత్త పన్నుల విధానాను మనం అన్వేషించ వలసివుంటుంది.

అయిదవ ఆర్థిక సంఘం, వస్త్రాలు, పంచదార, పొగాకులపై అదనపు సుంకాన్ని విధించే పథకాలను తిరిగి పరిశీలించ వలసిందిగా సిఫార్సు చేసింది. జాతీయ అభివృద్ధి మండలి ఈ విషయం గురించి చర్చలు జరిపి, ఒక నిరయానికి రావలసివున్నది. రాజ్యాంగంలోని 289 సూత్రంలో విధించిన పన్నుల గురించి కూడా పరిశోధించవలసిందిగా సూచించబడింది. ఈ పన్నుల విషయంలో తీసుకొనే నిరయాల ఫలితంగా రాష్ట్రంలో వనరుల పరిస్థితి మెరుగుకావచ్చునని అనుకుంటున్నాం.

కేంద్ర ముఖ్య సహాయంతో ప్రారంభించిన టారి అభివృద్ధి కార్యక్రమాల విషయమే పెరిగిపోతున్న మన అప్పుల తిరిగి చెల్లింపులో కొన్ని సదుపాయాలను చేయవలసిందిగా కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరాం. మన కోరికలకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒప్పుకుంటుందనే నమ్ముతున్నాం. అయితే, కచ్చితంగా ఆర్థిక వియమాన్ని మనం పాటించాలని, ఖర్చులో కచ్చితంగా పొదుపును సాధించేట్లు చూడాలని మళ్ళీ ఉద్ఘాటిస్తున్నాను. ఆర్థిక స్థిరత్వాన్ని, రాష్ట్రంలో సర్వతోముఖ అభివృద్ధిని సాధించటం ఈ ఏడాది మన కర్తవ్యంగా వుండాలి.

ఆర్థిక ధోరణులు:

అంతకుముందు, ఆర్థిక ధోరణులను సమీక్షిస్తూ, ఆర్థిక మంత్రి యిలా అన్నారు :

ఇటీవల కొన్ని నెలలుగా ప్రకృతి మనపట్ల ఇదివరకెప్పుడూ లేని నిర్మాణాన్ని చూపుతూ వస్తోంది. ఇది గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. వాతావరణ పరిస్థితులు ప్రతికూలంగా వుండటం పరిపాకై పోయింది. కోసా జిల్లాపై శుపానులు నిర్విరామంగా దాడి చేయటం, తుపానుల తర్వాత అదేవనిగా కుంభవృష్టి వీటన్నిటి ఫలితంగా వ్యవసాయ రంగపు ఆర్థిక వ్యవస్థ బాగా దెబ్బతిన్నది. 1964-65లో 75.82 లక్షల టన్నులు ఉన్న ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి 1965-66 నాటికి 60.01 లక్షల టన్నులకు తగ్గిపోయింది. అయితే 1966-67లో 68.23 లక్షల టన్నులకు, 1967-68లో 70.79 లక్షల టన్నులకు పెరిగింది. కానీ 1968-69లో ఉత్పత్తి మళ్ళీ తగ్గింది. 65.68 లక్షల టన్నుల ఆహారధాన్యాల మాత్రమే పండినవి.

తుపానులు, వానల మూలంగా ఈ ఏడాది జరిగిన నష్టం ఫలితంగా, మొత్తం రాష్ట్ర ఆర్థిక దృష్టం ప్రోత్సాహకరంగా వుండేట్టు లేదు. మనది ప్రధానంగా గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ కాబట్టి వ్యవసాయ రంగంలో ఉత్పత్తులోని ఒడుదుడుకులపైన ఆధారపడివుంటుంది. మొత్తం ఆర్థిక పరిస్థితి ఇక వ్యవసాయ రంగపు అకౌంటులోని నల్లమట్టు ఫలితంగా, మన ఆర్థిక వ్యవస్థ ఎదుర్కొనే ఉరుము మెరుపులను మనం ఊహించవచ్చు.

తెలంగాణా మిగుళ్లు :

తెలంగాణా మిగులు నిధులను గురించి ప్రస్తావించి ఆర్థిక మంత్రి యిలా అన్నారు :

“తెలంగాణా అభివృద్ధికోసం ప్రభుత్వం ఎంత దీక్షతో, నిశ్చయంతో కృషిచేస్తోందో సభ్యులకు పూర్తిగా తెలుసు. ఈ బడ్జెట్ సమర్పించబడే సమయానికి, భారత సంఘపు నివేదిక లభ్యం కాగలదని ఆశించాం. కాపి ఈ నివేదికను కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇంకా ప్రచురించవలసి వుంది. ఆ తర్వాత, తెలంగాణా ప్రత్యేక కేటాయింపుల విషయాన్ని సుస్పష్టంగా అంకెల్లో వివరించటానికి వీలవుతుంది.”

రాయలసీమ ప్రణాళిక, అభివృద్ధి సంస్థ :

“రాయలసీమకై ఒక ప్రణాళిక, అభివృద్ధి సంస్థను ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసింది. ఈ సంస్థలో పార్లమెంటు సభ్యులు, రాష్ట్ర శాసన సభ్యులు, జిల్లా కలెక్టర్లు, జిల్లా పరిషత్తుల అధ్యక్షులు, తదితరులు సభ్యులుగా వుంటారు. జిమాన్ని నిర్మూలించి,

ఆ ప్రాంతంలో అభివృద్ధిని వేగిరపరచటానికి కావలసిన కార్యక్రమాలను ఈ సంస్థ నిర్వహిస్తుంది. సంస్థ ఆలోచనలు ప్రారంభించి, ఉప సమూహ వివిధ జిల్లాల్లో పర్యటించినై ఎంతో కాలంగా జైమ పీఠికంగా వున్న రాయలసీమ సత్వర అభివృద్ధికి ఈ సంస్థ ఏర్పాటు దోహదపడగలదు.”

గిరిజన సంక్షేమం :

“గిరిజన సంక్షేమానికై సమగ్ర పథకాన్ని అమలుచేయాలని ప్రతిపాదించబడింది—నాలవ ప్రణాళికలోని మిగతా గడువుకు రూ. 10 కోట్లు ప్రత్యేకంగా కేటాయించబడినై. వ్యవసాయం చిన్న నీటిసాగు, పరపతి సౌకర్యాలు, రవాణా అభివృద్ధి వగైరా కార్యక్రమాలు ఈ పథకంలో చేర్చబడుతై. రాష్ట్రంలోని షెడ్యూలు ప్రాంతాల్లో ఇంకా వ్యాప్తిలోవున్న మధ్యవర్తి కౌలు వివాదాలను రద్దుచేసేందుకై ప్రభుత్వం ఆంధ్రప్రదేశ్ సుహార్న్ (రద్దు, రెవ్యూలోకి మార్పు) నిబంధన 1968 ని, ఆంధ్రప్రదేశ్ ముట్రాన్ (రద్దు, రెవ్యూలోకి మార్పు) నిబంధనలు 1969 ని జారీచేసింది. గిరిజనేతరులకు భూమిని బదిలీచేసే విషయమై ఇంకా కొన్ని నిబంధనలు పరిశీలించబడినై. గిరిజనుల అప్పులను తగిస్తూ, ఈ అప్పుల విషయంలో మార్గోరేయమును ప్రవేశపెట్టా, ఒక నిబంధన త్వరలో అమలులోకి వస్తుంది. రాష్ట్రంలోని షెడ్యూలు ప్రాంతాలన్నిటిలో గిరిజనేతరులకు ప్రభుత్వ భూములు కేటాయింపులు విషేదిస్తూ, ప్రభుత్వం ఇదివరకే ఉత్తర్వులను జారీచేసింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడ్యూలు జాతుల కార్పొరేషన్ ను బలపరచటానికి, వ్యాపార జ్యాంకుల నుంచి గిరిజనులకు తగిన పరపతి సౌకర్యాలు సమకూర్చటానికి తగు ఏర్పాట్లు జరగాలని ప్రతిపాదించబడింది.”

రచయితలకు విజ్ఞప్తి

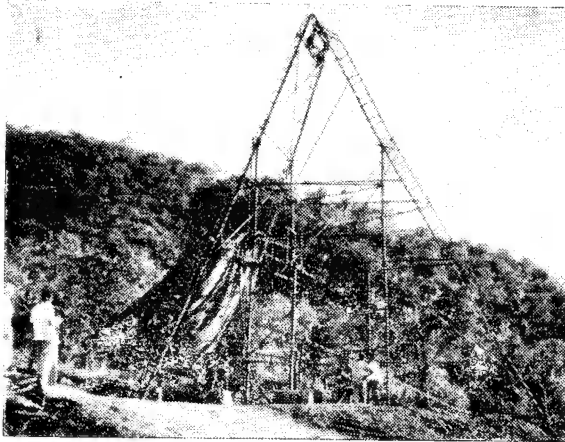
ప్రజలకు ఆసక్తికరమైన వర్తమాన పరిస్థితులను గురించి “ఆంధ్రప్రదేశ్” పత్రిక కోసం ప్రత్యేకంగా రాసిన రచనలు కోరిబడ్డచున్నవి.

సాంఘిక, సాంస్కృతిక విషయాలను గురించిన రచనలూ, ప్రజలకు విజ్ఞాన ప్రదములైన రచనలు కూడా పంపవచ్చు. ప్రకటించిన రచనలకూ, ఫోటోలకూ పారితోషికం చెల్లించబడుతుంది.

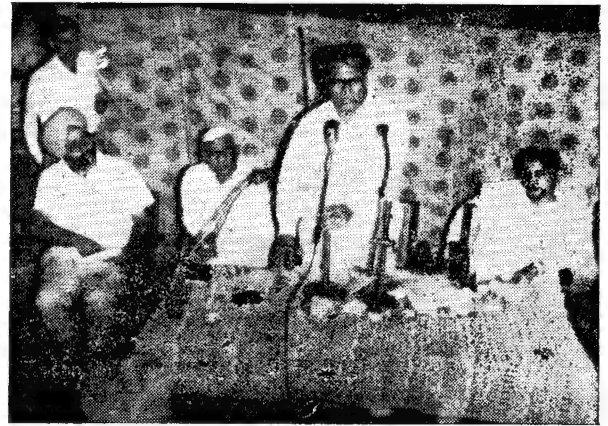
పి. వామరావు

“ఆంధ్రప్రదేశ్” పత్రిక ప్రధాన సంపాదికులు, సమాచార పౌరసంబంధ యాత్రిక శాఖ, హైదరాబాదు.

అగ్ని గుండాల రాగి, సీసం గనులకు ప్రారంభోత్సవం

అగ్ని గుండాల ప్రాజెక్టు ప్రాంతం

కేంద్ర ప్రభుత్వ గనుల శాఖ మంత్రి శ్రీ ఆర్. జగన్నాథ రావు ప్రసంగిస్తున్న దృశ్యం

కేంద్ర ప్రభుత్వ గనుల శాఖ మంత్రి శ్రీ ఆర్. జగన్నాథ రావు, ఫిబ్రవరి 4వ తేదీ సాయంత్రం, గుంటూరు జిల్లా బొలాపాలో అగ్నిగుండాల రాగి సీసం గనులకు బండమెట్ట ప్రారంభోత్సవం చేస్తూ ఈ ప్రాజెక్టు విమర్శించారు. 5.86 కోట్ల మంజూరు చేశారని అన్నారు. ప్రస్తుతం దేశంలో నాన్ ఫెర్రస్ లోహాల కొరతగా ఉన్నాయని, ప్రతి సంవత్సరం వాటికే దాదాపు రు. 55-60 కోట్లు ఖర్చుచేస్తున్నామని ఆయన అన్నారు. “వ్యవసాయ విప్లవం” మాదిరిగా “ఖనిజాల విప్లవం” ద్వారా దేశ ఆర్థిక ప్రగతిని సాధించవచ్చునని ఆయన అభిప్రాయ పడినారు. నాలుగవ ప్రణాళికాంతం వరకు యీ ఖనిజాలకు సంబంధించి 50 శాతం వరకు అవసరాలను తీర్చవచ్చునని ఆయన ఆశించారు. అల్యూమినియం విషయంలో దేశం స్వయం సమృద్ధమైనదని ఆయన అన్నారు. ప్రాజెక్టులో 3, 4 తరగతుల ఉద్యోగాల విషయంలో సానిక వ్యక్తులను నియమించడం జరుగుతుందని శ్రీ జగన్నాథరావు చెప్పారు. ఇతర పదవులకు యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషను ద్వారా నియామకాలు జరుగుతాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కొంతమంది అధికారులను

పంపగలిగినట్లయితే నేను చాలా సంతోషంగా వారిని పదవులలోకి తీసుకొంటాను. ఇక్కడ ఖనిజాలు సమృద్ధిగా లభ్యమయ్యేట్లయితే కార్పొరేషన్ ను నియమించవచ్చని ఆయన అన్నారు.

ఈ సభకు ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి అధ్యక్షత వహించారు. ఆయన ఈ సందర్భంలో మాట్లాడుతూ తుత్తునాగం, రాగి వంటి నాన్ ఫెర్రస్ లోహాలను దిగుమతి చేసుకోవడం ఆరంభంగా లాభసాటికాదు. ఈ ప్రాంతంలో ఈ ఖనిజాలు సమృద్ధిగా లభ్యమవుతాయి. ఇక్కడ డ్రైలింగు చేయగా పొరుగు ప్రాంతాలలో కూడా ఇవి విశిష్టమైవున్నట్లు తెలిసిందని అన్నారు.

ఇక్కడ ఎన్ని అసౌకర్యాలు వున్నా అధికారులు కార్య దీక్షతో పనిచేస్తున్నందుకు వారికి ముఖ్యమంత్రి తమ కృతజ్ఞత తెలిపారు. ఈ అధికారులు దేశంలో దూరదూర ప్రాంతాలనుంచి వచ్చి ఇక్కడ పనిచేస్తున్నారు. ముఖ్యమంత్రి తమ ఉపన్యాసాన్ని కొనసాగిస్తూ, వినుకొండ తాలూకా రాష్ట్రంలో వెనుకబడిన ప్రాంతంగా వున్నదని అన్నారు. నాగార్జునసాగరు, రాగి-సీసం

వంటి పాక్షికపుల ఫలితంగా ప్రజల సుఖతర జీవనం కొరకు ఈ చింతాన్ని అభివృద్ధిపరచవచ్చని ఆయన చెప్పారు.

వాణిజ్యం, ఎగుమతి ప్రోత్సాహం, ఖనిజ శాఖల మంత్రి శ్రీ ఎ. ప్రసాదరావు వందన సమర్పణ చేశారు. అంతకుముందు వేదవతనాల మధ్య టిప్పును కత్తిరించి శ్రీ జగన్నాథరావు పాక్షికపుల పాగ్గరంభోత్సవం చేశారు.

పూర్వరంగం

భారత భూగర్భ సర్వే సంస్థవారు రాగి, సీసం, తుతునాగం ఖనిజాలకు సంబంధించి రాష్ట్రంలో యంతవరకు జరిపిన అనేక పరిశోధనలలో అగ్నిగుండాల ఖనిజ నిక్షేపాల పరిశోధన లాభపాటి అయినది. తత్ఫలితంగా యీ ప్రాంతంలో గనుల అభివృద్ధి పనిని హిందుస్తాన్ కాపర్ సంస్థకు అప్పగించబడింది. బండ్ర మెట్టలో సీసం నిధుల శ్రవ్యత పూర్వరంభించడం ద్వారా వారి పరిశోధన దశ కార్యక్రమం ప్రారంభమయింది.

గుంటూరు జిల్లా వినుకొండ తాలూకా, అగ్నిగుండాల సమీపంలో ప్రాంతాలనాటి తల్లివ్వకం పనులు, యితర పురాతన లోహపరిశోధనల సాక్ష్యాధారాల ద్వారా సీసం, రాగి నిధులను కనుగొన్నారు. భారత భూగర్భ పరిశోధన సంస్థవారు 1949 లో ప్రప్రథమంగా యిక్కడ పరిశోధనలు ప్రారంభించారు. 1952-1956 వరకు యీ పరిశోధనలను కొనసాగించారు. దేశవాళీ బేస్ మెట్ లో వనరుల విమితం దేశమంతా విస్తృత ప్రాతిపదికపై తీవ్రతరంగా పరిశోధనలు జరిపే కార్యక్రమాన్ని అమలు జరుపుతున్న తరుణంలో 1959 లో భారత భూగర్భ సర్వే సంస్థకు చెందిన బేస్ మెట్ లో యూనిటవారు యిక్కడ క్రమపద్ధతిలో పరిశోధన జరిపే పనిని తిరిగి ప్రారంభించారు. ఈ ప్రాంతంలో కూలంకషంగా పరిశోధనలు జరపడానికి అవకాశాలు ఉన్నాయని 1958-59 లో జరిపిన ప్రాథమిక పరిశీలనల ద్వారా స్పష్టమైంది.

1959-61 లో విస్తృత ప్రాతిపదికపై జరిపిన పరిశోధనల ఫలితంగా 1. బండ్ర మెట్ట సీసం - రాగి నిధులు, 2. నల్లకొండ రాగి నిధులు, 3. ధూకొండ రాగి-సీసం నిధులు కనుగొనబడినాయి. ఈ ప్రోత్సాహకరమైన ఫలితాలను అనుసరించి యిక్కడ ఎంత విస్తీర్ణంలో యేపరిమాణంలో ఎటువంటి రకం లోహాలు ఉన్నాయో కనుగొనడానికి పైన తెల్పిన మూడు బ్లాకులలో తల్లివ్వకం పనులను ప్రారంభించారు.

అగ్నిగుండాల రాగి-సీసం పథకం

గుంటూరు జిల్లా వినుకొండ తాలూకా అగ్నిగుండాల ప్రాంత ములో అనాది కాలంనుండి రాగి, సీసం దొరికిన చిహ్నాలు కనిపించిన కారణంగా కేంద్ర భూగర్భ పరిశోధక సంస్థవారు 1958 నవంబరు నుండి అక్కడ పరిశోధనలు ప్రారంభించారు. ధూకొండ, నల్లకొండ, బండ్ర మెట్ట బ్లాకులలో విస్తృత ప్రాతిపదికపై భూరసాయనిక, భూభౌతిక పరిశోధనలు జరిపిన కారణంగా లభించిన

ఫలితాలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉన్నాయి. అందుకుకోడు 1959-61లో పురాతనకాలపు పనులను గూర్చి కూడా పరిశోధనలు జరిపారు. అవి కూడా ప్రోత్సాహకరమైన ఫలితాలను యిచ్చాయి. భారత భూగర్భ సర్వే సంస్థవారు డ్రైలింగ్ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టాలని నిర్ణయించారు.

మూడు రకాల నిక్షేపాలు

మూడు బ్లాకులలో దాదాపు 50,000 మీటర్ లోతు డ్రైలింగ్ చేశారు. 1. బండ్ర మెట్ట సీసం మరియు రాగి నిధులు, 2. నల్లకొండ రాగి నిధులు, 3. ధూకొండ రాగి మరియు సీసం నిధులు కనుగొనబడినాయి.

ముడి ఖనిజాలు

బండ్ర మెట్ట ప్రాంతం, ధూకొండ ప్రాంతంలో కొన్ని భాగాలలోని కొండ చెరియలలో మాగ్నీషియం సున్నపురాయి లభించింది. బండ్ర మెట్ట నిధులలో ఎక్కువ భాగం ముడి సీసం, ముడి రాగి ఉంది.

నల్లకొండ, ధూకొండ ప్రాంతాలలో ఒక రకం స్పటికం, మాగ్నీషియం సున్నపురాయి, ముడి రాగి, ముడిసీసం నిధులు ఉన్నాయి.

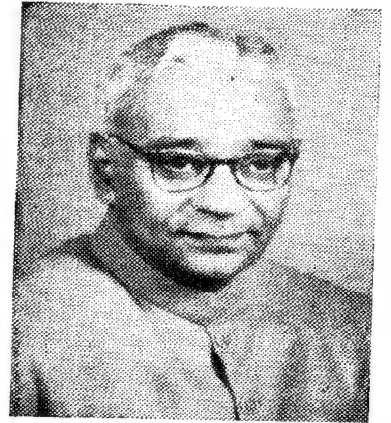
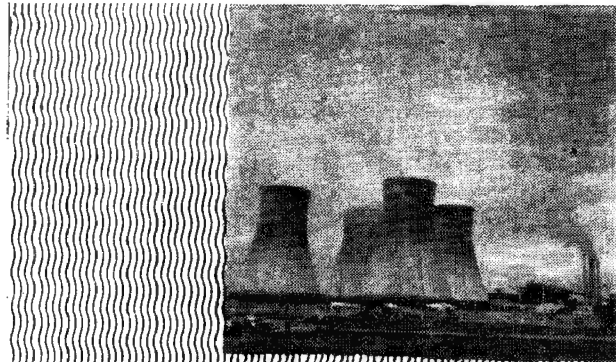
బండ్ర మెట్ట, నల్లకొండ, ధూకొండ ప్రాంతాలలో లభించిన ఖనిజాల మధ్య తునకలను పరిశోధించగా వాటిలో వెండి (22.72 పిపిఎం), మణిజిల (0.072-1.14 శాతం), పాషాణం (0.043-0.60 శాతం), వికెట్ (0.02-0.20 శాతం) అంశాలు ఉన్నాయి. భారత భూగర్భ సర్వే సంస్థ అందజేసిన వివరాల ఆధారంగా యీ ప్రాంతంలో గనుల శ్రవ్యత పనులను హిందుస్తాన్ కాపర్ లిమిటెడ్ (కేంద్ర ప్రభుత్వ సంస్థ) వారు చేపట్టాలని నిర్ణయించారు. ఈ పని విమితం విదేశీ సంస్థ సహాయాన్ని పొందాలని కూడా ఒక సమయంలో అనుకున్నారు. అయితే దానివల జాప్యం జరుగుతుందనే దృష్టితో ఎవరి సహాయం లేకుండానే యీ పనిని చేపట్టాలని నిర్ణయించారు.

ప్రారంభంలో బండ్ర మెట్ట ప్రాంతంలో సీసం-రాగి నిధులను వెలికి తీయాలని నిర్ణయించి, 1968లో ఒక వివేదికను ప్రత్యేక సాంకేతిక నిపుణుల సంఘానికి సమర్పించారు. గని శ్రవ్యతం ప్రారంభించి లోహపరిశోధన విమితం అధిక మొత్తంతో సమూహాలను నేకరించడమేగాక దానితోపాటు కర్మాగారం, కరిగించే బట్టిల పరిమాణం గూర్చిన సమాచారాన్ని కూడా అందజేయాలని నిర్ణయించారు.

అగ్నిగుండాలకు 30 మైళ్ళ పరిసర ప్రాంతాలలో కూడా ఖనిజాలు లభించే అవకాశాలు ఉన్నాయని యిటీవల పరిశోధనల ద్వారా వెల్లడి అయింది. వాటి విషయంలో మరింత విస్తృత ప్రాతిపదికపై పరిశోధనలు జరపాలని నిర్ణయించారు.

మన ప్రాజెక్టులు - ఇంజనీరింగ్ ప్రత్యేక

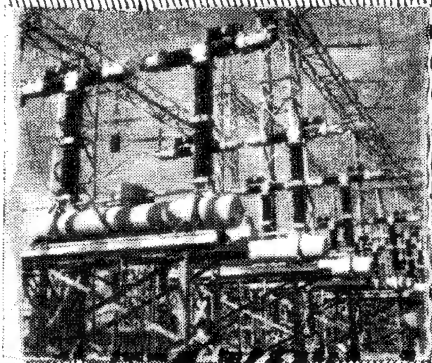

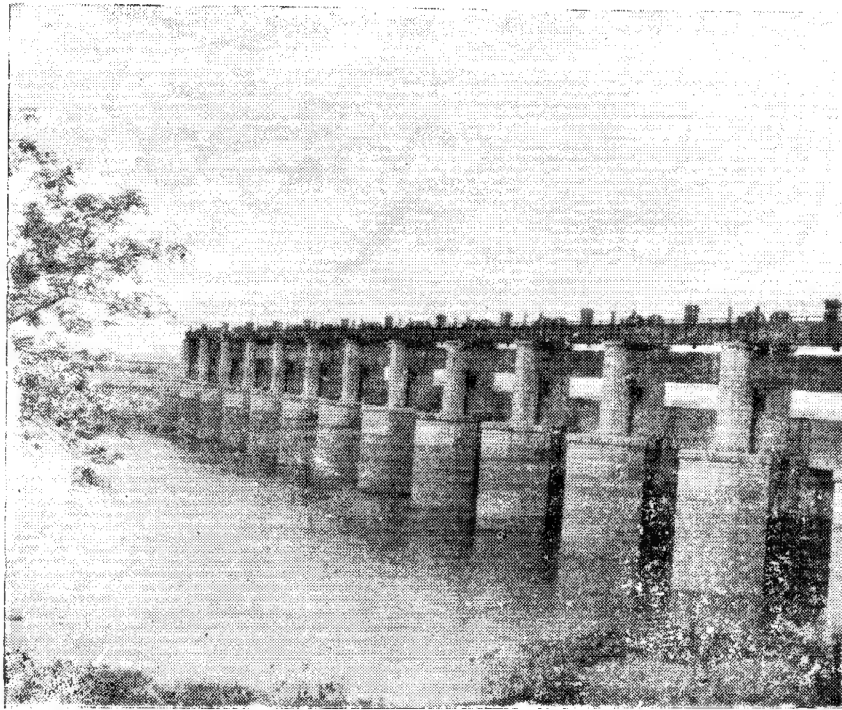
కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి

త్రాసారమైన ప్రకృతి వనరులూ, సునిరతా కలిగిన విశాలరాష్ట్రంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరించడం, స్వాతంత్ర్యానంతరం సంభవించిన గణనియమైన సంఘటనలలో ఒకటి.

తెలుగుభాష మాట్లాడే నాలుగు కోట్ల మంది ప్రజలకు గొప్ప చరిత్ర, సంస్కృతి, సంప్రదాయం వున్నాయి. గతంలో వారు వివిధ రంగాలలో ఎంతో అభివృద్ధి సాధించారు. ఒకే పరిపాలనా వ్యవస్థ క్రింద వారు తిరిగి ఏకంకావడంవల మళ్ళీ ఉన్నత స్థితికి చేరుకోవడానికి, రాష్ట్రాన్ని, రాష్ట్రప్రజలను సర్వతో ముఖంగా అభివృద్ధి పరచడానికి వారికి అవకాశం కలిగింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడినప్పటినుంచీ రాష్ట్రం, సామాన్య వ్యక్తికి ప్రయోజనం చేకూర్చే అనేక అభివృద్ధి పథకాలను అమలు పరచడానికై పాటుపడుతున్నది. సావిత్ర విద్యుదుత్పత్తి కి మొదటి వంచవర ప్రణాళిక ప్రారంభంలో 88 మె.వా. మాత్రమే ఉండగా అది 580.4 మె.వా.కు పెరిగింది. ఇదేవిధంగా నీటిపారుదల జరుగుతున్న మొత్తం భూమి విస్తీర్ణం 62.98 లక్షల ఎకరాల నుంచి 98.14 లక్షల ఎకరాలకు, విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా జరిగిన గ్రామాల సంఖ్య 148 నుంచి సుమారు 5,000లకు పెరిగింది. శ్రీ ఎన్.వి. రామమూర్తిపంటి పరిపాలనా దక్షిణా, సర్ ఆర్థర్

నిజాం సాగర్ ప్రాజెక్టు

కాటన్, సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య, నవాబు అలీ నవాజ్ జంగ్ వంటి ప్రముఖ యింజనీర్లు, ఇంజనీరింగ్ రంగంలో ఈ రాష్ట్రం అభివృద్ధికి చేసిన సేవలు గణనీయమైనవి.

గడచిన పదిమూడు సంవత్సరాలలో ఈ రాష్ట్రం అన్ని రంగాలలోనూ సత్వర అభివృద్ధిని సాధించడం ముదావహం. మూడు పంచవర్ష ప్రణాళికలలో 18 ఛార్జ్ ప్రాజెక్టులు, 45 మధ్య రకం ప్రాజెక్టులు చెపట్టబడినవి. ఛార్జ్, మధ్యరకం నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులకు రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో రూ. 57.43 కోట్లు, మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో రూ. 79.62 కోట్లు కేటాయించారు.

నదుల రాష్ట్రం

కృష్ణా, గోదావరి, పెన్నా, నాగావళి, వంశధార నదీలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ కడపటి రాష్ట్రం భౌగోళికమైన అనుకూల పరిస్థితుల ఈ రాష్ట్రానికి, పై నదీ ప్రాంతాలలో విశాలమైన మైదానాలు, సౌరవంతమైన దెబ్బలు అమరినవి. రాష్ట్రంలో యికా ఆనేక యితర పెద్దనదులూ, చిన్ననదులూ వున్నాయి. వీటివల్ల యితోడికంగా నీటివనరులు చేకూరుతున్నాయి.

కృష్ణా, గోదావరి, పెన్నా దెబ్బలలో సుమారు 28 లక్షల ఎకరాలకు నీటిపారుదల జరుగుతుంది. విజయవాడ వద్దగల పాత అనకట్ట ఒక శతాబ్దంపాటు ఆమోమమైన సేవచేసిన అనంతరం 1953వ సంవత్సరంలో వరదల మూలంగా దెబ్బతిన్నది. 1954-58 లో ఈ అనకట్టకు బదులు కృష్ణా బ్యారేజిని నిర్మించారు. సుమారు

పంద సంవత్సరాల క్రితం నిర్మించబడిన 200 మెజ పౌడవుగల కర్నూలు-కడప కాలువ ఈ రంగంలో ప్రతిభావంతమైన పవితనానికి నిదర్శనం. కృష్ణానది జలాలను రాయలసీమకు కొనిపోవడానికి సర్ ఆర్థర్ కాటన్ దీనిని రూపొందించారు. రాయలసీమలో వర్ష పాతం తక్కువ. ఇక్కడ మూడుగా 21 అంగుళాల వర్షం మాత్రమే కురుస్తుంది. 1900వ సంవత్సరం లగాయతు 1960వ సంవత్సరం వరకు గడచిన 60 సంవత్సరాల కాలంలో సగటున ప్రతి ఆయిదు సంవత్సరాలకూ ఒక పర్యాయం రాయలసీమలో ఏదో ఒక ప్రాంతం తీవ్ర దుర్భిణికి గురైంది. కాబట్టి రాయల సీమలో ఎక్కువగా నీటిపారుదల సౌకర్యాలు కల్పించడం తప్పనిసరి. రాష్ట్రంలోని, దేశంలోని ఇంజనీర్లకు యిది ఒక సవాలు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో కృష్ణానది క్రింద సులభంగా నీటిపారుదల జరుగగల విశాలమైన భూములలో నీటికి ఎద్దడి వుండగా, విద్యుచ్ఛక్తి వుత్పత్తి కొరకు అమూల్యమైన కృష్ణానది జలాలను అరేబియా సముద్రం పాలుచేసి వృధాచేయడం సబబుకాదని నా అభిప్రాయం.

5,000 అడుగుల ఎత్తుగల నహ్యూద్రి పర్వతాలతో పోల్చి నప్పుడు కృష్ణా, పెన్నా జల ప్రవాహాలను విభజించే గట్టు తక్కువ ఎత్తులో వున్నది. కాబట్టి పెన్నా బేసిన్ ను కృష్ణా డివైజన్ గా పరిగణించాలి. రాయలసీమలోనూ నెల్లూరు మెట్ట ప్రాంతాలలోనూ గల విస్తృతమైన బీడు భూములకు నీటి పారుదల చేసే నిమిత్తం పెన్నానదికి కృష్ణానది జలాలను అందించడం కొరకు సర్ ఆర్థర్ కాటన్, 1860 వ సంవత్సరం

రంలోనే తుంగభద్ర బహుళార్థ సాధక ప్రాజెక్టును కూడా రూపొందించారు. అయితే ఈ ప్రాజెక్టును 1952 నాటికి పూర్తి చేయడంజరిగింది. ప్రస్తుతం ఈ ప్రాజెక్టు కుడికాలువ క్రిందకర్నూలు జిల్లాలో దాదాపు 1,57 లక్షల ఎకరాలకు నీటిపారుదల జరుగుతుంది.

రామసాగరం సౌరంగం

కాలువ మొదటి ఆరుమైళ్ళలోవున్న రామసాగరం సౌరంగమూ, 75 వ మైలు వద్ద హగరి మీదవున్న అత్యుత్పాదకత, చూడే వారిని ఆకరిస్తాయి. కిషమైన పనితనానికి యిది మచ్చులు. అత్యుత్పాదకత 2,828 అడుగుల బొడవున వుంది. దక్షిణాదిలో యంత పెద్ద అత్యుత్పాదక మరొకటి లేదు. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు ఎగువ కాలువ మొదటి దశ, 1967 లో ప్రారంభించబడింది ఇందువల ఆనంతపురం జిల్లాలో అదనంగా మరో 1.2 లక్షల ఎకరాలకు నీటి పారుదల జరుగుతుంది. పులి వెండుల కాలువతో సహా కడపటి దశ ముగిసే నాటికి దీని ద్వారా ఆనంతపురం, చిత్తూరు జిల్లాలో మరో 1.3 లక్షల ఎకరాలకు నీటి పారుదల సౌకర్యాలు లభిస్తాయి.

కృష్ణానది లోయకు చెందిన ప్రాజెక్టులలో తుంగభద్ర తరువాత రెండవది నాగార్జున సాగర్, మూడవది శ్రీశైలం ఆనకట్ట. ఇది నాగార్జునసాగర్ ఆనకట్టకు ఎగువన 85 కి. మీ.ల దూరంలో వుంది. భీమ, ఎగువ కృష్ణా, పులిచింతల ప్రాజెక్టులు యికా ఏర్పడవలసివుంది. ఇది జరిగినప్పుడేకాని యావద్భారత దేశం ప్రయోజనార్థం ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కృష్ణానది నీటి వనరులను పౌరజాతికాబద్ధంగా అభివృద్ధి పరచడం పూర్తి కాదు.

ఇంజనీరింగ్ నైపుణ్యం:

స్వర్ణీయ శ్రీ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, 1955 డిశంబరులో “మానవతా మందిరమైన” నాగార్జునసాగర్ ఆనకట్టకు శంకుస్థాపన చేయడంతో ఆంధ్రుల చరిత్రలో నూతన అభ్యుదయ శక్తినికీ నాంది, జరిగింది ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల నల్గొండ, ఖమ్మం, కృష్ణా, గుంటూరు, కర్నూలు, నెల్లూరు జిల్లాలో 20,54 లక్షల ఎకరాలకు నీటిపారుదల జరుగుతుంది. దీనిద్వారా తుది ఘట్టంలో 32 లక్షల ఎకరాలకు నీటిపారుదల సౌకర్యాలు లభిస్తాయి. ఈ

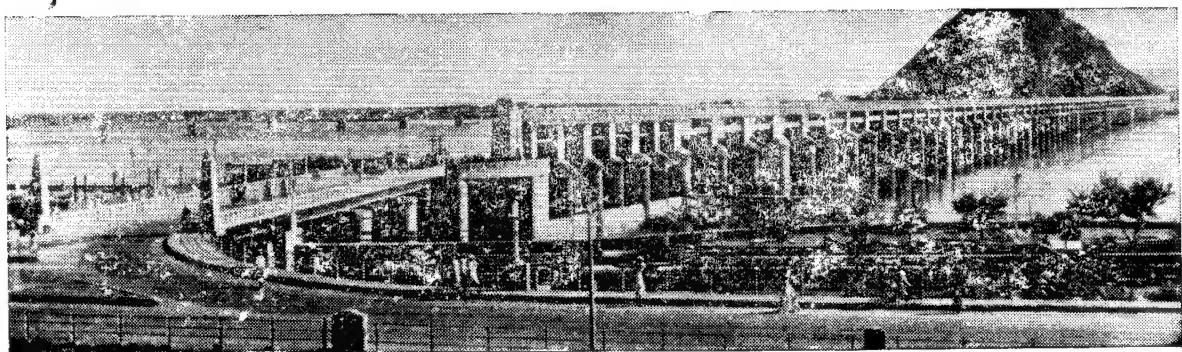
ప్రాజెక్టు కృష్ణా డెల్టాలో 12 లక్షల ఎకరాల మేరకు మొదటి పంట ఆయకట్టును సృష్టికరిస్తుంది. కాలువల పని నూటికి 80 పాళ్ళు పూర్తయింది. కుడి, ఎడమ కాలువలకు ప్రథమ దశలో త్రవ్విన సౌరంగాలు మన ఇంజనీర్ ఇంజనీరింగ్ నైపుణ్యాన్ని చక్కగా చాటుతున్నాయి.

కాలువలు, ఉపకాలువలు కిషమైన, అద్భుతమైన పనితనం ప్రదర్శితమయ్యే నిర్మాణాలతో కూడుకొని వేల మెళ్ళ బొడవున వుంటాయి. మొదటి దశలో లార్ బహదూర్ (ఎడమ) కాలువ, జవహర్ (కుడి) కాలువల నీటి వాహక శక్తి 11,000 క్యూ సెక్కులు వుంటుంది.

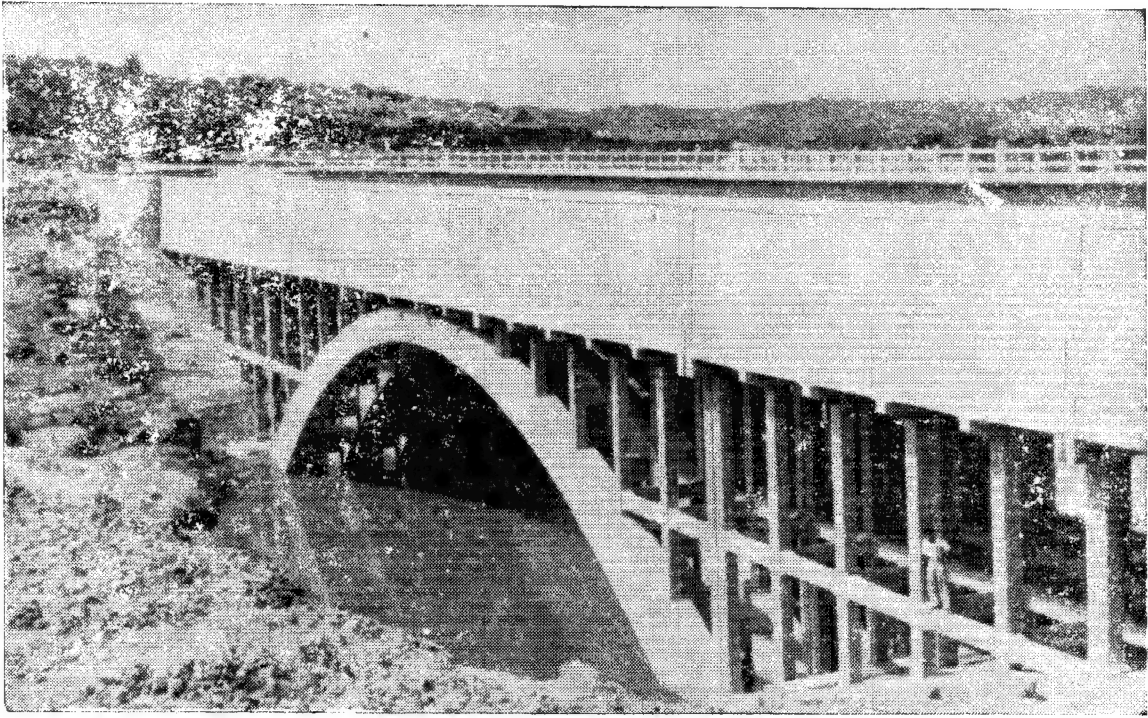
కడపటి దశలో కుడి కాలువ నీటి వాహక శక్తి 21,000 క్యూ సెక్కులు, ఎడమ కాలువ నీటి వాహక శక్తి 15,000 క్యూ సెక్కుల చొప్పున ఉంటుంది. 1968 లో, కాలువలను ప్రారంభించిన మూడవ సంవత్సరంలో ప్రాజెక్టు పని పూర్తికాకపూర్వమే ఆయకట్టు అభివృద్ధి 8 లక్షల ఎకరాల మేరకు జరిగింది. నీటి పారుదల: డ్రైవేజీ విషయాల అంతర్జాతీయ సంస్థ 1969 సంవత్సరంలో మెక్సికోలో ఏర్పాటు చేసిన సభకు హాజరైన మన ఇంజనీరు ఒకరు మనం సాధించిన సత్వర పరిణామగురించి చెప్పినప్పుడు ఆ ఆంశం దేశదేశాల ఇంజనీర్ల దృష్టిని ఎంతగానో ఆకరించింది. మన ఇంజనీరు, నాగార్జునసాగర్ వద్ద “పంపింగ్ ద్వారా నిలువచేసే జల విద్యుత్ పథకాన్ని” రూపొందించారు. మన దేశంలో ఇటువంటి పద్ధతిని అవలంబించడం ఇదే ప్రథమం.

శ్రీశైలం జల విద్యుత్ ప్రాజెక్టు “శ్రీశైలం” దశను అధిగమించింది. ఈ ప్రాజెక్టుకు స్వర్ణీయ శ్రీ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ 1963 జూలై 24 వ తేదీన శంకు స్థాపన చేశారు.

కృష్ణానది ప్రవాహమారంలో 470 అడుగుల ఎత్తున నిర్మించబడే ఈ ప్రాజెక్టు అపూర్వమైన నిర్మాణంగా అలరారుతుంది. విద్యుత్ కేంద్రపు సాపేక్ష విద్యుదుత్పత్తి శక్తి 780 మె. వా. యి వుంటుంది. నది మళ్ళింపు, కాఫర్ డాముల నిర్మాణం, నీటి తోడివేత వంటి జటిల సమస్యలను మన ఇంజనీర్లు విజయవంతంగా పరిష్కరించారు. కాఫర్ డాములలోని చిన్న బెజాన్ని కనుగొనడానికి మొదటి సారిగా యిచ్చట ఐసోటోపులను ప్రవేశపెట్టారు. తరువాత

విజయవాడ వద్ద ప్రకాశం క్యాడెట్

తుంగభద్ర దిగువ కాలువ పథకం: అక్విడక్టు

దీనిని సులభంగానే పూడ్చివేయడం జరిగింది. కావర్ డాములలో మొత్తం 10,12,000 ఘనపుటదుగుల కాంక్రీటు ఉపయోగించబడింది. ఈ ఆనకట్ట నిర్మాణం బహుళ: 1974 నాటికి పూర్తవుతుంది.

గోదావరి జలాలు

గోదావరి కృష్ణానదికంటే పెద్దది. ఇది రాజమండ్రి నుంచి వెళ్ళవోపేతంగా ప్రవహిస్తుంది. ఈ నది ఆంధ్రుల జీవిత వికాసానికి, అభ్యున్నతికి చిహ్నం. 1885 వ సంవత్సరంలో ధవళేశ్వరం వద్ద సర్ ఆర్థర్ కాటన్ నిర్మించిన ఆనకట్ట, ప్రస్తుతం నిర్మించబడుతున్న పోచంపాడు ప్రాజెక్టు మినహా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో గోదావరి నదిమీద యితర భారీ ప్రాజెక్టు లేవీ లేవు. ముఖ్యంగా ప్రముఖ ఇంజనీరు శ్రీ అలీ సవాజ్ జంగ్ శ్రద్ధ వహించిన ఫలితంగా వెనుకబడిన తెలంగాణా జిల్లాలైన నిజామాబాదు, కరీంనగర్, వరంగల్, ఖమ్మం, నల్గొండ, ఆదిలాబాదులలో దాదాపు 21.3 లక్షల ఎకరాలకు నీటిపారుదల చేసే విమిత్తం 280 కే. కో. ఘ. అ. ల గోదావరి జలాలను వినియోగించుకోవడానికి పథకం రూపొందించబడింది. 120 అడుగుల ఎత్తున నిర్మించదలచిన పోచంపాడు ఆనకట్ట పనికి స్వరీయ ప్రధానమంత్రి శ్రీ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ 1963 జూలై లో ప్రారంభోత్సవం చేశారు. దానితో ఆంధ్రప్రదేశ్ చరిత్రలో నూతన శకారంభం జరిగింది. ఆనకట్ట భాగంలో రాతిపని 88 అడుగుల ఎత్తు వరకు పూర్తయింది. అయిదు మైళ్ళ పొడవున

మట్టి ఆనకట్ట నిర్మించేపని 50 శాతం ముగిసింది. ఇచ్చట నిర్మించబడుతున్న ప్రస్తుతం నిర్మాణంలో నున్న "స్లాబ్ రోల్ బెడ్" ప్రత్యేకత కలిగినట్టిది. మన దేశంలో యిటువంటి వాటిలో యిది మొదటిది. 1970 జూన్ నాటికి కనీసం 40,000 ఎకరాల విస్తీర్ణానికి నీటి పారుదల జరుగ వచ్చునని ఆశించబడుతున్నది. ఈ ప్రాజెక్టు గోదావరి డెల్టాలో మొదటి పంటకు సంబంధించిన 13 లక్షల ఎకరాలను నీరీకరిస్తుంది. గోదావరి నది ఎగువ భాగంలో పోచంపాడు ప్రాజెక్టును, దిగువ భాగంలో ధవళేశ్వరం ఆనకట్టను కలిగివున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం వీటి మధ్య భాగంలో అపారమైన ఈ నదీ జల వనరులను యితోధికంగా వినియోగంలోనికి తేవడానికి ప్రయత్నం పాగిస్తున్నది. సుహృద్భావ సంబంధాల ద్వారానూ, అంతర రాష్ట్ర సహకారం ద్వారానూ ప్రాణహిత, ఇంచంపల్లి, ఇప్పురు ప్రాజెక్టులు, పోలవరం బ్యారేజీ వంటి పథకాల విషయంలో దర్యాప్తులు జరిపి బూ ప్రంటులను సిద్ధంచేయడం జరిగింది. ధవళేశ్వరం వద్ద ఆనకట్ట స్థానే బ్యారేజీ నిర్మిస్తారు. ఈ పనులు త్వరలో ప్రారంభించబడతాయి. పోలవరం బ్యారేజీ నుంచి బయలుదేరే ఎడమ కాలువ విశాఖపట్నం వరకూ వెళ్ళి అచ్చట నిర్మించబడుతున్న పారిశ్రామిక సంస్థలకు నీటిని సరఫరా చేస్తుంది.

పంశధార ప్రాజెక్టు

సహకార కృషితో నిర్మించబడుతున్న మరో పథకం పంశధార ప్రాజెక్టు. ఒరిస్సా రాష్ట్రంతో కలిసి దీనిని నిర్మిస్తున్నారు.

ఈ ప్రాజెక్టు క్రింద సింగిడివద్ద ఒక బ్యారేజీ, గొట్ట, హీర మండలంలో రిజర్వాయరు నిర్మించబడతాయి. 1962 సంవత్సరంలో ఒరిస్సా, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వాలకు మధ్య ఒప్పందం జరిగింది. నేరడి బ్యారేజీ పని సాగుతున్నది. నేరడి కాలువలు సుమారు 40,000 ఎకరాలకు నీటి పారుదల చేయగలుగుతాయి. రెండు వెపులా గొట్ట కాలువలు మరో 2.5 లక్షల ఎకరాలకు నేద్యపు నీటిని అందిస్తాయి. పెన్నానదిపై సోమశిలవద్ద నాలుగవ ప్రణాళికా కాలంలో మరో భారీ ప్రాజెక్టును నిర్మించదలచారు. దీనివలన నెలూరుజిల్లాలో సుమారు 3.7 లక్షల ఎకరాలకు నీటి పారుదల జరుగ గలుగుతుంది.

వ్యవసాయ రంగంలో త్వరితంగా అభివృద్ధి సాధించడానికి పైన కుప్పంగా వివరించబడిన భారీ ప్రాజెక్టులే కాకుండా రాజ్ కింద మళ్ళీ పథకం (1956), థెరవానితిప్ప ప్రాజెక్టు (1950), కడం (1958) సరళాపాగర్, మూసి, (1957-58) ప్రాజెక్టులపటి పెక్కు పథకాలు సెతం తోడ్పడాయి. ఈ పథకాలు గడచిన రెండుదశాబ్దాలకాలంలో ముగించబడినాయి. ఇంకా అనేక యితర మధ్య రకం, చిన్నరకం పథకాల పనులు చురుగ్గా అమలు జరుగుతున్నాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 1968 మార్చి 31 నాటికి సాపేత జల విద్యుత్, థర్మల్ విద్యుచ్ఛక్తి 641 మె.వా.లు వుంది. శబరికి ఉపనది అయిన నీలేరుపైగల నాలుగు ప్రాజెక్టులో మార్చి కండ్ మొదటిది. ఒరిస్సాతో కలిసి నిర్మిస్తున్న మరొక ప్రాజెక్టు బిలి మెల. నీలేరుపై నిర్మిస్తున్న ఈ ప్రాజెక్టు పనిని 1962లో చేపట్టారు.

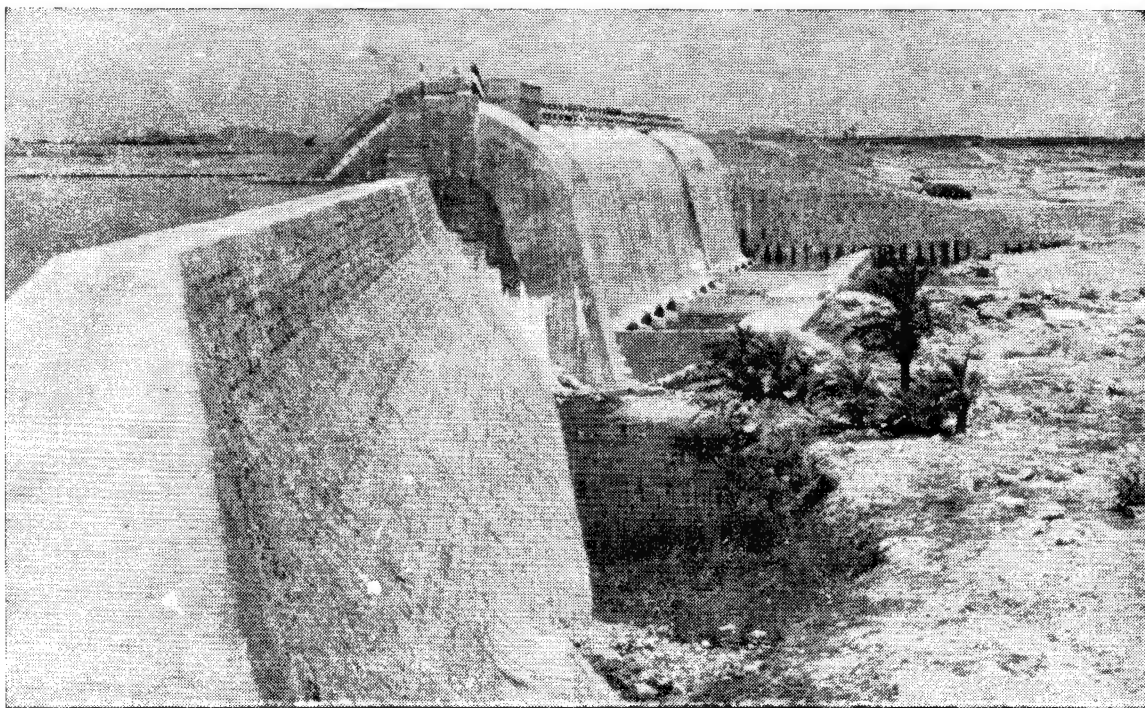
ఇది ఎగువన నీలేరు ప్రాజెక్టుకు విరంతరం 2100 క్యూసెక్కుల నీటిని అందిస్తుంది. ఎగువ నీలేరు జలవిద్యుత్ పథకంక్రింద 1967 లో 80 మె.వా.ల ఒక సెట్టునూ, 1968లో యింతే శక్తి కలిగిన మరొక సెట్టునూ వినియోగంలోనికి తెచ్చారు. దిగువ నీలేరు ప్రాజెక్టుకు విర్యాణం జరుగుతున్నది. 1973-74 నాటికి బహుశః దీని విర్యాణం పూర్తవుతుంది.

థర్మల్ విద్యుచ్ఛక్తి

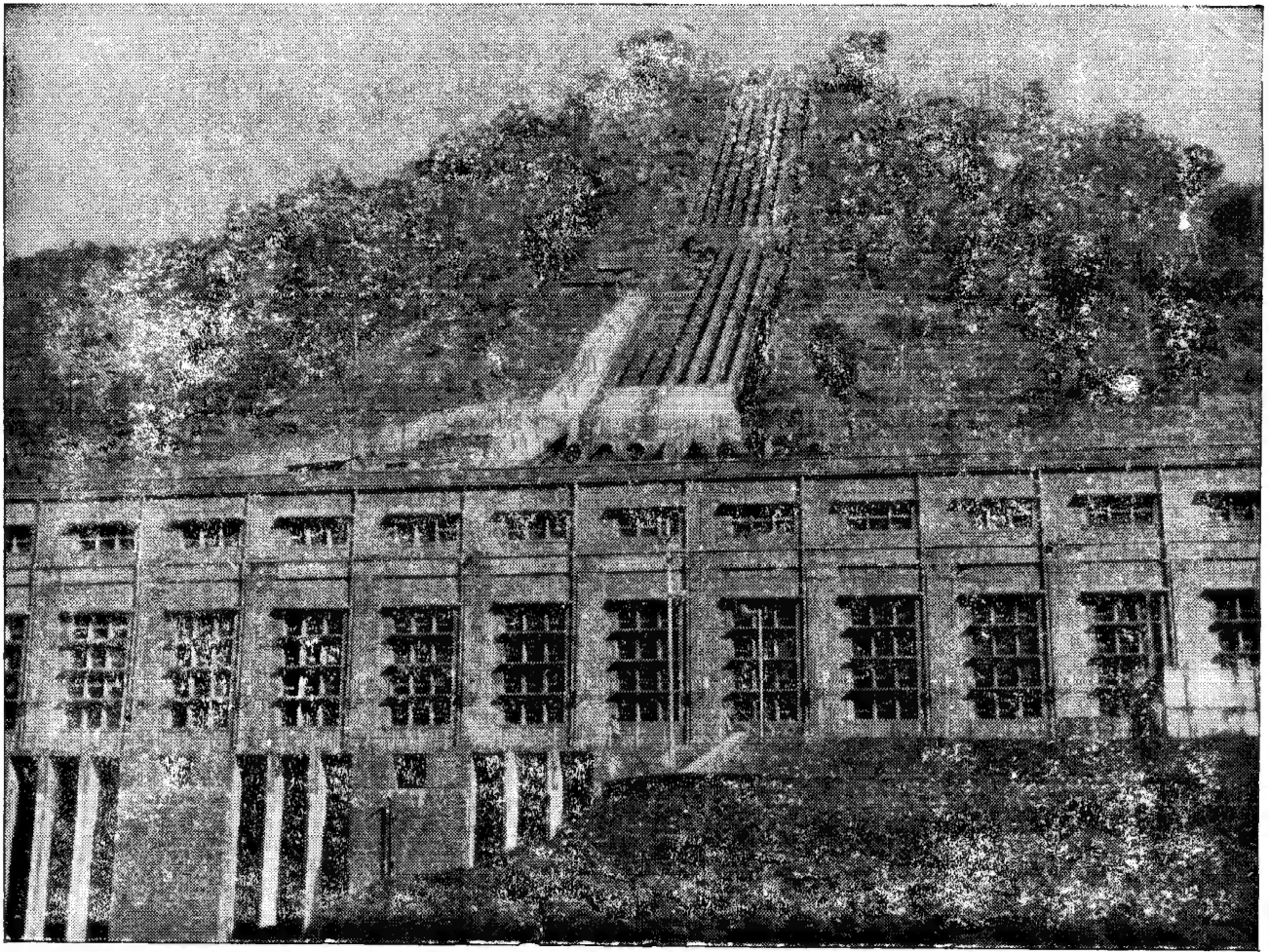
రాష్ట్రంలో థర్మల్ విద్యుచ్ఛక్తి అభివృద్ధి శీఘ్రగతిః జరుగుతున్నది. రెండవ ప్రణాళికాకాలంలో, 37.5 మె.వా.ల సాపేత విద్యుదుత్పత్తి శక్తి కలిగిన రామగుండం థర్మల్ కేంద్రాన్ని వినియోగంలోనికి తేవడం జరిగింది. 62.5 మె.వా.ల శక్తి కలిగిన మరో విద్యుత్ కేంద్రాన్ని త్వరలోనే వినియోగంలోనికి తెస్తారు. కొత్త గూడెం థర్మల్ పథకం మొదటిదశ పనులను మూడవ ప్రణాళికా కాలంలో ప్రారంభించారు. ఈ థర్మల్ ప్రాజెక్టు మొదటి దశ, రెండవదశ పనులను 1967-68లో పూర్తి చేశారు (2x62.5 మె.వా.లు) కొత్త గూడెం థర్మల్ ప్రాజెక్టు సింగరేణి బొగ్గుగనుల ప్రాంతపు మధ్యభాగంలోవుంది. యేటా 1,000 మె.వా.ల విద్యుచ్ఛక్తిని ఉత్పత్తిచేయగల సూపర్ థర్మల్ యంత్రసముదాయాన్ని పెంపొందించదలచారు. దీనికి కిన్నెరసాని అనకట్టనుంచి నీరు లభిస్తుంది.

రేవులు

రాష్ట్రంలో భారీరేవు అయిన విశాఖపట్నం, రెండుమధ్య రకం రేవులైన కాకినాడ, మచిలీపట్నంలతో సహా ఏడు సర్వ

నరళపాగర్-నైఫన్ ఆనకట్ట

మాచిఖండ్ జల విద్యుత్ ప్రాజెక్టు : పవన్ పాపా, పెన్షన్ డివిజన్

పనులమైన రేవులు వున్నాయి. విశాఖపట్నం తూర్పుతీరంలో మద్రాసు, కలకత్తా మధ్య ఉంది. ఇది రైలు మార్గంతో కలిసి వుంది. మంచి రక్షణ కలిగిన రేవు ఉంది. 800 అడుగుల కాలువను యిది కలిగింది. ఈ రేవునుంచి ముడి మ్యాంగనిసు, ఇనుము మొదలైన ఖనిజాలు విదేశాలకు ఓడలలో ఎగుమతి చేయబడు తుంటాయి. విశాఖ పట్నంలోని నౌకానిర్మాణ కేంద్రం దేశంలోని నౌకానిర్మాణ పరిశ్రమలో ప్రముఖపాత్ర వహిస్తున్నది. ఈ నౌకా నిర్మాణ కేంద్రంలో వారిక ఉత్పత్తి శక్తిని మూడు నౌకల నుంచి ఆరు నౌకలకు పెంచడానికి తలపెట్టారు. డ్రైడాక్ నిర్మాణం జరుగుతున్నది. విశాఖపట్నం రేవుకు సుమారు రూ. 37 కోట్లు ఖర్చయ్యే టెటర్ హార్బరు ప్రాజెక్టును మంజూరు చేశారు. దీని నిర్మాణం పూర్తికావడానికి నాలుగు సంవత్సరాలు పట్టుతుంది. మచిలీపట్నం, కాకినాడ రేవులను అభివృద్ధిపరచడానికి కూడా చర్యలు తీసుకుంటున్నారు.

కమ్యూనికేషన్లు

రోడ్డు రవాణా సౌకర్యాల తగినంతగా లేవిదే అభివృద్ధి

పొందుతున్నాయి. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తిరుమలై కొండల మీదా శ్రీ మల్లికార్జునస్వామి శ్రీ శైలం పర్వతంమీదా, శ్రీ నృసింహ స్వామి, సింహాచలం కొండమీదా వేంచేసివున్నారు. ఈ ప్రదేశాలకు పాములూదిరి మెలికలు తిరిగే చక్కని ఘాట్ రోడ్లు నిర్మించ బడినాయి. మనరాష్ట్రంలోని ఘాట్ రోడ్ల విడివిడివిడివి 300 మేళకు పైగావుంది. మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళిక ప్రారంభంలో ప్రభుత్వా ఏకే చెందిన రోడ్లవిడివి 6,817 మైళ్లువుంది, 1967-68 నాటికి వీటి విడివి 13,924 మేళకు పెరిగింది. ఈ విధంగా గత పన్నెండు సంవత్సరాలలో కమ్యూనికేషన్ల రంగంలో గణనీయమైన అభివృద్ధి జరిగింది. భారీ వంతెనలు అనేకం నిర్మించబడినవి. వాటిలో పేర్కొనదగినవి-1. భద్రాచలంవద్ద గోదావరినదిమీద నిర్మించిన వంతెన, 2. రంగాపూర్ వద్ద కృష్ణానదిమీద నిర్మించిన వంతెన, 3. కర్నూలువద్ద తుంగభద్రానది మీద నిర్మించిన వంతెన 4. సిద్ధాంతం వద్ద వాసిష్ఠనదిమీద నిర్మించిన వంతెన, 5. అలం పురం వద్ద గౌతమీ నదిమీద నిర్మించిన వంతెన. శ్రీకాకుళం వద్ద నాగావళి నదిమీద, అనకాపల్లి వద్ద శారదానదిమీద, కడప వద్ద గోదావరి మీద భారీ వంతెనలను నిర్మించదలచారు. భద్రాచలం సమీపంలో

శబరి నదిమీద వంతెన నిర్మించబడుతున్నది. రాజమండ్రివద్ద గోదావరి నదిమీద నిర్మించబడుతున్న రెండవ రైలు వంతెన పని పూరి కావచ్చింది. దీనిని రైలురోడ్డు వంతెన చేయాలన్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వపు ప్రతిపాదనను కేంద్రం ఆమోదించింది. రెండువైపులా 4 అడుగుల కాలిబాటలతో సహా 18 అడుగుల వెడల్పుగలరోడ్డు మార్గం నిర్మించబడుతున్నది. జాతీయ రహదారులను పూర్తిగా అభివృద్ధి పరచడానికి రాష్ట్రానికి సుమారు రూ. 50 కోట్లు అవసరం. కాకినాడవద్ద ఉప్పుచేరుపై నిర్మించిన వంతెన "ప్రెస్ ప్రెస్ కాంక్రీట్ పద్ధతి"లో కట్టబడిన విర్రాజానికి మంచి ఉదాహరణ. కమ్యూనికేషన్ పాఠశాల ప్రగతికి సోపానాలు, ప్రధాన రోడ్డు మార్గాలనుంచి ప్రతి గ్రామానికి లింక్ రోడ్లను నిర్మించి పట్టణాలు, పల్లెలకు మధ్య సన్నిహిత్యాన్ని ఏర్పర్చాలని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఆశిస్తున్నది.

టౌన్ ప్లానింగ్

జనాభా పెరుగుదలతో టౌన్ ప్లానింగ్, గృహవసతి పెద్ద సమస్యలుగా తయారవుతున్నాయి. హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు నగరాల కొరకూ, తిరుపతి, గుంటూరు, రాజమండ్రి, విశాఖపట్నం విజయవాడ తదితర ముఖ్యమైన పట్టణాల కొరకూ పట్టణ అభివృద్ధి ప్రణాళికలు రూపొందించబడినాయి. ఇవి కొంతవరకు అమలు పరచబడినాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో బాగాప్రణాళికా బద్ధంగా నిర్మించబడిన పట్టణం కాకినాడ. హైదరాబాదు నగరం శీఘ్రగతిని అభివృద్ధిజెందుతున్నది. విశాఖ హైదరాబాదు నగరపు "బృహత్తర ప్రణాళిక" 100 చదరపు మైళ్ళకు విస్తరించి వుంటుంది. నగరపు మెట్రోపాలిటన్ రిజిస్టర్ ప్రణాళిక 999 చదరపు మైళ్ళకు వర్తిస్తుంది.

1960 జూలై లో స్థాపించబడిన రాష్ట్ర గృహనిర్మాణ మండలి హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు నగరాలలో పెంపొందుతున్న జనాభాకు గృహవసతి కల్పించడానికి ఉపయుక్తమైన కృషి చేస్తున్నది. ఇప్పటి వరకు పలుకరకాల యిందు 3581 నిర్మించబడి కేటాయించబడినవి. కార్మిక తరగతుల కొరకు నిర్మించిన చౌక ధరలందుకు కూడా వీటిలో వున్నాయి.

పరిశ్రమలు

మనరాష్ట్రం వ్యవసాయ ప్రధానమైనది కావడంచేత

యిచ్చట పారిశ్రామిక అభివృద్ధి మెల్లగా సాగుతున్నది. అయితే యిందుకు కారణం ఖనిజసంపద కొరతకాదు. సాంకేతిక విషయ పరిజ్ఞానం కొరతకూడా కాదు. పరిశ్రమల స్థాపనపట అసక్తిగల వారు లేకపోవడమే ఈ ప్రాంతీక కారణం. అయితే ఇటీవల మైనింగ్, కాగితం, ఉక్కు, ఫెర్రోఅల్లాయ్స్, థర్మివిడ్యుయ్ పరికరాలు, యంత్ర పరికరాలు, ఎయిరోనాటిక్స్, ఎరువులకు సంబంధించిన పరిశ్రమలూ, రక్షణ వ్యవస్థకు సంబంధించిన పరిశ్రమలూ రాష్ట్రంలో విరివిగా ఏర్పడి శీఘ్రంగా అభివృద్ధి జెందుతున్నాయి. ఇటీవలికాలంలో రాష్ట్రంలో అనేక పారిశ్రామిక వాడలను స్థాపించడం జరిగింది. ప్రైవేటు రంగంలో లఘుపరిశ్రమలు ప్రోత్సహించబడుతున్నవి. విశాఖపట్నంలో కార్టెక్స్ నూనెకుద్ది కర్మాగారం, కొరొమండల్ ఎరువుల కర్మాగారం, పోలిథీన్ ఫ్యాక్టరీలు వున్నాయి. విశాఖపట్నం వద్ద తుత్తునాగాన్ని కరిగించే యంత్రాగరాన్ని, ఉక్కు ఫ్యాక్టరీని, రామగుండం వద్ద బొగ్గు ప్రాతిపదికగాగల ఎరువులఫ్యాక్టరీని స్థాపించడానికి ప్రతిపాదనలు వున్నాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఖనిజ సంపదకూడా పుష్కలంగావుంది. బొగ్గు నిక్షేపాలు అపారంగావున్నాయి. గూడూరువద్ద మాంగనీసును తీయడం జరుగుతున్నది. ఇటీవల జరిపిన పరిశోధనలవల్ల ఇసుమేళ, భీమడోలు ప్రాంతాలలో ఒక ప్రత్యేకరకం బంకమన్ను లభించగలదని తేలింది. అచట ఒక పరిమళ ద్రవ్యాల ఫ్యాక్టరీని నెలకొల్పదలుస్తున్నారు. గుంటూరుజిల్లా అగ్నిగుండాలలో అధిక పరిమాణంలో రాగిఖనిజం కనుగొనబడింది. అచ్చట త్వరలోనే బహుళః ఒకపెద్ద పారిశ్రామిక సంస్థ ఏర్పడవచ్చు. విశాఖ పట్నంలోని ఎరువుల కర్మాగారంకాక కొవ్వూరు, తణుకులలో రెండుచిన్న యూనిట్లు వున్నాయి. రాయలసీమలోని అనంతపురం చుట్టుప్రక్కల పదిమేళ్ల ప్రాంతంలో బంగారం విశేషాలు వున్నట్లు ఆక్కడజరిపిన పరిశోధనలలో వెల్లడైంది.

అయితే ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అనావృష్టికి, జమాలక్కి గురి అయ్యే ప్రాంతాలూ, వెనుకబడిన ప్రాంతాలూ చాలావున్నాయి. కాబట్టి వచ్చే సంవత్సరాలలో తన ఆర్థిక వ్యవస్థను మరింత శీఘ్రంగా అభివృద్ధిపరచుకోవడానికై మన రాష్ట్రం యింకాఎక్కువ దీక్షతో కృషి చేయవలసివున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. ★

స మై క్య త ద్వా రా సం పూ ర్ణ వి కా స ం

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సర్వస్వ సమీక్ష

వి. పురుషో తమరెడి

చిన్నతరహా నీటివనరుల విషయమై ప్రస్తావించే సందర్భంలో ప్రవృద్ధమంగా మనరాష్ట్రంలో యిటీవల సంభవించిన ఘోరవిఫల సృష్టికి రాకమానడు మూడు పర్యాయాలు తుపాను మూలంగా దెబ్బతిన్న కోస్తా జిల్లాల ప్రజలకూ, చిత్తూరు, ఖమ్మం జిల్లాల ప్రజలకూ నా ప్రగౌరవ సానుభూతి తెలియజేస్తున్నాను. బాధితులకు ప్రభుత్వం అని విధాలా సహాయం అందజేస్తున్నదని ముందుకూడా సహాయపడుతుండగలదని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. ప్రకృతిసిద్ధంగా కలిసిన ఈ విఘ్నాన్ని దాటి బయట పడడానికి అక్కడి ప్రజలకు ధైర్యసాహసాలు, మనోవిబ్బరం కలుగ జేయుటకు భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను.

వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తిగాగల మనరాష్ట్రంలో జలసంపద సమృద్ధిగావుంది. ఇప్పుడు సాగుఅవుతున్న భూములను యింకా అభివృద్ధిపరచి, కొంతగా అనేకవేల ఎకరాల భూమిని సాగు క్రిందికి తేవడానికి అవకాశాలు ఎన్నోవున్నాయి. మన రాష్ట్రంలో జలసంపదను సక్రమంగా వినియోగించినట్లయితే చిరకాలంగా అనా వృష్టి, కరువుకాటకాలకూ గురిఅవుతున్న ప్రాంతాల ప్రజలు ఆహారోత్పత్తి విషయంలో స్వయంసమృద్ధి పొందడానికి వీలు వుంటుంది. అంతేకాదు ఇంతవరకు తరుగు ప్రాంతాలుగావుండి, వ్యవసాయంలో వెనుకబడిన ప్రాంతాలే మిగులు ప్రాంతాలుగా మారి పొరుగు రాష్ట్రాలకు అవారధాన్యాలు సరఫరాచేసే స్థితిలోకి వస్తాయి ఇతరరంగాలలో ప్రగతిని సాధించేముందు నీటివనరుల అభివృద్ధి ద్వారా పంటలు సమృద్ధిగా పండించటం చాలా అవసరం. అందువల్ల దేశం సుఖిక్షమవుతుంది విదేశాలపై ఆధారపడడం వుండదు. విదేశీమారక ద్రవ్యం మిగులుతుంది. తద్వారా అదాచేసే డబ్బును యితర రంగాల అభివృద్ధికి వినియోగించవచ్చు.

అనాదిగా మన పూర్వీకులు ఆహార, వాణిజ్యపంటలు పండించడానికి జలాలను నిలువచేసేందుకూ, నదులను సేద్యానికి ఉపయోగించేందుకూ వాపీకూపతటాకాలను అనేకం నిర్మించారు. క్రిస్తు పూర్వం నుంచీ దక్షిణ భారతదేశంలో పెద్దపెద్ద చెరువుల క్రింద అనేకవేల ఎకరాల భూమి సాగుఅయినట్లు చారిత్రకాధారాల వల్ల మనకు తెలుస్తున్నది. కాకతీయ, విజయనగర రాజులు వ్యవసాయాభివృద్ధి కొరకు అనేక జలాశయాలు నిర్మించారు. వరంగల్లు జిల్లాలో రామప్ప, లఖ్నావరం, పాఖాల చెరువులు, ఖమ్మం జిల్లాలో బయ్యవరం నెలిపాక చెరువులు, కర్నూలు, అనంతపురం చిత్తూరు జిల్లాలో కంభం, బుక్కపట్నం, ధర్మవరం వ్యాస సముద్రం చెరువులు యిందుకు దృష్టాంతరాలుగా నేటికీ చెక్కు

చెదరకుండా విలిచివున్నాయి. వీటికింద అనేకవేల ఎకరాల భూమి నేటికీ సాగుఅవుతున్నది. జలాశయ నిర్మాణాల విషయంలో మన పూర్వీకుల ప్రతిభావిశేషాలకు యివి మచ్చుతునకలు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అనేక ప్రాంతాలలో వ్యవసాయం వర్షంపైన ఆధారపడివుంది. ఇవి తరచుగా అనావృష్టిలోనవు తున్నాయి. అందుకని వర్షపుజలాలను నిలువచేయడం అవసరమవుతున్నది.

స్వాతంత్ర్యానంతర కాలంలో

స్వాతంత్ర్యానంతరం, పంచవర్ష ప్రణాళికల ద్వారా చిన్న తరహా నీటివనరులను పెంపొందించడానికి గట్టిచర్యలు తీసుకోబడి నాయి. స్వల్పకాలంలోనే నీటిపారుదల సౌకర్యాలను పెంపొందించాలంటే చిన్నతరహా నీటివనరులను అభివృద్ధిపరచడం మినహా వేరేమార్గంలేదు. పెద్దపెద్ద నదులపైన బహుళార్థసాధక ప్రాజెక్టులు నిర్మించడం కూడా అవసరమే అయితే యిది వ్యయప్రయాసలతో కూడిన పని. వీటికి పెట్టుబడి చాలా అవసరం. నిర్మాణం పూర్తి అయ్యేందుకు చాలాకాలం పడుతుంది. కనుక వీటివల కలిగే లాభాలు వెంటనే కనిపించవు. అయితే చిన్నతరహా నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులవల్ల కలిగే ఫలితాలు స్వల్పమైనవికావు. వీటికి పెట్టుబడి చాలా తక్కువ, అయ్యే ఖర్చు ప్రాజెక్టుకు ఒకటి రూ. 15 లక్షలకు మించదు. పని కొద్దికాలంలో పూర్తి అవుతుంది. ఫలితాలు కూడా వెంటనే కనిపిస్తాయి. వీటి నిర్మాణానికి విదేశీమారక ద్రవ్యం అవసరం లేదు. పెద్దపెద్ద యంత్రపరికరాలు అవసరంలేదు. విదేశీ సాంకేతిక సహాయం అక్కరలేదు కావల్సిన సరంజామా అంతా సానికంగానే లభిస్తుంది. వీటివల సాధారణంగా అంతర్ రాష్ట్ర సమస్యలు ఏర్పడవు. పని సాఫీగ్గో జరుగుతుంది. పరిమిత ధనంతో అనేక పథకాలు చేపట్టవచ్చు.

భూగర్భ జలసంపద

మనరాష్ట్రంలో భూగర్భజలసంపదను వినియోగించే విషయం యింకా పరిశోధనాదశలోవుంది. గుంటూరు, కృష్ణా, ఉభయగోదావరి జిల్లాలో పబ్లిక్ వర్క్స్ డి. వి. బావులలో భూగర్భజల పరిశోధనచేస్తున్నది. తెలంగాణా, రాయలసీమ ప్రాంతాలలో వ్యవసాయ శాఖ, అగ్రియిండస్ట్రీస్ శాఖలు కూడా ఈ విషయమై పరిశోధనలు చేస్తున్నాయి. అంతేకాక భారత ప్రభుత్వ భూగర్భ పరిశోధన శాఖకూడా ఈవిషయంలో శ్రద్ధతీసు కొని పనిచేస్తున్నది. ఈపని అంతా ముగిసిన తరువాత భూగర్భజలాల

వినియోగ. విషయమై ఒక సమగ్రమైన కార్యక్రమం రూపొందించబడుతుంది

చిన్నతరహా నీటి వనరుల విషయమై ముఖ్యంగా వభిక్ వర్క్స్ శాఖ చేస్తున్న కృషి వ్యవసాయరంగం అభివృద్ధికి ఎంతో తోడ్పడుతున్నది.

ప్రజాశక్తిలో కేటాయించిన నిధుల నుంచి కొత్త పథకాలను అమలుపరచడం, పాఠవాటిని మరమ్మత్తుచేయడం జరుగుతుంది. మొదటి సంవత్సరప్రజాశక్తి పూర్వం ఈ విషయమై అంతర్గత చూపడం జరుగలేదు. అయితే ద్వితీయ, తృతీయ సంవత్సర ప్రజాశక్తి కాలంలో గణనీయమైన ప్రగతి జరిగిందని చెప్పవచ్చు. ఈ పథకాల క్రింద మొదటి ప్రజాశక్తిలో రూ. 352 లక్షలు రెండవ ప్రజాశక్తిలో రూ. 488 లక్షలు, మూడవ ప్రజాశక్తిలో రూ. 1830 లక్షలు ఖర్చుపెట్టడం జరిగింది.

ఇంత అభివృద్ధి జరిగినా చేయవలసింది యింకా ఎంతోవుంది. అవసరమైనంత డబ్బు కేటాయించడం సాధ్యపడదంటే గత సంవత్సరం అనావృష్టి ఏర్పడినందువల్ల కరువు నిధుల నుంచి ఎక్కువ డబ్బు వినియోగించడం జరిగింది. ఇటీవల వచ్చిన తుపాను, అధికవర్షాల మూలాన కోస్తా జిల్లాలోనూ చిత్తూరు, ఖమ్మం జిల్లాలోనూ అనేక చెరువులు చెడిపోయాయి. తత్ఫలితంగా పెర్రుకు నీరులేకుండా పోయింది. ఈజిల్లాలో చెడిపోయిన చెరువులను త్వరితగతి బాగుచేయడానికి ప్రభుత్వం సత్వర చర్యలు తీసుకున్నది. మూడు ప్రజాశక్తి కాలంలోనూ, తదుపరి సంవత్సరాలలోనూ చిన్న నీటి పారుదల ప్రాజెక్టుల క్రింద మొత్తం రూ. 37 కోట్లు ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది.

1965-66 సంవత్సరంలో స్వల్పకాలిక నీటిపారుదల సౌకర్యాలు ఏర్పాటుచేసి అహారరంగంలో సత్వర ప్రగతి సాధించే ఉద్దేశంతో భారత ప్రభుత్వం లిఫ్టు యిరిగేషన్ కార్యక్రమాన్ని తలపెట్టింది. భారత ప్రభుత్వం యిచ్చిన 44 లక్షల ఆర్థిక సహాయంతో 55 పథకాలు అమలుపరచబడినవి. ఇందుకొరకు మొత్తం 89 లక్షల 22వేల రూపాయలు ఖర్చు అయినాయి. వీటి క్రింద అదనంగా 31,851 ఎకరాల భూమిసాగు అవుతున్నది. మరి కొన్ని లిఫ్టు యిరిగేషన్ పథకాలు అమలుపరచాలని ప్రభుత్వం సంకల్పిస్తున్నది.

ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో చిన్నతరహా నీటిపారుదల పథకాల నిమిత్తం 2 కోట్ల 10 లక్షల రూపాయలు కేటాయించబడినవి. ఇంతేగాక తెలంగాణ అభివృద్ధి కొరకు ప్రతి జిల్లాకు ఒక కోటి రూపాయలచొప్పున కేటాయించిన మొత్తంలో నుంచి తొమ్మిది జిల్లాలలో చిన్నతరహా నీటిపారుదల పథకాలకు 31 లక్షలు కేటాయించబడినవి. ఈ డబ్బుకు సంబంధించిన పథకాలను సిద్ధంచేసే అధికారం జిల్లాపరిషత్తులకు యివ్వడం జరిగింది. దాదాపు అన్ని జిల్లాలోనూ, చేపట్టవలసివున్న పథకాలకు తుది మెరుగులు దిద్దడం అయింది. ఈ పనులను వభిక్ వర్క్స్ శాఖ నిర్వహిస్తుంది. 1970 మార్చి నెలాఖరువరకు బహుశః 350 పథకాలు పూర్తవుతాయి. ఇందువల్ల 1 లక్ష 25 వేల ఎకరాలకు అదనంగా నీటిపారుదల జరగడమేకాకుండా ప్రస్తుతపు ఆయకట్టులో 75 వేల

ఎకరాలకు నీటివసతి లభిస్తుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత గత 13 సంవత్సరాలలో చిన్నతరహా నీటిపారుదల పథకాల క్రింద మొత్తం రూ. 30 కోట్ల 50 లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో రూ. 798 పథకాలు అమలుపరచబడినవి. వీటిక్రింద 2 లక్షల 11 వేల ఎకరాలు సాగు అవుతున్నాయి.

ఉపరితల జలసంపదను సద్వినియోగం చేయడానికి యింకా ఎంతోకృషి చేయవలసివుంది. భూగర్భజల వినియోగానికి కూడా తీవ్రంగా పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి. ఇంకా రూ. 27 కోట్ల 73 లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో అదనంగా 3 లక్షల 46 వేల ఎకరాలను సాగుచేయడానికి 1227 కొత్త పథకాలు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో వున్నాయి. అయితే డబ్బు కొరతవల్ల అనుకున్నంత చురుకుగా పనిజరగడంలేదు. చేపట్టిన పథకాలు పూర్తికావాలంటే 8 కోట్ల 80 లక్షల రూపాయలు కావాలి. సకాలంలో నిధులు లభించినట్లయితే ప్రజల సహకారంతో మనంతలపెట్టిన కార్యక్రమాలవల్ల బాగుపడేది ప్రజలే కనుక శక్తివంచన లేకుండా పథకాల అమలుకు సహాయపడవలసిందని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఆయకట్టును పూర్తిగా అభివృద్ధిపరిచి అధికాహారోత్పత్తికి కృషిచేయవలసిందని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇంజనీర్ సమావేశం

నీటి వనరుల పథకాల సర్వేను, నిర్వాహణను సక్రమపద్ధతిలో త్వరితగతిని జరిపేటట్లుంట్లో ఈ మధ్యనే రాష్ట్రంలోని ఇంజనీర్ సమావేశం ఏర్పాటుచేయబడింది. ఈ సమావేశంలో కొన్ని నిర్ణయాలు గైకొనబడినవి. ముఖ్యంగా కొత్తపథకాల విషయమై ప్రస్తుతం అమలులోనున్న ఆదాయం లభించవలెనన్న రూ. 1.5 ప్రాతిపదిక మూలాన చాలా పథకాల వ్యయం పెరుగుదల దృష్ట్యా ఈ పరిమితిని తగ్గించడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది. అదేవిధంగా మరమ్మత్తుల విషయంలో యిప్పుడున్న పరిమితిని మార్చడానికి నిరయించబడింది. పనులు సత్వరంగానూ, సక్రమంగానూ అమలు జరగడానికి పీలుగా జిల్లాస్థాయిలోనూ అంతకు పై స్థాయిలోనూ ప్రతిపని ప్రగతిని గురించి పరిశీలించడానికి చర్యలు గైకొనబడినవి. అమలుజరుగుతున్న పనులను అకస్మాత్తుగా పర్యవేక్షించడానికి ఉన్నతాధికారులకు ఆదేశాలు యివ్వబడినవి.

మనరాష్ట్రం వ్యవసాయ రంగంలో చాలా చాలా అభివృద్ధి సాధించినా కొన్ని ప్రాంతాలు వెనుకబడి వున్నవన్నది నిర్వివాదాంశం. అభివృద్ధి పొందకపోవడానికి ముఖ్యకారణం అనావృష్టి వల్ల ఏర్పడిన నీటివనరులకొరత కనుక యిటువంటి ప్రదేశాలలో వరదావం వలన కలుగుతున్న యిబ్బందులను ఎదుర్కోవడానికి ప్రత్యేకంగా కొన్ని పథకాలను రూపొందించవలసి వుంటుంది. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వ కృషిచేస్తున్నది. కొద్దికాలంలోనే వీటి సత్ఫలితాలు లభించగలవని ఆశిస్తున్నాను.

వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తిగాల మనరాష్ట్రంలో కృషి, గోదావరి, తుంగభద్ర, పెన్నా నదులు ఈ ప్రదేశాన్ని సస్యశ్యామలం చేస్తున్నాయి. కొద్దికాలంలో కొద్దిఖర్చుతో చిన్ననీటి వనరులను అభివృద్ధి పరచుకొని వ్యవసాయానికి వినియోగించుకో

దానికి అనేక పథకాలు చేపట్టాము. ఇవన్నీ పూర్తి అయిననాడు దేశంలో కరువంటావుండదు. ప్రజలు సుసంపన్నులై సుఖ శాంతితో జీవనం గడుపుతారు. ఈ లక్ష్యసాధనకొరకు మన మందరం కృషిచేద్దాం.

ఈ సందర్భంలో ఒకముఖ్యమైన విషయాన్ని ప్రజలదృష్టికి తీసుకొనిరావడం అవసరమని భావిస్తున్నాను. భారతదేశంలో అనాదినుండి ధనవంతులు, ప్రజల సహాయార్థం దానధర్మాలు చేయడమేగాక సత్రాలు, మందిరాలు, పాఠశాలలు, రోడ్లవెంబడి బావులు మొదలైనవికట్టింది తమపేరును, తమ వంశీకుల పేరును చిరస్థాయిగా నిలబెట్టుకున్నారు. ఇదేవిధంగా, యీనాడు అవసరమున్న పాఠశాలలో చిన్నచిన్న కుంటలనుకానీ, చెరువులనుకానీ లేక

అనకట్టలను కానీ కట్టడానికి ముందుకువచ్చి మారుతున్న కాలానికి అనుగుణంగా దాతలు వారి దాన చర్యలు రూపొందించుకొనగలరని ఆశిస్తున్నాను. అటువంటి దాతలకు వివరాలను సేకరించి యివ్వడానికి పి.డబ్ల్యు.డి. కాఖవారు ఎల్లప్పుడూ సిద్ధంగా వుంటారు.

అరికంగా తమ ప్రాంతపు ప్రజలకు సహాయపడడానికి, తమకి రీ ప్రతిష్టలను నిలబెట్టుకోడానికి ఈ ఆధునిక యుగంలో యిది చక్కని అవకాశమని వారికి మనవిచేస్తున్నాను. త్వరలోనే ఈ నవీన పథంలో అంతురార్పణ చేయడానికి దాతలు ఉదారంగా ముందుకురాగలరనీ, మనరాష్ట్రం ఈ విషయంలో సైతం యావద్భారతదేశానికి ఆదర్శప్రాయం కాగలదనీ గాఢంగా నమ్ముతున్నాను.

* * *

సరిస్థితిలనావిషయాలు

తెలంగాణా ఉద్యోగుల ఫిర్యాదుల విచారణకు ఉన్నతాధికార సంఘం నియామకం

తెలంగాణా ప్రాంతానికి చెందిన గజీబుద్, నాన్-గజీబుద్ ఉద్యోగుల విజ్ఞాపనలను పరిశీలించే విమిత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అలహాబాద్ హైకోర్టు మాజీ ప్రధాన న్యాయాధికారి శ్రీ సమీర్లాబేగ్ ను ఆద్యక్షునిగాను, రెవిన్యూబోర్డు మెంబరు శ్రీ ఎక్సాల్ చంద్ నూ, రెవిన్యూశాఖలో ప్రత్యేక కార్యదర్శి శ్రీ. యస్. కృష్ణస్వామిరావు సాహెబ్ ను సభ్యులుగానూ నియమిస్తూ ఒక ఉన్నతాధికార సంఘాన్ని నియమించింది. ఈ సంఘం ప్రతి తేసులోను ఏ చర్యతీసుకోవడం సమచితమో భావించి ఆ విషయాన్ని గురించి ప్రభుత్వానికి సలహాఇస్తుంది.

పటిష్ఠనులను పరిష్కరించేందుకు గాను ఈ ఉన్నతాధికార సంఘం అవసరమని భావించినట్లయితే ప్రభుత్వ కార్యదర్శిని, లేక కాబాధిపతిని లేక ఆయన ప్రతినిధులను లేక వీరిద్దరినీ కో-ఆప్టు చేసుకోవచ్చును.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతీయ సంఘం 1969 ఆగస్టు 12, 18, 21 తేదీలలో తెలంగాణా ఉద్యోగుల ఫిర్యాదుల విషయమై విచారణ చేసేందుకు ఒక ఉన్నతాధికార సంఘాన్ని నియమించాలని ప్రభుత్వానికి సిఫార్సు చేసింది.

ఈ సంఘం యొక్క విచారణీయాంశాలు ఇవి :-

1. పదవుల సమాసీకరణ, సర్వీసుల వీకీకరణ విషయంలో భారత ప్రభుత్వ ఆదేశాలను అమలుపరచబోవడం.
2. తెలంగాణా ఉద్యోగుల సర్వీసు పరిస్థితులను కాపాడే ఉద్దేశంతో రిక్రూట్మెంట్లు, ప్రొమోషన్లు జీతం మున్నగు విషయాలకు సంబంధించిన ప్రత్యేక నియమావళిని అమలుపరచక పోవడం.

ఈ విషయాలకు సంబంధించి ఫిర్యాదులను పరిశీలించిన తరువాత ఈ సంఘం ప్రభుత్వానికి తన సలహా ఇస్తుంది.

ఈ సంఘానికి వివేదించిన ఏ వినతి పత్రంలోనైనా ఇతర ఉద్యోగులకు హావి కలిగినట్లు ఈ సంఘానికి అభిప్రాయం ఏర్పడినట్లయితే అది అట్టి వ్యక్తుల వాఙ్మూలాలను వింటుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణకు పూర్వం ఉద్యోగులకు వున్న ఫిర్యాదులను ఈ సంఘం పరిశీలించదు. వీకీకరణకేదర విషయంలో పీనియారిటీకి సంబంధించిన ఫిర్యాదులను కూడా ఈ సంఘం పరిశీలించదు. ఎందుకంటే ఇలాంటి విషయాలను పరిశీలించేందుకు భారత ప్రభుత్వం ఇదివరకే చట్టబద్ధంగా సలహా సంఘాలను నియమించింది.

రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ ఫలితంగా నష్టపడిన తెలంగాణా ప్రభుత్వోద్యోగులు ఉన్నతాధికార సంఘం విచారణీ యాంశాలకు లోబడిన ఫిర్యాదులను గురించి ఈ సంఘానికి విజ్ఞాపనలు పంపవచ్చు. విజ్ఞాపన ప్రతిని ఒకదానిని నేరుగా ఉన్నతాధికార సంఘం ఆద్యక్షులు, సాధారణ పరిపాలన (యన్. ఆర్.) శాఖకు పంపవలెను.

ఒంగోలు జిల్లా

ఈయేడు ఫిబ్రవరి 2వ తేదీ నుండి ఒంగోలుజిల్లా కొత్తగా ఏర్పాటుచేయబడింది. ఇది మనరాష్ట్రంలో 21వ జిల్లా. మార్కాపురం, కందుకూరు, ఒంగోలు రివిన్యూ డివిజన్లు కలిపి ఒంగోలు జిల్లాగా ఏర్పాటు చేశారు. పరిపాలనా నిర్వహణ మరింత పటిష్టంగా జరగడానికి యీ కొత్త ఏర్పాటు ఉద్దేశించబడింది.

కొత్త జిల్లాలోని తాలూకాలు 9 :

మార్కాపురం, గిద్దలూరు, కందుకూరు, బొదిలి, కవిగిరి, దర్శి, ఒంగోలు, అద్దంకి, చీరాల.

గజపతి నగరం తాలూకా

విజ్ఞాపనబలం జిల్లాలో కొత్తగా ఏర్పాటైన గజపతినగరం తాలూకాలో 177 గ్రామాలు వున్నాయి. ఈ తాలూకా 1969 నవంబరు 15వ తేదీ నుండి ఏర్పాటు అయినట్లు పరిగణిస్తారు.

నన్నొక దివ్య ఆదర్శానికి
బలియైపోనీ !
నన్నేదో అపూర్వ ఆశయానికి
చెలికాణ్ణై పోనీ !

ఈ మునిమావుల మధ్య
కాంతిపుంజమునై,
కాలువగట్టున వికసించిన
ఎఱ్ఱగన్నేరు కుసుమంలా
అందాన్ని విరబోయనీ !
ఆనందాన్ని వెదజల్లనీ !

ఉషఃకాంతి వంటి
డిఃహాలకు రెక్కలు బిగించి,
డిఃరూరా నన్ను తిరగనీ !
కలతల్ని మరచి
కలకాలం బ్రతకనీ !

నా ఏడ్పును, సంతోషం
తుండుగుడ్డతో తుడుచుకోనీ !
ఆకాశంలో మెరుపులా
ప్రాకారాలు నిర్మించుకోనీ !
రంగురంగు పువ్వుల్లా
చెంగును నవరించుకోనీ !

మధుర జీవన మురళీరవాన్ని
మనసువిప్పి పాడుకోనీ !
అపజయాల్ని గణించక
విజయాల్ని సాధించనీ !
విశ్వమానవ సేవా దీక్షతో

లోకంలో నన్ను బ్రతకనీ !
అందమైన గోరువంకలా
అడుగులు వేస్తూ వేస్తూ,
ప్రేమ, సహనం గింజలను
మెల్లమెల్లగా తిననీ !

నిర్జర ప్రదేశంలోని
మైదానాల్లో, పచ్చికలా
నన్ను పెరగనీ !
పచ్చని బ్రతుకు
పందిరి మీదికి తీగలా
పైకి నన్ను ప్రాకిపోనీ !

తమ్ముడూ !
విద్వేషాల మాట
నా చెవులకు సోకనీకు
స్నేహానికి, సాహర్దానికి
చేతులు సాచే నాకు !
అవినీతిని దుప్పటిగా కప్పకు !

గున్నమావి చెట్టుక్రింద
నిన్నటివరకూ ఆడుకున్న
నన్నుపిలిచే దేశమాత
పిలుపు విననీ !

దేశం కోసం
దేదీప్యమానమా
దీపంగా వెలగనీ !
నన్నొక దివ్య ఆదర్శానికి
బలియై పోనీ !

గ
ం
ధ
ం
జ్ఞో
యే
ల్

మహాభారతము

అపరంపర లక్ష్మణాశ్రమి

‘రాజా! ‘వంశమూలక’ తీర్థమునందు స్నానము చేసినవాడు స్వవంశమును ఉద్ధరించగలడు. ‘కాయశోధన’ తీర్థములో స్నాతుడైనవాని శరీరము పరిశుద్ధమగును. పుణ్య లోకములనుపొందును. ఆ తరువాత ‘లోకోద్ధార’ తీర్థమునకుపోయి స్నానము చేయవలెను. అచట పూర్వము విషుదేవుడు ఎందరో లోకులను ఉద్ధరించెను. అలాగే తీర్థయాత్రికుడు కూడ లోకోద్ధారమును చేయగలడు. ‘శ్రీ’ తీర్థమును సేవించినవానికి సంపదలు కలుగును. ‘కపిలా’ తీర్థములో స్నానము చేసినవానికి ‘కపిలా’ గోసహస్రదాన ఫలము కలుగును. ‘సూర్య’ తీర్థములో స్నానముచేసినవాడు సూర్య లోకమునకు పోవును. ‘గోభవన’ తీర్థమును సేవించి గోసహస్రదాన ఫలమును పొందును యాత్రికుడు ‘శంఖినీ’ తీర్థమునకు పోయి అచటి ‘దేవీ’ తీర్థమునందు స్నానము చేసినచో రూప వంతుడగును. తరువాత ‘ద్వారపాల-అరంతుక’ తీర్థమును సేవించిన వానికి అగ్నిష్టోమఫలము కలుగును. యక్ష రాజగు కబేరుని యొక్క ఆ తీర్థము సరస్వతీ నదిలోనున్నది. ‘బ్రహ్మవర’ తీర్థములో స్నానము చేసినవాడు బ్రహ్మలోకమునకు పోవును. అచటినుండి ‘సుతీర్థకము’నకు పోయి స్నానముచేసిన వానికి పితృలోకము లభించును. అక్కడినుండి పోయి ‘అంబుమతీ’ క్షేత్రమునందలి పుణ్యతీర్థములందు స్నానము చేయవలెను. ఆ తరువాత, ‘కాశీశ్వర’ తీర్థ స్నానముచేసినవాడు సర్వరోగముకుడై బ్రహ్మలోకమునకు పోవును. ‘మాతృ’ తీర్థ సేవనము చేసినచో వానికి ప్రజాభివృద్ధి, గొప్ప సంపదలు కలుగును. తరువాత ‘సీతవన’ తీర్థ సేవనముచేసి పవిత్రుడగును. దానికి ఈదైన తీర్థము మరియొకటిలేదు. అచటినుండి పోయి యాత్రికుడు ‘శ్యావితో మాపనయన’ తీర్థములో స్నానమాచరించినచో అతనివెంట్రుకలు రాలిపోవును. అతడు ఉత్తమ గతికి పోవగలడు. ఆ తరువాత ‘దశాశ్వషేధిక, తీర్థమును సేవించవలెను. దానిచేత ఉత్తమ లోకములు ప్రాప్తించును.

‘రాజా! ఆ తరువాత ‘మానుష’ తీర్థమును సేవించవలెను. అచట లేళ్లు వ్యాధుని బాణములచేత పీడింపబడి ఆ తీర్థములో మునిగి మానవరూపమును పొందినవి, కనుక దానికి ‘మానుష’ తీర్థమని పేరువచ్చినది. అందులో స్నానము చేసిన యాత్రికుడు పాపదూరుడై స్వర్గమునకు పోవును. ఆ తీర్థమునకు తూర్పుగా క్రోశమూరములో ‘ఆపగా’ అను నొక నదికలదు. దానిని సేవించి యిచట బ్రాహ్మణులకు ‘శ్యామాక’ (దామలు) ధాన్యముతో భోజనము పెట్టిన యాత్రికునకు నమస్త దేవ-పితృదేవులకు భోజనము పెట్టిన ఫలము లభించును. అచట ఒకనికి పెట్టిన భోజనమువలన కోటిమందికి పెట్టినంత ఫలము కలుగును. అచటినుండి బ్రహ్మకు సానమైన ‘బ్రహ్మాదుంబర’ తీర్థమునకుపోయి సేవించవలెను. అక్కడనున్న ‘స పరి కుండము’ నందు, కపిలుని ‘కేదార’ తీర్థములోను స్నానము చేసినవాడు మహా పుణ్యవంతుడగును అట్టివాడు బ్రహ్మదేవుని వద్దకుపోయి, పవిత్రుడై యుండును. కపిలుని ‘కేదారము’ గూడ అతి దుర్దభము. అక్కడికి పోయినవానికి, పాపములన్నియు నశించి ‘అంతరాన విద్యు, లభించును. రాజేంద్రా! అచటినుండి తీర్థ యాత్రికుడు ‘సరక’ తీర్థమునకు పోవలెను. అచట కృష్ణపక్ష చతుర్దశిగాడు స్నానము చేసి అచటి శంకరునకు అభిషేక పూజాదులు చేసినవాడు సర్వ కామములను పొంది స్వర్గమునకు పోవును. కురునందనా! ఈ సరక తీర్థములో మూడుకోట్ల తీర్థములు ఉన్నవి. ఈ తీర్థము లన్నియు ‘రుద్రకోటి’ కూప, కుండ, తీర్థములందు ఉన్నవి. అచటనే ‘ఇలాస్పద’ తీర్థము ఉన్నది. అచట మునిగి దేవ పితృ పూజలు చేసినవాడు దుర్గతినుండి దూరుడై వాజపేయ యాగ ఫలమును పొందగలడు

“కురువతి! అక్కడ ‘కిందాన-కింజస్య’ములు అను రెండు తీర్థములుగలవు. వానిలో స్నానము చేసినవానికి దాన-జపముల ఫలములు అనంతములగును. ‘కలశి’ తీర్థములో స్నానముచేసి

అగ్నిష్టోమ యాగఫలమును పొందును. సరక తీర్థమునకు తూర్పుగా నారదుని తీర్థముగలదు. దానికి 'అంబాజస్య' తీర్థమని పేరు. అచట స్నానముచేసిన వానికి నారదాజితేత ఉత్తమ లోకములు కలుగును. శుకవక్ష దశమినాడు 'పుండరీక' తీర్థమును సేవించవలెను. ద్వాపలన పుండరీక యాగ ఫలము లభించును. తరువాత 'త్రివిష్ట' తీర్థమును సేవించవలెను అచట 'వైతరణి' యను పుణ్యనది ఉన్నది. దానిలో స్నానముచేసి శివపూజచేసినవానికి పుణ్య లోకములుకలుగును. అచటినుండి 'ఫలకీవన' తీర్థమునందు స్నానము చేయవలెను. ద్వాన్వాళయించి సహస్రవత్సరములు అనేక దేవతలు, మునులు తపస్సుచేయుచుండురు. 'దృష్వద్వతీ' తీర్థమునందు స్నానముచేసినవారు, అగ్నిష్టోమ-అతి రాత్రయాగ ఫలమును పొందుదురు. అటనుండి పోయి 'సర్వదేవ' తీర్థమునందు స్నానము చేసినవారికి సహస్ర గోదానఫలము కలుగును. 'పాణిభాత' తీర్థమునందు స్నానము చేయుటచేత అనంత పుణ్యము లభించును. అచటినుండి 'మిశ్రక' తీర్థమునకు పోవలెను. దానిలో భగవంతుడైన వ్యాస మహాముని సమస్త తీర్థములను కలిపి యున్నాడు కనుక దానిలో స్నానము చేసినవారికి సర్వ తీర్థ స్నాన ఫలము లభించును. ఆ తరువాత 'వ్యాసవన' యాత్రచేయవలెను. అచటి 'మనోజవ' తీర్థమునందు స్నానముచేసినవారు గోసహస్రదానఫలమును పొందును. ఆ తరువాత 'మధుపట్టి' క్షేత్రమున నున్న 'దేవ' తీర్థములో స్నానముచేసి పవిత్రుడు కావలెను. 'కౌశికీ-దృష్వద్వతీ' నదుల సంగమములో స్నానము చేసినవానికి సర్వ పాపములు దూరమగును. తరువాత 'వ్యాసనదీ' తీర్థమును సేవించినచో గో సహస్రదాన ఫలమును పొందును. ఆ తీర్థమునందు పూర్వము వ్యాసుడు పుత్రశోకముచేత దేహత్యాగము చేయదలచగా దేవత లా మునిని లేపి ఊరడించి ఆ హెరకర్మనుండి విరమింపజేసిరి. పిదప 'కిందత' తీర్థమును సేవించి పదియారు పిడికిళ్లు (ప్రసము) నువ్వులు దానముచేసిన వానికి ఋణ విముక్తికలిగి పుణ్యలోకములు లభించును. ఆ దానమునకు 'తిల ప్రసదానము' అని పేరు. పిమ్మట 'వేద' తీర్థ స్నానము చేయవలెను. 'అహస్-ముదినం' అను రెండు తీర్థములలో స్నానము చేసినవానికి సూర్యలోకము లభించును. తరువాత 'మృగధూమ' తీర్థమునకు పోయి అచటి గంగానదిలో స్నానము చేసి శివపూజ చేసినవానికి అశ్వమేధ ఫలము లభించును. తరువాత 'దేవీ' తీర్థమునందు గ్రుంకవలెను. పిదప 'వామనక' తీర్థమునకు పోయి అచటి 'విష్ణుపద' తీర్థమునందు స్నానముచేసి వామనుని పూజించినవారికి విష్ణులోక ప్రాప్తి కలుగును. పిదప 'కులంపున' తీర్థమునందు మునిగినవాడు స్వకులమును పాపనముచేయును 'పవన' తీర్థమునందు, 'మరుత్' తీర్థమునందు స్నానముచేసిన వారికి విష్ణులోక ప్రాప్తి కలుగును. 'అమరహ్రద'మునందు స్నానముచేసి అమరలోకమును, 'శాలిహోత్ర'మునందలి 'శాలి సూర్య' తీర్థమునందు స్నాతులై గో సహస్రఫలమును పొందుదురు.

"కురుకులాంకారాః శ్రీ కుంజ' క్షేత్రమునందలి 'సరస్వతీ' తీర్థమునందు స్నానముచేసినవారు యజ్ఞఫలమును పొందుదురు, తరువాత 'నైమిశకుంజ' యాత్రచేయవలెను. పూర్వము

నైమిశారణ్యము నందలి మునులు తీర్థయాత్రకు పోయి కురుక్షేత్రమును చేరిరట. అప్పుడు వారు 'సరస్వతీకుంజ'మును నిర్మించి రట. (దానికి నైమిశకుంజము అనిపేరు. అది ఋషుల నివాస సానము) తరువాత 'కన్యా' తీర్థమును సేవించవలెను. పిదప 'బ్రహ్మ' తీర్థమునందు స్నానము చేయవలెను. అందులో అధమ వర్ణమువాడు స్నానముచేసి బ్రాహ్మజాత్యమును పొందగలడు. బ్రాహ్మణుడు స్నానముచేసి విశుద్ధాత్ముడై ఉత్తమగతిని చేరగలడు. తరువాత 'సోమ' తీర్థమునందు స్నాతుడై సోమలోకమును పొందగలడు.

మంకణక ముని చరిత్ర

"రాజా! అతరువాత తీర్థయాత్రకుడు 'సప్తసారస్వత' తీర్థమునకుపోయి అందు స్నానముచేసి సిద్ధుడు కావగును. పూర్వము మంకణక మహాముని యీలాగేచేసి సిద్ధిపొందెను. ఆ సమాచారమును వినుము. పూర్వమొకప్పుడు మంకణకమహాముని చేతిలో కుశాగ్రము గ్రుచ్చుకొనెను. అగాయమునుండి కాకర సము (అకులపసరు) ప్రవించుచుండెను. దానిని చూచి సంతసించి ఆ ముని నృత్యముచేసెను. అతని తేజస్సుచేత మోహితములైన సావర జంగమాదులు గూడ నృత్యముచేయసాగెను అప్పుడు బ్రహ్మాది దేవతలు, ఋషులు ఆ మంకణక ముని వృత్తాంతమును మహాదేవునకు తెలిపి, 'దేవా! ఈ ముని నృత్యముచేయుకుండ నుండునట్లు ఏదైన ఉపాయమును చేయుడు.' అని ప్రార్థించిరి అప్పుడా దేవుడు దేవహితేచ్ఛచేత మంకణకముని కడకుపోయెను. అనందావేశముచేత నృత్యము చేయుచున్న ఆ మునితో మహాదేవుడు, 'మునీశ్వరా! నీ నృత్యమునకు కారణమేమి? యని యడిగెను. దానికాముని, బ్రాహ్మణా! నేను ధర్మ మార్గములో సంచరించుచున్నాను. నాచేతి నుండి కాకరసము ప్రవించుచున్నది. దీనిని చూచి హరముచేత నృత్యము చేయుచున్నాను, అని మహాదేవునితో ననెను. అప్పుడా దేవుడు నవ్వి యామునితో, 'నేను ఇట్టిదానికై విస్మయమునుపొందను చూడుము.' అని తనబొటనవేలిని గాయపరచగా దానినుండి మంచు వంటితెలచి భస్మమూరలెను. దానినిచూచి మంకణకుడు సిగ్గుపడి పరమ శివుని పాదములపైన పడి, "దేవా! నీవు రుద్రుడవు తప్ప వేరుకాదు. నమ స్సజగత్తునకు సృష్టి-స్థితి-లయకారికుడవు. దేవతలు కూడ నిన్ను తెలిసికొన జాలరనగా నేనెంతటివాడను? నీవే జగత్కర్తవు. నా తపస్సు నశించకుండునట్లు అనుగ్రహింపుము" అని వేడుకొనెను. ఆ మాటకు దేవదేవుడు సంతసించి మునితో, "నీ తపస్సు సహస్రగుణములుగా పెరుగుచుండునట్లు అనుగ్రహించితిని నీతో ఈ యాశ్రమమునందు నేనుగూడ నివసించెదను. ఎవడు ఈ సప్తసారస్వత తీర్థములో స్నానముచేసి నన్నుపూజించునో వానికి ఇహపరలోకములలో లభించని వస్తువులు ఉండవు" అని చెప్పిఅచటనే అంతర్ధానముచెందెను.

"రాజా! అచటినుండి 'బౌళనస' తీర్థమునకు పోవలెను. అక్కడ కుక్రూద్యులయందలి ప్రీతిచేత సమస్త దేవతలు సన్నిహితులై యుండురు. అచటినుండి పోయి 'కపాలమోచన' తీర్థమును సేవించిన వారికి పాప విముక్తి కలుగును. తరువాత 'అగ్ని' తీర్థమునకు పోయి స్నానముచేసిన వారు అగ్నిలో కమునకుపోవుదురు.

స్వకులమును ఉద్ధరింతురు. “విశ్వామిత్ర” తీర్థములో స్నానము చేసిన సామాన్యమానవుడు బ్రాహ్మణుడగును. “బ్రహ్మయోవి” తీర్థములో స్నానము చేసినవాడు బ్రహ్మలోకమునకు పోవును. ఏడు తరములవరకు తన కులమును పావనముచేయును. ఆతరువాత కారి కేయ దేవుని యొక్క ‘వృధాదక’ తీర్థమునకుపోయి స్నానము చేసిన స్త్రీ పురుషులు అజ్ఞానముచేతగాని, జ్ఞానముచేతగాని చేసిన దుష్కర్మలనుండి ముక్తులై పుణ్యలోకమునకు పోవుదురు. రాజా! అన్నిటికన్న శ్రేష్ఠము కురుక్షేత్రము. దానికన్న ఉత్తమము సరస్వతీనది. దాని కన్న పవిత్రములు ఆనదీ తీర్థములు. వానికన్న పుణ్యము పవిత్రమునైనది వృధాదకము. కనుక అందులో స్నానముచేసిన వానికి పునరావృత్తి రహితమై శాశ్వత పుణ్యలోకములు కలుగును.

రాజా : ఆ సమీపములోనే ఉన్న ‘మధుస్రవ’ తీర్థములో స్నానముచేసిన వారికి మహా పుణ్యము కలుగును. ఆ తరువాత ‘సరస్వతీ-అరుణా సంగమ’ తీర్థమునకు పోవలెను. అందులో స్నానము చేయుచు మూడు రాత్రులు ఉపవాసముతో నుండినవారు బ్రహ్మహత్యా దోషమునుండి విముక్తులగుదురు. అచ్చటనే ‘అర్థకీల’ తీర్థము ఉన్నది. దానిని ‘దర్శి’ యను ముని బ్రాహ్మణ హితార్థమై నిర్మించెను. దానిలో స్నానము చేసినవారు, సత్యర్థాలు ఆచరించినను-ఆచరించకున్నను పుణ్యలోకములకు పోవుదురు. దర్శి మహాముని నాలుగు సముద్రములను ఒక చోట చేర్చెను. ఆ తీర్థమునందు స్నానము చేసినవారు దురతిని పొందరు. ఆ తరువాత క్రమముగా “శతసహస్రక-సాహస్రక-రేణుకా-విమోచన-పంచవట్టి-తైజస” తీర్థములను సేవించవలెను, తైజసమునందే పూర్వము కుమారస్వామికి దేవతలందరు దేవసేనావతిగా నభిషేకము చేసిరి. దానికి తూర్పుగానున్న ‘కురు’ తీర్థమును, తరువాత క్రమముగా, “స్వర్గద్వార-ఆనరక” తీర్థములను సేవించవలెను. ఆ నరకమునందు దుర్గా-విశ్వేశ్వరుల మందిరములు గలవు. విష్ణు సానము గూడ కలదు. ఈ తీర్థములో స్నానముచేసి యీ దేవతలను కొలిచినవారు చంద్రసమాన తేజస్సు కలవారగుదురు.

“రాజా : తరువాత స్వస్తి పురమును సేవించి క్రమముగా పావన-గంగాహ్రాద-స్థాణువట తీర్థములను సేవించి పాప విముక్తుడగును. అచటి నుండి ‘బదరీపావన’ మను వనిష్ఠాశ్రమమును దర్శించవలెను. అచ్చట మూడు రాత్రులు ఉపవాసముచేసి బదరీ (రేగు) పలమును భుజించవలెను. అచ్చట పన్నెండేడు ఇటు తపస్సు చేయువాడు వసిష్ఠ సమానుడగును. అటనుండి యాత్రికుడు “రుద్రమూర” మను క్షేత్రమునకు పోవలెను. దాని సేవనముచేత స్వర్గ ప్రాప్తి కలుగును సూర్యాశ్రమమునకు పోయినవాడు సూర్య సమానుడగును. “దధీచ” తీర్థసేవనముచేసి సరస్వతీ లోకమునకు పోవగలడు. ‘కన్యాశ్రమ’ గమనము చేత కన్యాసహస్రమును పొందును, ‘సన్నిహతి’ తీర్థమును సూర్యగ్రహణమున సేవించినవానికి ఇచ్చా పూరియగును. ఈ తీర్థమునందు పృథివిలోని సర్వ తీర్థములు అమోవాన్యాయందు చేరును గనుక ‘సన్నిహతి’ యను పేరు దానికి వచ్చినది. దానిలో స్నానము చేయగానే పద్మ పరముగల విమానములో బ్రహ్మలోకమునకు పోవును. తరువాత ‘మచత్రుక’

ద్వారపాలకునకు నమస్కరించి ‘కోటి’ తీర్థములో స్నానము చేయవలెను. పిదప ‘గంగాహ్రాద’ తీర్థమును సేవించవలెను.

మానవులకు నైమిశమును, దేవతలకు పుష్కరమును, త్రిలోకవాసులకు కురు క్షేత్రమున్ను విశేష తీర్థములు. ‘సరస్వతీ దృషద్వతీ’ నదుల మధ్యనున్న కురుక్షేత్ర ప్రదేశమునందు నివసిండు వారికి స్వర్గసుఖములభించును. ‘కురుక్షేత్రమునకు పోయెదను, కురుక్షేత్రమునందు వసించెదను’ అని చెప్పువారికి సర్వ పాప విముక్తియు కలుగును. అది బ్రహ్మకు సానము. అచ్చటవసిండు మానవులకు దుఃఖమే ఉండదు. నలువైపుల తరంతుక-అరంతుక తీర్థములకు-‘రామహ్రాద-మచత్రుక తీర్థములకు మధ్యగల దేశము కురుక్షేత్రమనబడును. ఇదియే కురుక్షేత్ర సమంత పంచములగును. ఈ దేశము బ్రహ్మదేవుని “ఉ తరవేది” యనబడును. ఆ తర్వాత పులస్త్య మహాముని భీష్మునకు అనేక విధములైన పుణ్యతీర్థముల మహిమను ఇట్లు చెప్పదొడెగెను.

“ధర్మదేవత తపస్సుచేసినచోట తనపేరవే విర్మించిన ‘ధర్మ’ తీర్థమునందు స్నానముచేసిన తీర్థయాత్రికులు ధర్మశీలులై తమ కులములో ఏడు తరములను ఉద్ధరింతురు. అతరువాత జ్ఞాన పావన తీర్థ - సౌగంధిక వన- (రావిచెట్టునుండి పుట్టిన) సరస్వతీ నదీ - ఈశానాధ్యుషిత. తీర్థములను సేవించవలెను. సరస్వతీ సమీపమున వల్మీకమునుండి స్రవించిన జలమునందు స్నానముచేయవలెను. ఈ జలమునుండి ఆరు ‘శమ్భానిపాతముల’ (శమ్భా అనగా దండము. బలవంతుడు కఱును వినరివేసినచో ఎంత దూరము అది పడునో ఆ దూరమునకు ‘శమ్భానిపాతము’ అనిపేరు. అట్టి ఆరు శమ్భానిపాతముల) దూరములో ‘ఈశానాధ్యుషిత’ తీర్థముగలదు. దానిలో స్నానముచేసిన వారికి వేయి కపిలా గోవులను దానముచేసిన ఫలముకలుగును.

“అచటినుండి వరుసగా, ‘సుగంధా-కా/కుంభా-పంచ యజ్ఞ-త్రికులఖత- (కాకంభరీ అని ప్రసిద్ధి నందిన) దేవీస్థాన’ తీర్థములను సేవించవలెను. దేవీ స్థానమునందు, దేవి వేయి సంవత్సరములు కాకములను తినుచు ఉత్తమ తపస్సును చేసెను. ఆమె భక్తిచేత ప్రభావితలై అనేక మహారులు అచటికి రాగా ఆమె వారికిగూడ కాకములతో అతిభ్యమిచ్చెను. గనుక ఆ దేవీ స్థానమునకు ‘కాకంభరీ’ అని పేరువచ్చినది. అచటినుండి ‘సువర్ణ’ తీర్థమునకు పోవలెను. అచట విష్ణుదేవుడు రుద్రదేవుని ఆ రాధించి పరములను బడసెను. రుద్రుడు ప్రసన్నుడై విష్ణువునకు ఈ స్థలముననే పరములనిచ్చి యితనితో ‘కృష్ణా! నీవు లోకములో అందరికి ప్రియుడవయ్యెదవు. ప్రపంచములో నీకు ప్రాధాన్యము వచ్చును.’ యని చెప్పెను. కనుక రాజేంద్రా! ఈ తీర్థములో శంకరుని పూజించవలెను.”

“అచటినుండి ‘ధూమావతీ-రథావర్త-ధారా’ తీర్థములను సేవించి ‘ధార’ నుండి హిమాలయమునకు నమస్కరించి ‘గంగా ద్వార’ (హరిద్వార) యాత్రచేయవలెను. అచటి కోటి తీర్థమునందు స్నానముచేయవలెను. అచటనున్న ‘సప్త గంగ-త్రిగంగ-శక్రావర్త-కనఖల-కపిలావట (నాగరాజగు కపిలుని తీర్థము)-

లలితక (ఇది శంతను తీరము) - గంగాయమునామధ్య తీరములను సేవించినవారు అనేక పుణ్య ఫలములను పొంద గలరు అచటినుండి, 'సుగంధ-రుద్రావర్త- గంగా సరస్వతీ సంగమ- భద్రకరేశ్వర- కుష్టామృత- అరుంధతీవట- సాముద్రక- బ్రహ్మవర్త - యమునా ప్రభవ-ధర్మీ సంక్రమణ- సింధు ప్రభవ- దేవీతీర్థ'- ఋషీ కుల్యా- వాసిష్ఠ' తీరములను సేవించవలెను. వాసిష్ఠమును సేవించిన వారందరు బ్రాహ్మణులగుదురు. అచటి నుండి 'భృగుతుంగ-వీర ప్రమోక్ష- కృత్తికా- మహా- విద్యా- మహాశ్రమ- మహాలయ' తీరములందు స్నానముచేసినవారు అనేక గోదాన. ఆశ్వమేధాది ఫలములను పొందెదరు. మహాలయ తీరమునందు స్నానముచేసిన తనకు పూర్వము పది తరముల వారిని, తన తరువాత పది తరములవారిని ఉద్ధరించగలరు.

"ఆ తరువాత 'వేతసికా-నుందరికా- బ్రాహ్మణీ- నైమిశ' తీరములను సేవించవలెను. నైమిశమును వెతకుచు పోయినంత మాత్రమున సగము పాపము నశించును. అచట ప్రవేశించిన తోడనే సమస్త పాపము నశించును. పృథివిలోనున్న తీరము లన్నియు నైమిశమునందు కలవు దానిని సేవించినవానికి గోమేధ ఫలము కలిగి ఏడు తరములవారిని అతడు ఉద్ధరించును. ఎలప్పు టికి పవిత్రము, పుణ్యము నైన నైమిశ క్షేత్రమునందు మరణించినవారు సర్వ లోకములందు సంతసమును పొందుదురు. అచటి నుండి 'గంగోద్భవ- సరస్వతీ- బాహదా- క్షీరవతీ-విమలాశోక- (సరయూ సమీపమునందలి) గోవ్రతార' తీరములను సేవించ వలెను పూర్వము రాముడు గోవ్రతార తీరమునకు పోయి దానిని సేవించి సవరివారముగా స్వర్గమునకు పోయెను. కనుక సరయూ నదిలోని గోవ్రతార తీరమునందు స్నానముచేసినవారు స్వర్గ సుఖమును ఆనుభవించెదరు.

"ఆ తరువాత గోమతీ నదిలోని 'రామతీరమును సేవించ వలెను విదవ వరుసగా 'శత సాహస్ర- భర్తృస్థాన- కోటితీర్థ- వారాణసీ (కాశీ) - కపిలాహ్రద- అవిముక' క్షేత్రములను దర్శించి సేవించవలెను అవిముక మునందలి దేవ దేవుని ఉపాసించినవారు బ్రహ్మహత్యా పాపమునుండి విముక్తులగుదురు అచట మరణించినవారు అవశ్యముగా మోక్షమును పొందెదరు. తరువాత 'మార్కండేయ- గంగా గోమతీ సంగమ-గయా' క్షేత్రములను సేవించవలెను. గయాలో 'అక్షయవటము' అను పెద్ద మట్టిచెట్టు కలదు. దానికింద పితృదేవతలను పూజించిన వారికి ఇచ్చిన వస్తువులు అక్షయములై వారికి సదతిని కలిగించును. అచటి మహానదీ- బ్రహ్మసరస్సు'లలో స్నానముచేసి

బ్రహ్మలోక ప్రాప్తి ఫలము పొందును. ఆ సరస్సునందు బ్రహ్మ దేవుడు సాపించినయాపము (యజ్ఞాదులలో నాటబడిన స్తంభము) ప్రదక్షిణము చేసినచో వాజపేయ ఫలము లభించును.

"రాజేంద్రా! తరువాత 'ధేనుక' తీరములో స్నానము చేయ వలెను. గోవు ప్రమాణము తిలలను దానము చేయవలెను. అట్టివారు పాప విముక్తులై సోమలోకమును చేరుదురు. అచట దూడతో గూడ నొక గోవు పర్వతముపై న సంచరించుచున్నట్లు అడుగుల గురుతులు ఇప్పటికిని కనపడుచుండును. వానిని స్పృశించినవారు చేసిన పాపములన్నియు నశించును. 'గృధ్రవట' క్షేత్రమునకు పోయి భగవంతుడగు శంకరుని సన్నిధిలో భస్మ స్నానముచేసిన వారి పాపములు నశించును. 'ఉదయగిరి' క్షేత్రములో 'గాయత్రీ'దేవి యొక్క చరణ చిహ్నములు నేటికిని కనపడును. వాని సన్నిధిలో సంధ్యోపాసన చేసినవారికి పన్నెండేండ్లు సంధ్యవార్షిక ఫలము లభించును. అచటనే ఉన్న 'యోనిద్వార' తీరమును సేవించిన వారికి పునరన్మ కలుగదు. ఒక నెల పూరిగా 'గయాక్షేత్రములో' వివసించినవారు ఏడు తరములవారిని పాపమునుండి ఉద్ధరించెదరు. అనేక పుత్రులు కలుగవలెనని కోరుదురు. ఎందుకనగా, వారిలో నొకడైన నను గయా క్షేత్రమునకు పోవునో లేక ఆశ్వమేధము చేయునో లేక నలని ఆజోతును విడుచునో (పుషోత్సర జనము) యని పురుషులు ఆశించెదరు.

"రాజా! ఆ తరువాత 'వల్ల' (ఫలవీనది) తీరమును సేవించి 'ధర్మ ప్రస్థ' తీర సేవనమునకు పోవలెను. అచట నొక నూతిని త్రవ్వి ఆ నీటిలో స్నానముచేసి పితృదేవతలను ఆరా దించినవారు పాప విముక్తులై స్వర్గమునకు పోయెదరు. అచటనే 'మతంగ' మహాముని యాశ్రమము గలదు. దానిని సేవించిన వారు ఆశ్వమేధ ఫలమును పొందెదరు. అచటినుండి, 'బ్రహ్మ సాన- రాజగృహ' క్షేత్రములను సేవించవలెను. రాజగృహము నందు స్నానముచేసి అచటి యక్షిణీదేవతకు వివేదించిన ఆహార మును భుజించినచో ఆ దేవి యనుగ్రహముచేత బ్రహ్మహత్యా దోషమునుండి విముక్తుడగును అటనుండి 'మణినాగ' క్షేత్రమును సేవించి అచటి నాగదేవుని తీర ప్రసాదములు సేవించినవారికిని పాపము విషము బాధించదు. అచటినుండి బ్రహ్మరియైన 'గౌతమ' ముని యాశ్రమమునకు పోయి యచటి 'అహల్యా' తీరమునందలి 'ఉదపాన' తీరమునందు స్నానము చేసినవారు త్రిలోకముల యందు సుప్రసిద్ధులై ఆశ్వమేధయాగ ఫలమును పొందెదరు.

(సశేషం)

గుంటూరు జిల్లాలో కొత్త పరిశ్రమలకు ప్రోత్సాహం

రాష్ట్రంలో వివిధ పాఠశాలలో కొత్తగా పరిశ్రమలు నెలకొల్పడానికి ఎన్నో అవకాశాలు వున్నాయి. జిల్లావారీగా నెలనెలా యీ వివరాలు ప్రకటిస్తాం. వచ్చే నెలలో కర్నూలుజిల్లా గురించి. (సం)

వాటర్ ప్రూఫ్ ప్యాకింగ్ పేపరు

ఈ జిల్లాలో పొగాకు ఎగుమతి దారులకు వాటర్ ప్రూఫ్ ప్యాకింగ్ కాగితం (మైనం కాగితం) ఎక్కువ మొత్తంలో కావాలని ఉంటుంది. 1968లో రు. 85 లక్షల విలువ గల యిటువంటి కాగితాన్ని వివియోగించారు. కలకత్తా, మద్రాసులనుండి కూడా ఆర్డరును పొందడం జరిగింది. వాటర్ ప్రూఫ్ కాగితం తయారీకి యీ జిల్లాలో కనీసం రెండు యూనిట్లను నెలకొల్పడానికి మంచి అవకాశాలు ఉన్నాయి.

క్రిమి సంహారక స్ప్రేయర్లు

జిల్లాలో తెగుళ నివారణ నిమిత్తం క్రిమిసంహారక స్ప్రేయర్లకు మంచి గిరాకీ ఉంది. జిల్లాలో వారికంగా రు.1.5 లక్షల విలువ గల స్ప్రేయర్ల అవసరం ఉంది. వాటి ఉత్పత్తికి యిక్కడ కనీసం ఒక యూనిట్లను నెలకొల్పవచ్చు.

పెయింటింగ్ బ్రష్లు

ఈ జిల్లాలో పెయింటింగ్ బ్రష్లు తయారుచేయడానికి ఒక్క పరిశ్రమకూడా ప్రస్తుతంలేదు. వారికంగా రు.1,00 లక్ష విలువచేసే బ్రష్లు వివియోగిస్తున్నారు. ఈ జిల్లాలో ఒక యూనిట్లను నెలకొల్పవచ్చునని సిఫార్సు చేశారు.

ట్రంక్ క్లిప్పరులు

ఉక్కుపెట్టెలు, బియ్యం డబ్బాలు, రెగిస్టర్ బ్యాగులు మొదలైన వాటిని తయారుచేసే పరిశ్రమలలో ట్రంక్ క్లిప్పరులు మంచి గిరాకీ ఉంది. ఈ జిల్లాలో 1963లో రు. 60,000/-లు విలువ గల ట్రంక్ క్లిప్పరులు వివియోగించారు. ఈ వస్తువులను తయారు చేసే యూనిట్ల రాష్ట్రంలో లేవు. ఈ జిల్లాలో ఒక యూనిట్లను నెలకొల్పవచ్చు.

హార్వేర్ బిల్టర్స్ (అల్ట్రామినియం)

త్రుప్స పట్టుట, అరుగుదలను అల్ట్రామినియంతో తయారైన హార్వేర్ బిల్టర్ ద్వారా నివారించవచ్చు. బిల్డింగ్ కలర్ స్క్రీమ్ను అనువరించి అనువైన రంగులలో వాటిని తయారు చేయవచ్చు ఇ తడి, ఎం. ఎస్. హార్వేర్ ఉత్పత్తులతో సమంగా యీ హార్వేర్ వస్తువులకూడా మన్నికగాను పటిష్టంగాను ఉంటాయి. ఈ వస్తువులకు మంచి గిరాకీ ఉన్న దృష్ట్యా ఒక యూనిట్లను నెలకొల్ప వచ్చు.

కాగితపు సంచులు. కవర్లు

వ్యాపార, వాణిజ్య సంస్థలు, విస్తృతంగా వివియోగిస్తున్న దృష్ట్యా కాగితం సంచులు, కవర్లకు యిక్కడ బాగా గిరాకీ ఉంది. గుంటూరు జిల్లాలో 1963లో రు. 90,000/- విలువచేసే కాగితపు సంచులు, కవర్లు వివియోగించారు. వీటిని తయారుచేసే పదార్థాలు అంత క్లిష్టమైనవికావు. యీ జిల్లాలో యిటువంటి పరిశ్రమను లాభసాటిగా ఏర్పాటుచేయవచ్చు.

యంత్రాలతో పాదరక్షల తయారీ

గుంటూరు జిల్లాలో యంత్రాలతో పాదరక్షలు తయారు చేసే యూనిట్లలేదు. ఎక్కువ ఖరీదుగల పాదరక్షలు, వివిధ రకాల కాండర్స్ మొదలైన వాటిని జిల్లా అవలి ప్రాంతాల నుండి తెస్తున్నారు. 1963లో రు. 2.5 లక్షల విలువచేసే విదేశీ రకాల పాదరక్షలను యీ జిల్లాలో ఉపయోగించారు ఈ జిల్లాలో యిటువంటి పరిశ్రమను నెలకొల్పవచ్చు.

అల్ట్రామినియం పస్తువులు

ఈ జిల్లాలో అల్ట్రామినియంతో తయారుచేసిన సబ్బుపెట్టెలు, ఆప్లెట్లు, కోటు హ్యాంగర్లు, మొదలైనవాటికి మంచి గిరాకీఉంది. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో అటువంటి పస్తువులు తయారుచేసే

పరిశ్రమలు లేవు. గుంటూరు జిల్లాలో వారికంగా రూ45,000/-లు విలువచేసే వస్తువులను ఉపయోగిస్తున్నారు. యీ జిల్లాలో యిటు వంటి వస్తువుల తయారీకి ఒక యూనిటును నెలకొల్పవచ్చు

ప్రింటింగ్ సిరా

జిల్లాలో అనేక ప్రింటింగ్ ప్రెస్లు ఉన్న కారణంగా సిరాకు మంచి గిరాకీఉంది. ఈ జిల్లాలో 1983లో రూ. 80,000/-లు విలువచేసే ప్రింటింగ్ సిరా వినియోగించబడింది.

రాష్ట్రంలో అవసరమైన ప్రింటింగ్ సిరాను దేశంలోని యితర ప్రాంతాల నుండి దిగుమతి చేసుకుంటున్నారు. జిల్లాలో యీ పరిశ్రమ అభివృద్ధికి మంచి అవకాశాలున్నాయి.

నికోటిన్ సల్ఫేటు

పనికిరాని పొగాకునుండి లభించే నికోటిన్ సల్ఫేటు క్రిమి సంహారక బాగా ఉపయోగపడుతుంది. మిరప, వేరు శనగ పైర్లకు వచ్చే తెగుళ్ళను వివారించడానికి యిది ప్రత్యేకంగా ఉపయోగపడుతుంది. దీనికి అవసరమైన ముఖ్యమైన ముడిసరుకు జిల్లాలో పుష్కలంగా లభిస్తుంది. నికోటిన్ సల్ఫేటును తయారు చేసే విధానాన్ని రూపొందించారు. అసక్తి గలవారు యీ విధానాన్ని కొత్త ఢిల్లీ, లిటన్ రోడ్డులోని మండిహౌస్ లో ఉన్న జాతీయ పారిశ్రామిక పరిశోధన అభివృద్ధి, కార్పొరేషన్ నుండి పొందవచ్చు

పొటాషియం క్లోరైడ్, మెగ్నీషియం సల్ఫేటు

పొటాషియం క్లోరైడ్ అనేది ఒక రసాయనిక ఎరువు. మెగ్నీషియం సల్ఫేటును వివిధ పరిశ్రమలలో ఉపయోగిస్తారు.

సముద్రంలో లభించే మొక్కలతో వాటిని ఉత్పత్తి చేయవచ్చు. జిల్లాలో వారికంగా 2000 టన్నుల పొటాషియం క్లోరైడును ఉపయోగిస్తున్నారు. జిల్లాలో యీ వస్తువుకు మంచి గిరాకీ ఉండడం, ముడిసరుకు బాగా లభించడం దృష్ట్యా యీ పరిశ్రమను యిక్కడ నెలకొల్పడానికి మంచి అవకాశాలున్నాయి.

సిగార్స్

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో డిండిగల్ రకం సిగార్సు తయారు చేయబడేదు. రాష్ట్రంలో వీటికి మంచి గిరాకీ ఉంది. జిల్లాలో లభించే పొగాకు దీనికి ముఖ్యమైన ముడిసరుకు, జిల్లాలో యీ పరిశ్రమను నెలకొల్పవచ్చు.

మిర్చీనుండి ఒలియరెసిన్ అనే ద్రవం తయారీ

ఒలియరెసిన్ అనే ద్రవాన్ని మిర్చీనుండి తయారుచేస్తారు. మిర్చీలో ఉండే రుచి యితర శ్రేష్ఠతలు యీ ద్రవంలో లభిస్తాయి.

మిర్చీలకు బదులుగా యీ ద్రవాన్ని ఉపయోగించవచ్చు. ఇది దేశంలోనే ఒక కొత్త పదార్థం. ఈ జిల్లాలో ప్రారంభంలో ఒక యూనిటును నెలకొల్పవచ్చు. మైసూరులోని కేంద్ర అహార పదార్థాల పరిశోధనా సంస్థనుండి అవసరమైన సాంకేతిక వివరాలను పొందవచ్చు

అత్తిపండు ఉత్పత్తులు

జీడి మామిడి పరిశ్రమలో అనుబంధ ఉత్పత్తి అయిన అత్తిపండు ఉత్పత్తులను పానీయం, పండ్ల రసాలు, కేండ్ల మొదలైన వాటి తయారీలో వినియోగిస్తారు.

మార్కెటులో డబ్బాలలో భద్రపరచిన అత్తి పండ్లు డబ్బాలలోని యితర పండ్ల ఉత్పత్తులకన్నా చౌక.

ముడిసరుకు లభించే వేటపాలెంలో యీ పరిశ్రమకు చెందిన ఒక యూనిటును నెలకొల్పవచ్చు.

ఏజంట్లు కావాలి

“ఆంధ్రప్రదేశ్” మాసపత్రిక

(తెలుగు, హిందీ, ఉర్దూ, ఇంగ్లీషు)

సమాచార, పౌరసంబంధ, యాత్రికశాఖ యీ మాసపత్రికను

ప్రచురిస్తున్నది. అన్ని పట్టణాలు, నగరాలలో యీ

పత్రిక విక్రయానికి ఏజంట్లు కావాలి.

నియమ నిబంధనలకు ఇతర వివరాలకు :

హదరాబాదు, మొక్తబ్బాబాద్ రోడ్డులోని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సమాచార,

పౌరసంబంధ, యాత్రికశాఖ డైరెక్టరుకు వ్రాయండి.

మీరు

కొత్త 1969 నార్త్

సైకిలును చూచేరా

?

అది చూచుటకు ఎంతో ముచ్చటవేస్తూ
ఉంటుంది!

అవును! కొత్త నార్త్ ఆశ్చర్యకరమైన పరికృత అంశములు
ఉండుట వలన దానిని చూడగానే మీరు కొనాలనుకొంటారు. అది
భారతదేశములో సైకిళ్ళను తయారుచేయుటలో మారదశకులైన
వారిచే భారతదేశములో తయారుచేయబడుతోంది!

హింద్ సైకిల్స్ లిమిటెడ్,

250, వల్ల, బొంబాయి-25 ది.

భారతదేశములో పూర్తి సైకిలును తయారుచేసే
దాం పెద్ద సంస్థ. అన్ని దిశి భాగములను ఒకే
చోట తయారుచేస్తోంది.

* ఆందముగా
కవవదేలా! హెచ్చు
బొత్తుము కలిగించేలా
హింద్ బార్ డిజైను
చేయబడినది.

* సాగు సుదనమును
చేకూర్చుటకు
ప్రేమయుక్త
హింద్ బ్యూటుమీద
కద్ లగ్వు

* సామర్థ్యముగా ప్రేకులు
వదులుట రెండు కొక్కిము
లతో పూర్తిగా తుర్కగా లాగే
ప్రేక విశ్వము

SAUCER 25 TBL

ఏ విధముగా చూచినా ఎంతో మంచి సైకిలు-నార్త్

తెలంగాణ శ్రమికులు

నాగార్జున సాగర్ జిల్లా

1970 జనవరి 16 వ తేదీన నాగార్జునసాగర్ చరిత్రలో మరొక చరిత్రాత్మక ఘట్టం ప్రారంభమయింది. అనాడు 44 వేల హెక్టార్ల భూమికి అంటే లక్ష పదివేల ఎకరాలకు అదనంగా సేద్యపు నీటి పారుదల సౌకర్యం కలిగింది. ఈ ప్రాంతం 11, 12, 13 బ్లాకులకు సంబంధించినట్టిది, నలగొండ జిల్లా హుజూర్ నగర్ తాలూకాలోని కొమ్మిడి గ్రామాలకూ, కృష్ణా జిల్లా నందిగమ తాలూకాలోని ఆరుగ్రామాలకూ దీనివలల లాభం కలుగుతుంది. 1970 జూలై నెలలో యింకా అదనంగా 7,700 హెక్టార్ల భూమికి నీరు లభిస్తుంది.

1970 జనవరి 16 వ తేదీన కోదాడదగిర మునగాల వద్ద జరిగినసభలో రెవెన్యూమంత్రి శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి, నీటిని విడుదల చేశారు. ఈ సమయంలో పోలాలకు నీరు విడుదలదం లో ఎంతో ప్రాధాన్యం వుంది. ఎందుకంటే, రాష్ట్రంలో పంటల పండుగ ఆయన సంత్రాతి సందర్భంగా యీ కార్యక్రమం జరిగింది.

లాల్ బహదూర్ కాలువ (ఎడమ కాలువ)కు ఇంతవరకు త్రవ్విన ఉపకాలువలలో ముక్త్యాల కాలువ పెదది. దీనిపొడవు 29 కి.మీ, దీనిలో నెకెండుకు 50 ఘ.మీ. నీరు ప్రవహిస్తుంది ఈ ఉపకాలువ వల సుమారు 44 వేల హెక్టార్ల భూమికి నీరు లభిస్తుంది. ఈ కాలువమీద మొత్తం 83 నిర్మాణాలు వున్నాయి. ఇందులో 8 భాగర్చు, పొరంగాలు, ఒక సూపర్ ప్యాసేజి, 6 బండ్ల వంతెనలు, 3 రోడ్లు వంతెనలు, 8 డ్రాపులు, 33 ఆఫ్ టేక్ స్టూయిస్లు. 4 రెగ్యులేటర్లు వున్నాయి.

11, 12, 13 బ్లాకుల నిర్వహణలో జరిగిన పనుల వివరాలు

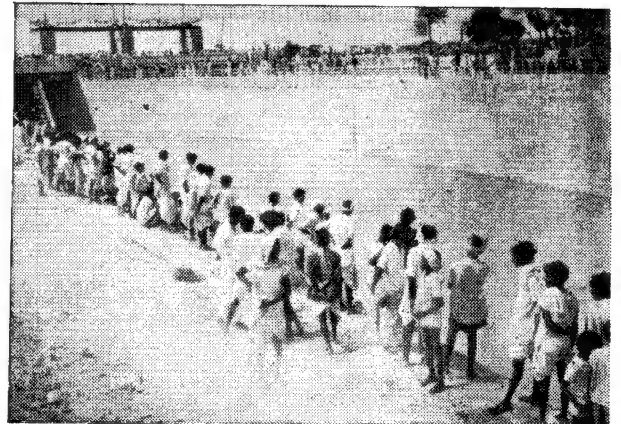
బ్లాకునెం.	నీటిపారుదల కాల్వలపొడవు	పంటకాల్వల పొడవు
11	31 కి. మీ	37 కి.మీ.
12	26 కి.మీ.	66 కి మీ.
13	450 కి.మీ.	1040 కి.మీ.

అయకట్టు త్వరగా అభివృద్ధి పరచడానికై ప్రారంభ చర్యగా పి. డబ్ల్యు.డి. శాఖవారే పంటకాల్వల త్రవ్వకంపనులు చేశారు.

మామూలుగా నైతే రైతులే యీ పంటల కాల్వల పని చేసుకోవలసివుండేది.

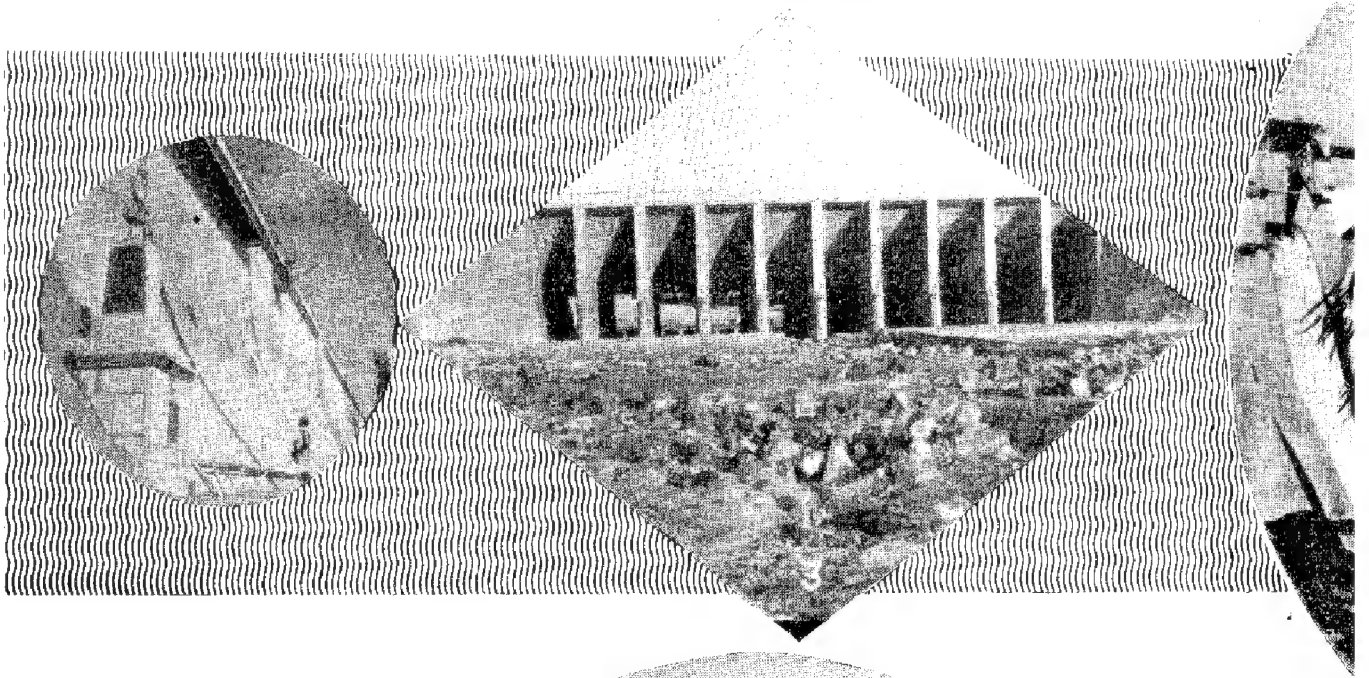
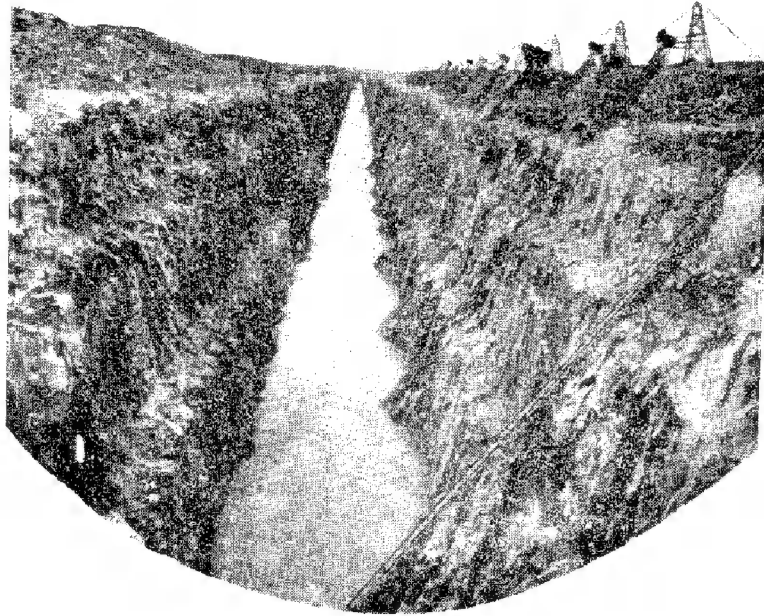
భారత ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ 1967 ఆగస్టు 4న నాగార్జునసాగరు కాలువలకు ప్రారంభోత్సవం జరిపారు. సుమారు 35 లక్షల ఎకరాలకు నీటిపారుదల చేసేవిధంగా ఈ కాలువలను రూపొందించారు. ఈ కాలువల నిర్మాణానికి ఇంజనీరింగు సర్వే పనులు, భూసారపరిశీలనలు, వ్యవసాయ ఆర్థిక వివరాల సేకరణ, ఆర్థిక సాంఘిక, భౌగోళిక పండితలవివరాలు పంటకాలవత్రవ్వకం పనులు మున్నగు అభివృద్ధి పనులకు సంబంధించిన కార్యక్రమాలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి సమన్వయ పరచడం జరిగింది. అనకట్ట, ముఖ్యకాలవ నిర్మాణ కార్యక్రమాలకు అనుగుణంగానే పిల్లకాలవల పంటకాలవల పని పూర్తి చేయడం జరిగింది.

తెలంగాణా ప్రాంతంలో లాల్ బహదూర్ కాలువ క్రింద అయకట్టు అభివృద్ధి శాసనీయంగా జరిగింది. 1967 జూన్ నాటికి నలగొండ జిల్లా మిర్యాలగూడెం తాలూకాలో 1 నుంచి 6 బ్లాకుల వరకు 96 గ్రామాలలో 36 000 హెక్టార్ల (90,000 ఎకరాల) భూమికి నీటిపారుదల సౌకర్యంకల్పించడం జరిగింది. 1968 జూలై నాటికి నల్గొండ జిల్లాలోని హుజూరు నగరు,

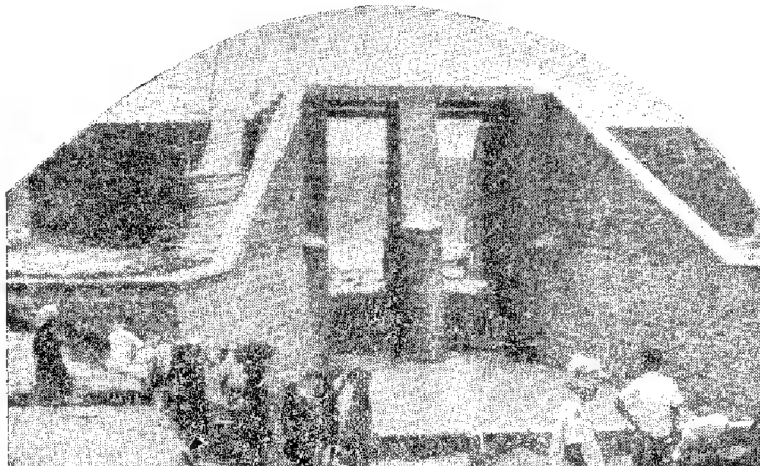

ముక్త్యాల కాల్వించికాలువలో నీరువిడుదల (జనవరి 16)

లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి
 పూర్వోక్తం
 హైదర్ అబ్దుల్
 గాఫర్ అబ్దుల్

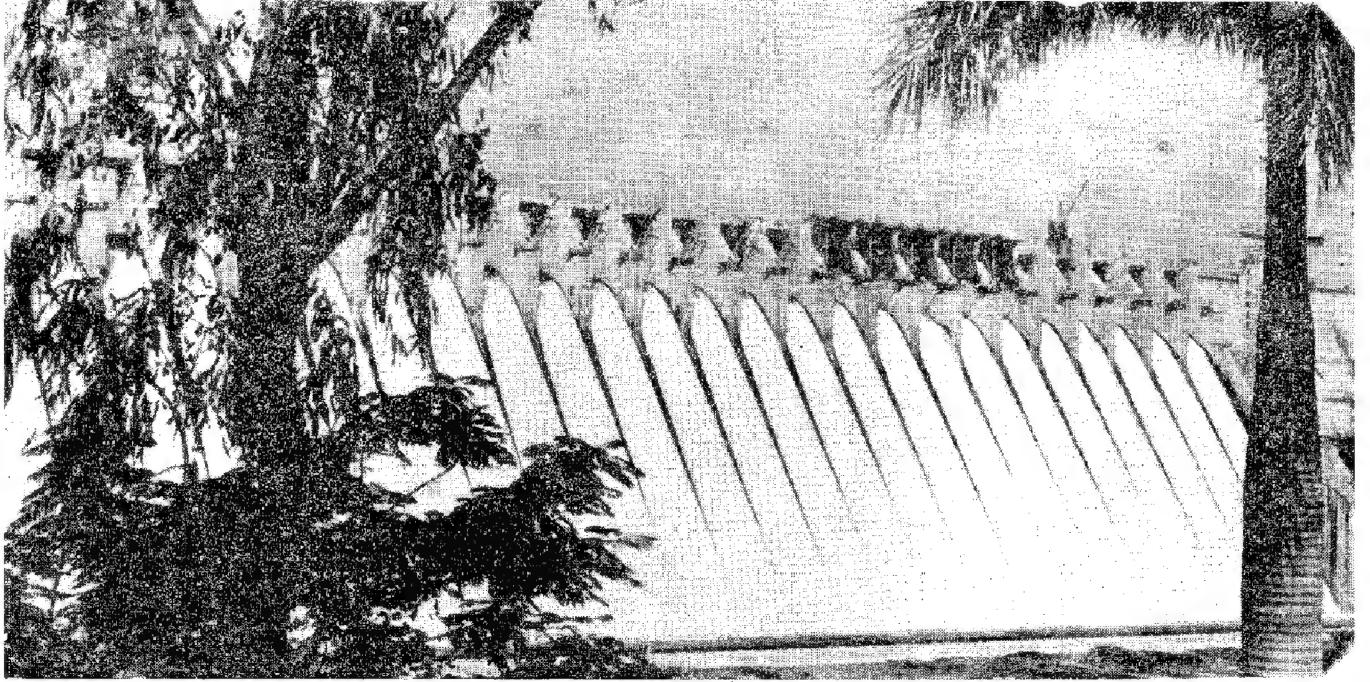
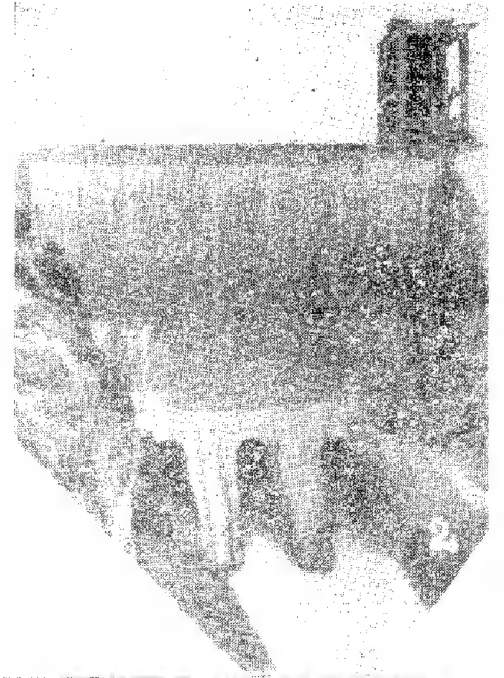
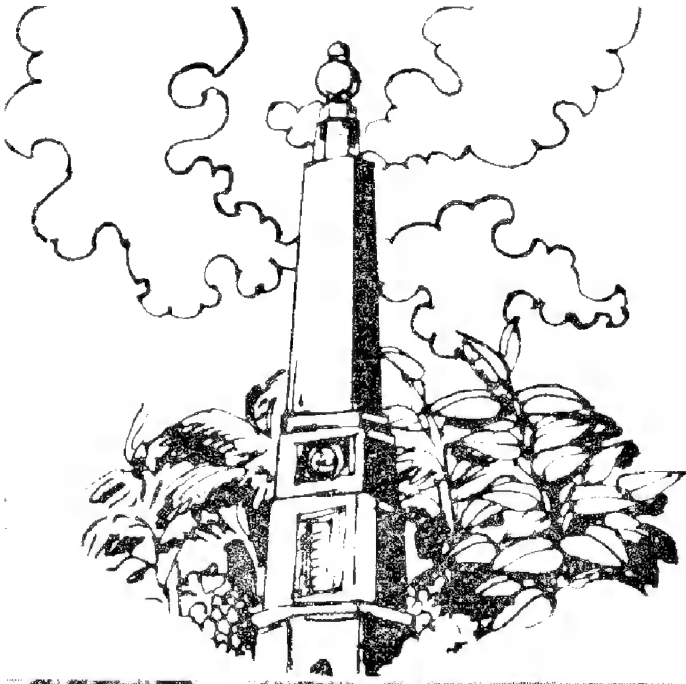

4. ఎస్కేప్ రెగ్యులేటర్
 [71వ పేజీ]
 5. ఆఫ్-టే రెగ్యులేటర్

మూల్యమేది శాలా
 10వ బాకులో కొం
 నల్లంద జిల్లాలో
 అభివృద్ధికూడా గ
 హైదర్ అబ్దుల్

నల్లంద
 శాలాకా తో, 6
 అభివృద్ధి.
 సచివశాల

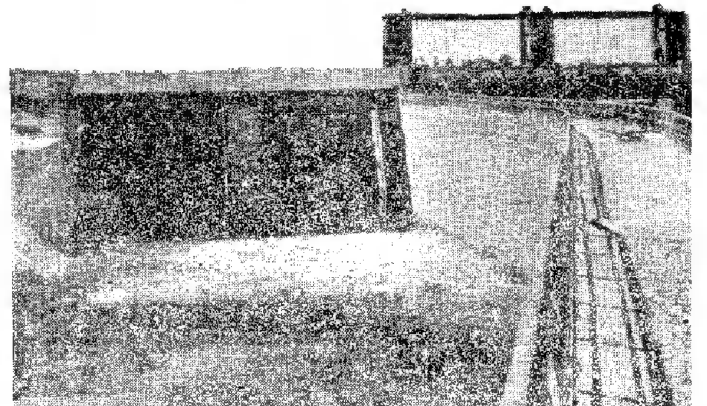

లో మరొక 8100 హెక్టార్ (20,000 ఎకరాలు) నీడుభూములు 7.8.9
 గం పేద్యం కిందికివచ్చాయి. ఈ విధంగా 1968 నవంబరు నాటికి
 1,000 ఎకరాకు కృష్ణానది జలాలు పారుదల అయ్యాయి. నీటి పారుదల
 మంగా జరిగింది, గడిచిన ఖరీఫ్ వంట కాలంలో సుమారు 95 మే
 , అభివృద్ధి పరిచారు.

జనవరి 16 వ తేదీ 5

హజార్ సగర్ తాలూకాలో 9 గ్రామాలు కృష్ణానది నందిగాడు
 మాలుకు చెందిన మరో 51 మే హెక్టార్ల భూమికి సేవ్యపు నీరు

నే నాగయనసాగర్ పార్కుకు తన జలాంతో నీడుభూములను సంతం

తిరస్కృతి

— వానిరెడ్డి సీతాదేవి

జరిగిన కథ

సత్యం చిత్రకళా ప్రదర్శనకు కేశవరావుగారూ, వాళ్ళ అమ్మాయి విమలా వచ్చారు. చిన్ననాటి గురువుగారయిన కేశవరావుగారికి శాంతివికేతన్ విషయాలూ, స్వవిషయాలూ తెలియజేశాడు సత్యం. సత్యం మిత్రుడు మాధవరావుకు విమలతో పరిచయమైంది. ఒకరోజు కారులో వాళ్ళిద్దరూ హోటల్ కు వెళ్ళి కాఫీ తీసుకొన్నారు మాధవరావు మనస్సులోని విషయాన్ని విమలకు చెప్పడానికి ప్రయత్నించాడు. కావిమరోసారి వింటానని విమల చెప్పింది. ఇద్దరూ తిరిగి ఇంటికి వచ్చారు. మాధవరావుకు తల నొప్పిగా వున్నప్పటికీ సత్యం, కేశవరావు, రాజమణిదేవిలను దాగిమాకు తీసుకొనిపోయాడు

రెండు రోజులుగా ఒకటి ముసురు. అడుగు బయటపెట్టాలంటే విసుగు పుట్టేలా వుంది. పైగా ఈదురు గాలి ఒకటి.

విమల వరండాలో కూర్చోని చెదురు మదురుగా పడుతున్న వర్షపు జల్లుల్ని పరికిస్తూంది.

ఇంటి ముందున్న చెట్టు, మొక్కలు, వర్షంలో తడిసి వింత భావాన్ని వెల్లడిస్తూన్నాయి.

ఎదురుగా వాకిటి ముందున్న ఎర్ర గులాబీ మొక్క విరగబూసి, గంపెడు బిడల్ని కన్న తల్లిలా నిండుగా, గర్వంగా కనిపిస్తోంది.

వరంలో తడిసిన గులాబీ పుష్పాలు, అంతవరకూ గుక్కవట్టి వీడ్చి, తల్లిని చూడగానే బోసి నవ్వుల్ని వెదజల్లే పసి పాపల పసిడి బుగ్గల్ని జ్ఞాపకం చేస్తున్నాయి.

ఆకాశం, ప్రసవంఆనంతరం వేదననుంచి విముక్తి చెంది అలసి నిద్రిస్తున్న బాలింత ముఖంలా ప్రశాంతంగా పేలవంగా వుంది.

విమల ఆకాశంకేసి చూసింది. ఆకాశంలో విచ్చిపోతున్న మేఘాలు అమె మనో ఆకాశాన్ని చుట్టివేస్తున్నాయి.

తెరిచివున్న మేఘ సందేశం కార్యం అమె ఒడిలోవుంది.

విమలకు ఏడవాలనిపిస్తుంది. కాని ఏడుపు రావటంలేదు. ఏదో చెప్పనలవికాని బాధ అమె గుండెల్ని పిండుతోంది.

వరించ బోయేముందు మేఘాలు వదే బాధ ఉరుముల్లో మెరుపుల్లో వ్యక్తం అవుతుంది.

కన్నీటి రూపంలో కరిగి వరి స్నేగాని తన హృదయాకా కాన్ని అలుముకున్న విషాద మేఘాలు విడిచిపోవు.

ఏమిటి కలవరం? ఎందుకీ ఆవేదన? దేవికోసం ఈ తపన! ఎవరి కోసం ఈ ఆరాటం! తనలో ఆరని ఆర్తి ఎందుకు ప్రజ్వలిస్తోంది?

ఇది విజయేనా? ఇదంతా సత్యం కోసమేనా? అవును! సత్యం! సత్యానికి తన ఆత్మను వినాదో అర్పించుకుంది. ఆ ఆరాధన ఈనాటిదికాదు.

ఆరాధనకు అర్థం తెలియని వయస్సులో తనలో సత్యాన్ని ఆరాధించింది.

నిజంగా విధివిలాసం! తను వివాహానికి విముఖంగా వుండటం తన భర్త ఎలావుంటాడో కూడా సరిగా చూడకుండానే చనిపోవటం..... అదంటూ ఏదో కలలోలా తన కనిపిస్తూవుంటుంది.

తను వివాహిత అనేభావం తనకు కావాలన్నా రావడంలేదు.

ఒకవేళ సత్యం తను వివాహిత అని దూరంగా వుంటున్నాడేమో!

విమల మనస్సులో ఏదో లోతుగా గుచ్చుకున్నట్లయింది.

అలా కానేకాదు. సత్యం అంత మూఢ నమ్మకాలుకల వ్యక్తి కాదు. తన భర్త వివాహం అయిన కొద్ది గంటల్లోనే శాశ్వతంగా వెళ్ళిపోయాడని తెలియదా?

రాజమణిదేవిలాంటి ఆచార పరాయణురాలే పొరపాటున కూడా తను వితంతువు అనే భావం కలుగనీయకుండా ప్రవర్తిస్తోందే! మాధవరావుకు అరలు ఆ తలంపే వున్నట్లు వుండదు. తనను ఓ అవివాహితలాగే చూస్తాడు.

మాధవరావు! ఆతన్ని తలచుకుంటేనే జాలి వేస్తుంది. అంత నవ్వుతో నవ్విస్తూ, బోళాగా కనిపించే మాధవరావు ఎంత గాంభీర్యంగా వుంటున్నాడో ఆ మధ్య!

ప్రేమ మనిషికి నిండు తనాన్ని ఇస్తుందా! గాంభీర్యాన్ని ఇస్తుందా!

అవును మాధవరావు తనను ప్రేమిస్తున్నాడు. అనాడు అతనికి తను మాట్లాడే అవకాశాన్ని కూడా కలిగించలేదు. ఎంత బాధ పడ్డాడో! మరి తను బాధ పడడంలేదు! సత్యం తనను నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నాడని!

తనకు సత్యం కావాలి. సత్యానికి సరళ కావాలి. మాధవ రావుకు తను కావాలి!

ప్రేమ చిత్రమయింది. సాధారణంగా ఏదో అడ్డంకువున్న చోటనే వెతుక్కుంటుంది.

రాజమణిదేవి తనను చూడందే ఒక్కరోజు కూడా వుండ లేదు. ఏనాటిదో ఈ అనుబంధం!

ఆమె ప్రాణాలన్నీ మాధవరావు మీద పెట్టుకొని బ్రతుకు తోంది. అతని వివాహం గురించి అహర్నిశలు బాధ పడుతూ వుంటుంది. మాధవరావు తనను ప్రేమిస్తున్నాడని రాజమణిదేవికి తెలిస్తే!

ఆమె తనను కూతురిలా ఆదరిస్తుంది. ఇంటి కోడలిగా, వంశోద్ధారకుడికి తల్లిగా స్వీకరించగలదా? తను వితంతువు. పైగా వర్ణ భేదం ఒకటి.

ఆమెకు ఈ విషయం తెలిస్తే తనను ఇంతగా ఆదరించ గలదా?

మాధవరావుకు ఏలా నవ్వు జెప్పడం! సత్యం ద్వారా చెప్పిస్తే!

సత్యానికి కన్పించని ఏ అందం తనలో మాధవరావుకు కన్పిస్తుందో! మాధవ్ ఐశ్వర్యవంతుడు 'ఓ!' అనలే గాని కోటి మంది ఆడపిల్లలు అతని ముందు మోకరిల్లటానికి సిద్ధంగా వున్నారు

అతని మనస్సును చూరిగోనే ప్రయత్నంలో అతని చుట్టూ తిరిగే ఆడపిల్లల్లో లేని ప్రత్యేకత తనలో ఏం ఉంది?

అందుకే అంటారేమో! తాను మెచ్చింది రంభ తాను మునిగింది గంగ! అని!

మాధవరావంటే తనకూ ఇష్టమే! కాని సత్యంమీద వున్న ఇష్టం లాంటిదికాదు.

వాకిటి ముందు కారు ఆగిన శబ్దం అయింది. సరళ తన ఆలోచనలనుంచి బయటపడింది.

డ్రైవర్ చినుకుల్ని తప్పించుకుంటూ రెండంగల్లో విమల ముందుకొచ్చి నిల్చున్నాడు.

"ఏం? యాదయ్యా! అమ్మగారు కులాసాగా వున్నారా?"

"రెండు రోజులుగా అమ్మగారికి జ్వరం వస్తుందమ్మా! ఇవ్వాలే కొంచెం తగ్గిందట. మిమ్మల్ని తీసుకొని రమ్మన్నారు." విమల ప్రశ్నకు జవాబిచ్చాడు యాదయ్య.

విమల మనస్సు నొచ్చుకుంది. రెండు రోజులుగా జ్వరం అయినా తను వెళ్ళి చూడలేకపోయింది! అమ్మకు తనంటే ఎంత ప్రేమో!

కన్న తల్లిని కూడా మరిపించే ప్రేమ ఆమెది!

ఆమెకు ఒక్కగానొక్క కొడుకు మాధవ్. అతని చుట్టూనే ఆమె తన ఆశల్ని ఆశయాల్ని ఆదుకుంటూ ఉంది.

అలాంటి మాధవరావు మనస్సు తనవల్ల బాధపడుతోంది.

ఆ సంగతి తెలిస్తే! రాజమణిదేవికి తను ముఖం ఎలా చూపించగలడు?

విమల కళ్ళలో నీరు తిరిగింది.

విమల లేచి ఇంట్లోకి వెళ్ళింది. డ్రైవర్ ఆశ్చర్యంతో లోపలకు వెళుతున్న విమల్ని చూస్తూ నిలబడిపోయాడు.

కేళవరావు తను చదువుతున్న పుస్తకంపై నుంచి చూపు మరలించి అప్పుడే గదిలోకి ప్రవేశించిన కూతురివైపు చూశాడు.

"రాజమణిదేవి ఆరోగ్యం సరిగా లేదట. కారు పంపించారు. మీరు వస్తారా చూసి వద్దాం!"

"నాకు ఇవ్వాలి పొద్దుటినుంచీ తలనొప్పిగావుంది. నువ్వెళ్ళి రా తల్లీ!" అన్నాడు కేళవరావు.

విమల తండ్రి ముఖంలోకి చూసింది.

"నాన్నా! నీకు ఒంట్లో బాగా లేదా? నాకు చెప్పలేదేం? ఆత్మతతో ఆడిగింది విమల.

"అబ్బే కొంచెం తలనొప్పిగా వుంది అంతే! ఆ బాగ్యానికి విన్నుకూడా హైదరాబాద్ పెట్టడం ఎందుకని ఊరుకున్నాను. అదే తగ్గిపోతుంది మమ్మెళ్ళ."

"కారు పంపించేస్తాను. రేపు వెళతానులే. నీకు అమ్మ తాంజనం రాస్తాను." అంటూ విమల లోపలకు వెళ్ళిపోయింది.

"ఒద్దమ్మా! పొద్దుటికంటే చాలావరకు తగింది. నువ్వెళ్ళి రా! రాజమణిదేవి గారికి జ్వరం వస్తుందని తెలిస్తే కారు తిప్పి పంపించడం భావ్యం కాదు. ఆమె నీ మీద చూపిస్తున్న ఆదరాభిమానాలకు ఋణం ఈ జన్మలో తీర్చుకోలేవు."

"అవును నాన్నా! ఆమెకు మనం చాలా ఋణపడి పోతున్నాం అనిపిస్తుంది."

విమల రాజమణిదేవి గదిలోకి ప్రవేశించేప్పటికి ఆమె నిద్ర పోతోంది. ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంగావుంది. మాధవరావుకూడా ఉన్నట్లు లేడు. నిద్రా భంగం కలిగించకుండా విమల గది బయటకు వచ్చింది. హాల్లో గోడలకున్న ఫొటోలకేసి చూస్తూ కాఫీపు గడిపింది. రాజమణిదేవి నిద్ర లేవలేదు. విమలకు సత్యాన్ని చూడాలనిపించింది.

ఏం చేస్తున్నాడో? మాధవరావు కూడా సత్యం గదిలోనే వున్నాడేమో? మాధవరావు ఇంట్లో వుంటే ఇల్లు ఇంత ప్రళం తంగా ఉండదు. ఏదో హడావిడి చేస్తున్నాడేమో.

ఆలోచిస్తూ యదాలాపంగా విమల సత్యం గదిలోకి అడుగు పెట్టింది.

సత్యం చిత్రలేఖనంలో తన్ను తాను మర్చిపోయి వున్నాడు.

విమల మంత్రముగ్ధులా, ఆ కళా తపస్వినిచూస్తూ వాకిట్లోనే నిల్చిపోయింది.

కళా ఆతని జీవితంతో పెనవేసుకొనిపోయింది. కళను సత్యంనుంచి విడిదీసినాడు సత్యం వుండడేమో!

తన ఆలోచనకు ఉల్కివడింది విమల.

సత్యం చేతిలోని కుంచెను పక్కన వుంచాడు. కొంచెం రెండడుగులు వెనక్కువచ్చి ఆ చిత్రాన్ని అన్ని కోణాలనుంచి పరికించసాగాడు.

తన వెనక ఎవరో విలబడినట్లయి గిరున తిరిగి చూశాడు.

మీరా? ఎప్పుడోవచ్చారు? కూర్చోండి!" అని మళ్ళీ తన పనిలో మునిగిపోయాడు.

"మీ పనికి అంతరాయం కలిగిస్తున్నా!"

"అబ్బే అదేం లేదు కూర్చోండి." సత్యం చిత్రం మీద నుంచి కళను మరల్చుకుందనే జవాబిచ్చాడు. విమల ఉత్సాహంగా కొంచెం ముందుకొచ్చి సత్యం పక్కగా నిల్చి చిత్రాన్ని చూడ సాగింది.

విమల మనస్సు చిత్రంమీద లగ్నం కావటం లేదు.

సత్యం ఆమె ఉనికినే మర్చిపోయి చిత్ర పరిశీలనలో మునిగిపోయాడు.

విమల మనస్సు చివుక్కుమన్నది.

అయినా ఆమెకు అక్కడ నుంచి కదలాలని లేదు. పక్కగా వున్న కుర్చీలో కూర్చోంది.

ఐదు_పది_నిమిషాలు గడిచిపోయాయి. మరో పదిహేను నిమిషాలు కూడా గడచిపోయాయి.

సత్యం చేతిలోకి మళ్ళీ బ్రష్ తీసుకున్నాడు.

విమలకు రోషం వచ్చింది. కోపం వచ్చింది. అభిమానం దెబ్బతిని విలవిల్లాడింది.

సత్యం ఇంత కుసంస్కారా? ఒక యువతి గదిలో వున్నా గమనించనట్లే ప్రవర్తించడం సంస్కారం అనిపించుకుంటుందా?

అలా ఆయివుండదు. సత్యం పనిలో మునిగిపోయి తన ఉనికినే మర్చిపోయి వుంటాడు.

ఒక వేళ నిర్లక్ష్యమేమో! తను ఎంత చనువుగా వుండా లని ప్రయత్నిస్తుందో అతను అంత దూరంగా జరుగుతూనే వున్నాడు.

ఐద్ది పూర్వకంగానే నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నాడు.

తన గదిలోకి చొరవగా వచ్చిన యువతిని ఒక యువకుడు నిర్లక్ష్యంగా ఆమె ఉనికినే గమనించనట్లు ప్రవర్తించడం అవమానించటం కాదా?

ప్రీతి. అభిమానంగల యువతికి. ఇంతకంటే అవమానం ఇంకేం కావాలి?

ఇదే మార్గం అయితే?

ఇంత నిర్లక్ష్యం చేస్తాడా?

ఇలా అవమానిస్తాడా?

విమల పొంగివస్తున్న దుఃఖాన్ని గొంతులో నుంచే దిగ మింగే ప్రయత్నంలో సతమతం కాసాగింది.

అకస్మాత్తుగా వెక్కిళ్లు వినిపించి సత్యం గిరున తల తిప్పి చూశాడు.

విప్లవం పోయాడు.

విమల రెండు చేతుల్లో ముఖాన్ని కప్పకొని వెక్కి వెక్కి విడుస్తూంది.

సత్యం అలా చూస్తూనే విల్చునిపోయాడు. తను చూస్తున్న దేమిదో అర్థం చేసుకోవటానికి కొద్ది క్షణాలు పట్టింది.

విమల ఏడుస్తోందా? ఎంతో గంభీరంగా కనిపించే విమల ఇంత అమాయకంగా ఏడుస్తోందా?

ఎంతో విజ్ఞానవత్తి, విద్యావత్తి అయిన విమల తన గదిలో ఎందుకు ఇంత బేరాల ఏడుస్తోంది?

మాస్టరుగారికి ఎంజరగలేదు కదా? ఏదో కష్టం వచ్చి వుంటుంది. తను మూర్ఖుడు. ఆమె వచ్చిన కారణం కూడా అడగలేదు.

సత్యం సిగ్గు పడ్డాడు. ఏంవినాల్సివస్తుందోనని భయం కూడా కలిగింది.

"ఏమలాదేనిగారూ? ఏమయింది?" ఆశ్చర్యంతో అడిగాడు సత్యం రెండడుగులు ముందుకువేసి.

విమల జవాబివ్వలేదు.

ఉధృతం అయిన దుఃఖాన్ని దిగమింగే ప్రయత్నంలో ఇంకా పెద్దగా వెక్కిళ్లు రాసాగాయి.

సత్యం గాఢంగా పడాడు మరో రెండడుగులు ముందుకు వేశాడు. వచ్చి ఆమె కుర్చీ పక్కగా నిల్చున్నాడు.

“ ఏమండీ ? ఏమయింది ? మాస్తడగారు కలాసాగా వున్నారా ? ” అడుర్చాగా ప్రశ్నించాడు సత్యం.

విమల నుంచి జవాబు లేదు.

వెక్కివెక్కి ఏడుస్తోంది ఆ దుఃఖి, చూస్తుంటే ఎంతో కాలం నుంచి హృదయంలో గడ్డ కట్టకొనివున్న ఆవేదన ఒక్కసారిగా కరిగి వెల్లువై వరదలా ప్రవహిస్తోంది అని అనిపిస్తుంది.

సత్యానికి భయం చిరాకూ కూడా కలిగాయి కారణం తెలియక పోవటం వల్ల.

“ చెప్పండి ఏం జరిగింది ? ” అనహసంగా ప్రశ్నించాడు.

విమల నుంచి ఎలాంటి సమాధానం లేదు.

సత్యం అప్రయత్నంగానే ముఖానికి కప్పకొన్న ఆమె చేతుల్ని ఛేదదీస్తూ అన్నాడు.

“ ఎందుకింతగా ఏడుస్తున్నాడు. మాష్టారు ఎలావున్నారు ? ”

విమల తన చేతులమీద వున్న సత్యం చేతిని రెండు చేతులతో గట్టిగా పట్టుకొని, అతని అర చేతిలో ముఖం దాచుకొని ఏడ్వసాగింది దుఃఖం మళ్ళీ ఉవ్వెత్తుగా లేచింది.

సత్యం గాబరాగా నిల్చున్నాడు.

“ నాకు భయంగా వుంది. చెప్పండి ఎందుకు ఏడుస్తున్నాడు ? అన్నాడు సత్యం తన చేతిని ఆమె చేతుల నుంచి విడదీసుకునే ప్రయత్నం చెయ్యకుండానే.

“ ఏమి లేదు ఊరికే ఏడుస్తున్నాను.” వెక్కిళ్ళ మధ్యలో ఉంది విమల.

సత్యం తెల్లబోయి చూశాడు.

“ ఊరికే ఏడుస్తున్నారా ? ” ఆశ్చర్యం ధ్వనించింది అతని కంఠంలో. తన చేతిని విమల చేతుల నుంచి చిన్నగా లాగు కన్నాడు.

“ మీరు నన్ను ఆవమానించారు. ముఖాన్ని పైట చెరుగుతో తుడుచుకుంటూ అంది విమల.

సత్యం అదిరి పడాడు. ఓ ఊణం ఆమెవైపు దీక్షగా చూశాడు. విమల మునిపంటితో కింది పెదవిని కొరుక్కుంటూ దుఃఖాన్ని ఆపుకొనే ప్రయత్నంలో సతమతమవుతోంది.

“ నేను మిమ్మల్ని ఆవమానించానా ? ”

విమల తలవంచుకొని అలాగే కూర్చుంది శోకమూర్తిలా.

“ నేను మిమ్మల్ని ఆవమానించటమా? నాకేమీ తెలియదం లేదు మీరంటే నాకెంతో గౌరవం. మాస్తడగారు నాకు ఆరాధ్య దైవం. మీ కుటుంబంలోని సభ్యుల్ని కలలో కూడా చిన్నచూపు చూడలేని మిమ్మల్ని ఆవమానించానా? ” సత్యం మాటలు తనకు తానే చెప్పుకుంటున్నట్లున్నాయి మంద్రస్థాయిలో.

విమల మరోసారి పైటచెరుగులో ముఖం తుడుచుకొన్నది.

“ చిన్నప్పటి నుంచి మీరంటేనాకెంతో గౌరవం! ”

“ హః గౌరవం! గౌరవం! ఎవరికి కావాలి ఈ గౌరవం! ” విమల విర్రవీధిగా, విసుగ్గా అంది సత్యం మాటలకు మధ్యలోనే అడ్డుపడుతూ.

సత్యం విమల ముఖంలోకి విస్తుబోయి చూశాడు.

“ గౌరవం అనే పదాన్ని అంతేలేనిగా తృణీకరించకండి! ఇతరులచేత గౌరవించబడాలని ఎవరికి కండ్లూ? ఈ గౌరవంకోసం ఎంతమంది మనసులో లేని మంచి తనాన్ని పైకి చూపించడం లేదు? మనిషి డబ్బుకంటే కూడా ఇతరులచేత గౌరవించబడాలని ఆకాంక్షిస్తాడు. ఒకరిచేత నిజంగా గౌరవించబడడం కంటే మానవ జన్మకు సారకత ఏముంది? ” పైకి అనాలనుకున్నా మాటల్ని మనస్సులోనే అనుకున్నాడు సత్యం.

“ గౌరవించబడాలని మీకు వుండదూ? ” అని మాత్రం అడగలేదు.

“ వుంటుంది గౌరవాన్ని పొందాలని ఎవరికుండదు? ”

“ మరి... ”

“ అందరిచేతా అన్ని చోటాకాదు. మనిషికి కావాల్సింది కేవలం గౌరవించబడటమే కాదు ” అంది విమల తగ్గుస్థాయిలో.

సత్యం ఆయోమయంగా చూశాడు విమల ముఖంలోకి ఏదో అర్థం చేసుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లు ఆమె ముఖంలోకి కళ్ళలోకి లోతుగా చూశాడు.

ఆ చూపును తట్టుకోలేక విమల ముఖించుకొంది. విమల చెక్కిళ్ళ కొంచెంగా జేవురించడం సత్యం కళ్ళ పడింది.

సత్యానికి ఏదో లీలగా తోచింది.

ఓ ఊణం ఆశ్చర్యం కలిగింది.

మరుక్షణంలోనే త తరపాటు కలిగింది. అనందం విషాదం సమ్మేళనంవల్ల వి.త అనుభూతికలిగింది.

ఇది నిజమేనా? తను ఊహిస్తున్నది నిజమేనా? కాదు... అలా ఎన్నటికీ కాకూడదు. ఇంత విజ్ఞానవతి తనలాంటి ఏ డిగ్రీలు లేనివాణ్ణి... అనిటివాణ్ణి ప్రేమించటమా?

లేదు తను పొరపాటుపడుతున్నాడు! తనతో పాటుపెరిగిన సరళ... తన మనస్సును అరం చేసుకోగలదని నమ్మిన సరళే తనను స్వీకరించలేక పోయింది.

తను అవిధివాడు. తనను ఏ త్రీ కూడా చూస్తూ చూస్తూ ప్రేమించలేదు. ఒకసారి దెబ్బతిన్న తన హృదయం..... అలా భ్రమపడుతోంది... అంటే అది నిజం కాదు. కాకూడదు.

సత్యం వెనక్కి తిరిగి కిటికీ దగ్గరకెళ్ళి బయటకుచూస్తూ నిల్చున్నాడు. బుర్రలో లక్ష ప్రశ్నలు అల్లిబిల్లి తిరుగుతున్నాయి.

తనలో చోటుచేసుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తున్న బలహీనతను బలంగా బయటకు వెట్టటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడా అన్నట్లు కిటికీ చువ్వల్ని గట్టిగా పట్టుకున్నాడు.

బయటకు చూస్తూన్నాడు. అతనికి ఏమీ కనిపించడంలేదు.

[స శే షం]

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

నన్ను నెఱు రొ యీ తెలుగునాట మీరు
విశ్వనాథ కులాంభోది విధుని బహువి
చి త చిత్రధ్వని బహు విచ్చిత్తి మన్న
హాకృతి ప్రణేత సత్యనారాయణ కవి

విశ్వనాథవారి 'త్రిశూల' నాటకంలోని వద్యం ఇది. ఔను. తెలుగునాట వారిని ఎరగని వారెవరు : ఆయన కళాప్రపూరుడు. కవి సమాఖ్య తెలుగువారు ఆయనకు గజారోహణోత్సవం జరిపించారు. భారతప్రభుత్వం ఇప్పుడు ఆయనకు 'పద్మభూషణ' బిరుదు పదానం చేసింది.

ఆయన చెప్పకొన్నట్లు ఆయన విశ్వనాథ కులాంభోది విధుడు. ఆంధ్రసాహిత్య పద్మాకరాన్ని ప్రకాశవంతం చేస్తున్న ప్రభాకరుడు కూడా అంతుమంతుడు తన సహస్ర కిరణాలతో సర్వత్ర ప్రభావాన్ని ప్రసరింపజేస్తున్నట్లు ఈ సాహిత్య భాస్కరుడు తన సహస్ర మయూఖాలతో ఆంధ్ర వాఙ్మయ పరిపాచాన్ని ప్రజ్వలించ జేస్తున్నాడు. ఒక్కొక్క సాహిత్య ఖండమూ ఒక్కొక్క మండలం ఐతే ఆ సమస్త మండలాలపై విశ్వవల్లభ్యం

గల విశ్వనాథుడాయన. ఆయన లేఖినికి అందుబడిలేని సాహిత్యపర్యాయలేడు ఆయన లేఖిని అలంకరింపని సాహిత్య పరికరణంలేదు.

విశ్వనాథ నవలలో కథాకథన పాటవమే కాదు, మానవ స్వభావ చిత్రణమేకాదు. కళా సంస్కృతి విజ్ఞానాది వివిధానేక విషయ వివరణం కూడా ఉండడం విశేషం.

ఆయన సంస్కృత శబ్ద సందానంలో ఎంత బింకం ఉంటుందో ఆయన జానుతెలుగు పలుకుల కూర్పులో అంతపొంకమూ కనిపిస్తుంది. వద్యంచేత పాడించడమేకాదు గ్యంచేత గజై కటిం చగల కళాకారుడాయన. ప్రబంధకవిత్వమే కాదు, భావకవిత్వాన్ని కూడా సొంత చేసుకొన్న సూరి సత్తముడు. ఆయన వ్రాతలోనే కాదు. వాచకంలో కూడా విశిష్టమైన ఒక ఒడుపూ ఒక వాటమూ వాలుచూపు చూస్తూ ఉంటాయి.

బిందా చేత గుత్తివంకాయపాట రఘురామయ్యచేత ఈలపాట పాడించుకొన్నట్లు విశ్వనాథచేత కిన్నెరపాట పాడించుకోవడం పరిపాటి అయింది

శేనెలై కలకండ సోనలై వానలై
చాన కిన్నెరపాట సాగింపజేసి

తెలుగువారి గుండెలలో ఆ గానాన్ని విరగ్గళంగా విస్వసించ జేసిన సంగీత నిర్దేశకుడు ఆయన.

తలచిన రామునే తలచెద నేనును
నాభక్తి రచనలు నావి కాన

అని చెప్పకొని రామాయణ కల్పవృక్షంలో పూలు పూయించి రామపూజ చేసిన భక్తుడాయన.

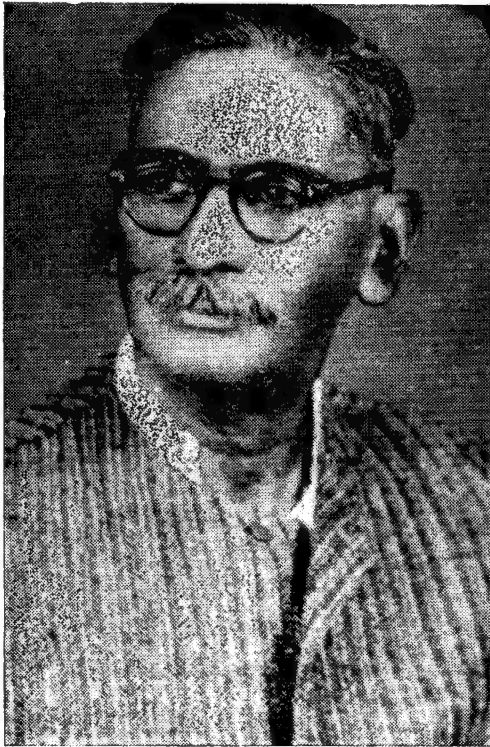
ఇది మెచ్చదరో మెచ్చరా
ఇదియును ఇదివెదరు చదువ రేలా నాక
య్యది : నాయెద మీకో రా
చెన గద్దానికి ఫలంబు చెందించు శివా :

ఇతరుల మెప్పుకోసం కాక ఈశ్వరార్పణ బుద్ధితో కవిత్వం చెప్పకొనే కర్మిష్టు డాయన.

ఉదాత్తమైన కవిత్వమేకాక ఉబుసుపోక కవిత్వం కూడా చెప్పగల సమర్థుడు.

శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ విశిష్ట సభ్యులుగా ఎన్నికైనారు

విశ్వనాథవారి పాండితీ విభూతితో కవితా విన్యాసంలో, రచనా విభవంలో ఒక విశిష్టమైన విన్నాణం విన్యాసం ఉంటుంది. ఆయన మహోన్నతుడు. మహాగంభీరుడు. మహామనీషి, మహావ్యక్తి.

గుర్రం జాషువ

మధుర రసమును గడుపున మాటుకొన్న
ద్రాక్షఫల గుళుచ్చముల యందముల తూగు
వర కవీంద్రుని కావ్య పరివచమందు
ప్రతి పదంబున మదికి దర్శన మొసంగు

జాషువ కవి ఈ పద్యంలో చెప్పిన కవిత్వ లక్షణానికి ఆయన కవిత్వమే లక్ష్యంగా ఉంది.

ఖండ కావ్యాలలో అఖండ రసానందాన్ని కందళింపజేసిన కవినత్త ముడు జాషువ. ఆయన ప్రతి పద్యమూ ఒకనాణ్యం, ఒక నయగారం, విశిష్టమైన సౌకుమార్యం, సౌరభ్యం సంతరించు కొని ఉంటుంది. ప్రతి పద్యమేకాదు. ప్రతిపాదము రసాస్పదమై ఉంటుంది.

చిత్రకారుడు రంగులలో చేసే చమత్కారం ఈ కవి శబ్దాలలో కల్పిస్తాడు.

‘నాలు పడగల హెండవ నాగరాజు’

‘అవని పాలించు భస్మసింహాసనంబు’

ఒక్కొక్క పాదములో ఒక్కొక్క సంపూర్ణ శబ్దచిత్రం

శబ్దతత్వాన్ని సమర్థిగతం చేసుకున్న ఈ కవికి ఐదుదారుల అక్షరాలు నేర్పుకోడానికి రెండేళ్లు పట్టిందట! బొమ్మలు గీయడంలో అభిరుచి. చిలిపి చేష్టలకు పెట్టింది పేరు. కొంచెకోణంగా అని ప్రసిద్ధి. చదువు సరిగ్గా అబ్బుక చీవాట్లు బెత్తం దెబ్బలూ తింటూ గోడకూర్చి వేయవలసి వచ్చేది. పట్టలంటే పిచ్చిసరదా

కొంచెతనం కుదిరి కొంతవయస్సు వచ్చిన తరువాత బడి పంతులవృత్తి. పాండిత్యం సంపాదించాలంటే ఉపదేశ లేదు. కవిత్వం చెప్పడామంటే కఠినమైన అంక్ష. వీరేశలింగ కృతిపఠనంలో తెలుగు పలుకుబడిలోని తియ్యదనపు చవి తగిలింది. పుజ్యాత్ముడు జూపూడి హనుమచ్ఛాస్త్రి అనుగ్రహంతో కాళిదాసత్రయం సంచితం అయింది. నైషధకావ్య బౌషధం కొంత సేవించాడు. కనబడిన కావ్యాలన్నీ ఆత్రంతో చదివాడు. తనివితీరా మహాభారత కావ్య రసాస్వాదనం చేశాడు.

వరిత వస్తువు తానె

పూర్ణంబుగ గరగి మారివీవలయు కవుల్

అనే సత్యాన్ని గ్రహించి కలంపట్టాడు కవి కుమారుడు.

చిన్ననాటినుంచి కులమత వాదుల క్రౌర్యానికి గురియై తెల్ల దొరల పెత్తనానికి వ్యధచెంది తెలుగుభాషను తిరస్కరించే అంగ విద్యాధికుల తీరునకు దిగులుచెందిన కవిలో మానవత్వకోసం స్వాతంత్ర్యం కోసం ఆంధ్రత్వం కోసం పాటుపడే మనస్తత్వం మటుమటు లాడింది.

ఎన్ని అడ్డులూ అటంకాలూ కలుగుతున్నా సహజమైన కవితావేళాన్ని అణచుకోలేక అర్థశతాబ్దిగా ఆంధ్రభారతిని ఆరాధిస్తున్న ధన్యజీవి, జాషువకవి. సమకాలీనుల అదరణకూ, సామాన్య ప్రజల అభిమానానికి పాత్రుడైన భాగ్యశాలి జాషువకవి. కవిదిగజ మని కవికోకిల అని కవితా విశారదుడని నవయుగ కవి చక్కవరీ అని ప్రశంసించి లోకం ఆయనకు ఆరతి వట్టింది. గండపెండరం, గజారోహణం, కనకాభిషేకం - ఇవన్నీ ప్రజలు చేసిన సన్మానాలే. ఇన్నాదాయన ‘పద్మభూషణ’ భూషితుడయ్యాడు.

ఏ సన్మానాలూ, సత్కారాలూ జరగకపోయినా కూడా

గంటము ధరించి మోహనాక్షరము రెనయ

ప్రతిఫలించెడు నా మహోన్నత విభూతి

వ్రాసికొందును దశదిశాఫలక వంకి

గడన కెక్కిన ఆంధ్రపుత్తుడను నేను

అని సగర్వంగా సార్థంగా చెప్పుకోగల సాహితీసంపన్నుడు జాషువకవి.

— కళ్యాణ సింగ్

అల్బర్ట్ ఐన్ స్టీన్

ప్రపంచ మేధావులలో ఒకరుగా గణుతికెక్కిన డా. అల్బర్ట్ ఐన్ స్టీన్ జూరిచ్ లోని స్విస్ ఫెడరల్ పోలీటెక్నిక్ సంస్థ నుంచి పట్టభద్రుడయ్యాడు. ఆయన చదువుకు ఒక బంధువు ఆరిక సహాయం చేశాడు. పట్టభద్రుడైన రెండేండ్ల వరకు ఆయనకు ఎక్కడా నిలకడగల ఉద్యోగం దొరకలేదు. తాత్కాలికంగా టీచరు ఉద్యోగాలుచేస్తూ కొంతకాలం జీవితం గడిపాడు. కట్టకడపటికి ఒక స్నేహితుని సహాయంతో ఆయన బెర్నలో స్విస్ పేటెంట్ ఆఫీసులో ఎక్జామినర్ ఉద్యోగం సంపాదించాడు. సాలీనా వచ్చే మూడువేల ఫ్రాంకుల వేతనంలో ఆయన జీవితం సుఖంగా జరి

గింది: పని తక్కువ విరామమేక్కువ ఉండడంవల్ల తీరిక సమయాలను విజ్ఞాన శాస్త్రపరిశోధనకు వినియోగించాడు. కేవలం 26 ఏండ్ల చిన్న వయస్సులో సాపేక్ష సిద్ధాంతాన్ని ప్రచురించాడు. విజ్ఞాన శాస్త్రప్రపంచంలో ఈ సిద్ధాంతం గొప్ప విప్లవం తీసుకొని వచ్చింది.

ఆయన కనుగొన్న సాపేక్ష సిద్ధాంతం అంతిమంగా అణుబాణు ఉత్పత్తికి దోహదకారి అయింది. ఇందుకు ఐన్ స్టీన్ ప్రత్యక్షంగా బాధ్యుడు కాదు.

ఐన్ స్టీన్ కు ఆయన 42వ ఏట భౌతికశాస్త్రంలో నోబుల్ బహుమతి లభించింది. గణిత భౌతికశాస్త్రానికి ఆయన చేసిన కృషికి ముఖ్యంగా ఫొటో ఎలెక్ట్రిక్ ప్రభావానికి సూత్రాన్ని కనుగొన్నందుకు ఆయనకు ఈ బహుమతి లభించింది.

ఐన్ స్టీన్ విజ్ఞాన సిద్ధాంతాల అన్నీ మనకు సామాన్యంగా అర్థంకావు. ఆయన సాపేక్షసిద్ధాంతాన్ని సరిగా అర్థం చేసుకొన్న మేధావులు మహా అయితే 12 మందికి మించి వుండరని చెబుతారు.

విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తగా ఐన్ స్టీన్ ను అర్థం చేసుకోవడం సాధ్యం కాకపోవచ్చు. అయితే ఒక మహా మనీషిగా ఆయన్ను అర్థం చేసుకోవడం సులభం. తనకు లభించిన నోబుల్ బహుమతి ధనాన్ని ఆయన దానధర్మాలకు వినియోగించాడు. తన 50 జన్మదినోత్సవ సందర్భంలో ప్రజల ప్రశంసలు తప్పించుకొనేందుకు తానువున్న ఇంటి నుంచి ఎవ్వరికీ తెలికుండా మాయమయ్యాడు. తనకు వచ్చిన కుటాకాంక్షలు సందేశాలను బుట్టదాఖలా చేశాడు.

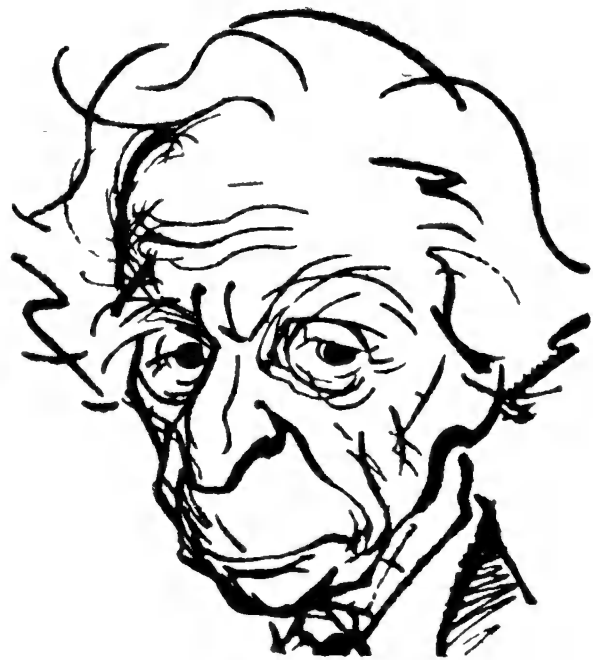
1952లో ఇజ్రాయేలు అధ్యక్షులు వీక్ మాన్ మరణించాడు. ఈ అధ్యక్షపీఠాన్ని అలంకరించవలసిందని “యుదీయులలో అగ్ర గణ్యుడైన” ఐన్ స్టీన్ ను అభ్యర్థించగా, ఆయన దీనిని త్రోసి వుచ్చారు.

స్విస్ లుబన్ లో ఒక చిన్న ఇంటిలో ఆయన వివసించేవాడు. తాను పనిచేసే పరిశోధనాలయానికి రోజూ నడిచి వెళ్ళేవాడు. విరాడంబరజీవి ఆయన. ఖరీదైన ఆకరణీయమైన దుస్తులు ఎప్పుడూ వేసుకొనేవాడుకాదు. సమాజంలోని ఆచారవ్యవహారాలను పాటించని వింతవ్యక్తి ఆయన. విందుభోజనాలు, ఆహ్వానాలు అంటే ఆయనకు గిట్టవు.

ఐన్ స్టీన్ పరమశాంతి ప్రియుడు. గాంధీజీవి ఆయన నైతిక బలాన్ని చాల మెచ్చుకొన్నవ్యక్తి. ఆయనకు సంగీతమంటే చాల అభిమానం ఫీడేలుపె. మొజార్ట్, బాచ్ ఆలాపనలు చేసేవాడు. నడవడం, బోటులో విహారం చేయడం ఆయనకు సరదా.

ఐన్ స్టీన్ శాస్త్రవేత్త అయినప్పటికీ, మతాన్ని ద్వేషించలేదు.

మనబోటి సామాన్యులకు విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త ఐన్ స్టీన్ ను అర్థంచేసుకోవడం సాధ్యంకావని. అయితే ఆయనలోని గొప్ప లక్షణాలను అర్థం చేసుకొని ఆచరణలో పెట్టడానికి మనలో ప్రతి ఒక్కరూ ప్రయత్నం చేయవచ్చు.

బెర్న్ డ్ రసెల్

విశ్వవిఖ్యాత బ్రిటిష్ తత్వవేత్త, రచయిత బెర్న్ డ్ రసెల్ ఫిబ్రవరి 2న అస్తమించారు. వీరి వయస్సు 97 సంవత్సరాలు.

రసెల్ ఉత్తరవేల్స్ పట్టణంలోని వారి స్వగృహంలో సోమవారం రాత్రి 12-30 గంటలకు ఈ లోకాన్ని వదలి. వెళ్ళారు రసెల్ అజ్ఞాస్మాది మారణాయుధాల నుండి ప్రపంచాన్ని రక్షించాలని పోరాడిన మహనీయుడు. రసెల్ ప్రఖ్యాత తత్వవేత్త, రచయిత కూడా.

సాహిత్యంలో వీరి కృషికి నోబెల్ బహుమానం లభించింది. 40కి పైగా ఉత్తమ గ్రంథాలను రచించారు.

ఎరల్ రసెల్ 1872 మే, 18న జన్మించారు. 17వ శతాబ్దం నుండి వీరి వంశం ప్రభువుల వంశం. 11వ యేటనే రసెల్ గణిత శాస్త్రంలో ఆసక్తికలమైన ప్రతిభ సంపాదించారు. కేంబ్రిడ్జిలో చదువుకొన్నారు. సాహిత్యం, తత్వశాస్త్రం మున్నగు వాటిలో గొప్ప అభిరుచి కలిగి, వాటిలో కృషి చేశారు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో శాంతివాదిగా దానిని వ్యతిరేకించి జైలుకు వెళ్ళారు. జైలులోనే “గణిత తత్వ దర్శనానికి “పీరిక” అను గ్రంథాన్ని రాశారు. వారి రచనలలో అత్యంత ప్రధానమైన రచన యిది.

వియత్నాంలో అమెరికనులు రాక్షసకృత్యాలు జరిపినట్లు వచ్చిన వార్తలపై దర్భాప్తు జరపడానికి ఒక “అంతరాజీయ యుద్ధ నేరాల పరిశీలన కమిషన్”ను బలపరచవలసిందిగా ఈయన ఐక్య రాజ్య సమితిని కోరారు.

రసెల్ నాలుగు సార్లు వివాహం చేసుకున్నారు. తన 22వ, సంవత్సరంలో మొదటి వివాహం చేసుకున్నారు. వీరు స్వర్గస్థులు కావడానికి ముందు ఇన్ ఫ్లు యెంజాతో బాధపడ్డారు.

యాత్రిక చరిత్రకాలు

1970 జనవరి 16 నుండి 22 వరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ యాత్రిక చరిత్రకాలు విరచించబడినవి.

యాత్రలవలన పరస్పర అవగాహన, మైత్రీ పరిణామం అంతే కాక ఆర్థిక దృష్ట్యా కూడా వీటికి మంచి ప్రాముఖ్యం ఉంది. స్వదేశ యాత్రలు జాతీయ సమైక్యతను పెంపొందించడానికి బాగా తోడ్పడతాయి. విదేశ మార్కెట్ను ఆర్థిక రంగంగా యాత్రీక పరిశ్రమ అన్ని రాష్ట్రాల దృష్టిని బాగా ఆకర్షించి, అభివృద్ధి పరచబడుతున్నది. యాత్రా కేంద్రాల ఉనికిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ భారత దేశంలో ప్రముఖ స్థానం వహిస్తున్నది.

విద్య పర్యటనకు దక్షిణానవున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో అపూర్వ చారిత్రక అవశేషాలు, పురావస్తు విశేషాలు, దివ్య దేవాలయాలు, సుందర సరస్సులు, మనోజ్ఞ మైన జలపాతాలు, సముద్ర తీరాలు, చక్కని వేసవి విశ్రాంతి కేంద్రాలు, అహోదం కలిగించే అరణ్యాలు, మృగ పక్షి జాతులు, జలహర్ లాల్ నెహ్రూ పీఠితో అభివర్ణించినటువంటి "గొప్ప ఆధునిక దేవాలయాలు" సమృద్ధిగా వున్నాయి. ఇవన్నీ దేశ విదేశాల నాన్ని యాత్రికుల దృష్టిని విశేషంగా ఆకర్షిస్తాయి. రాష్ట్రంలో యాత్రాభివృద్ధికి ఇవి చక్కని వనరులు.

రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాదు నగరమే యాత్రికులను మిక్కిలంగా ఆకర్షించే ఒక ప్రధాన కేంద్రం. ప్రపంచంలోని జంట నగరాలలో ఒకటైన హైదరాబాదును భారత దేశపు బుడాపెస్టుగా పేర్కొనడం ఎంతైనా సముచితంగా ఉంటుంది. హుస్సేన్ సాగర్ జలాలు హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు జంట నగరాలను విడదీస్తున్నాయి. సముద్రమట్టానికి సుమారు 2000 ల అడుగుల ఎత్తునవున్న ఈ నగరపు శీతోష్ణ పరిస్థితులు సంవత్సరం పొడవునా ఆహ్లాదకరంగా వుంటాయి.

మహాత్మరమైన అనేక ప్రాచీన అవశేషాలు, సుందర సరస్సులు, మసీదులు, అద్భుతమైన పురావస్తు ప్రదర్శనశాలలు, గోపురాలు, వంతెనలు ఈ నగరంలో వున్నాయి, ఇచ్చటి అద్భుతమైన ప్రాచీన కట్టడాలలో చార్మినార్ ప్రసిద్ధమైనది. గోలకొండ

సుల్తాను హైదరాబాదునగర సాపకుడూ అయిన మహమ్మద్ ఖులీ ఖుతుబ్ ఖాన్ 1691 వ సంవత్సరంలో దీనిని నిర్మించాడు. ఈ కట్టడం అగ్రంతుంచి నగర దృశ్యాలను విహంగవీక్షణతో తిలకింపవచ్చు. ప్రస్తుతం చార్మినార్ వద్ద ఫ్లడ్ లైట్లను అమర్చడానికి ఏర్పాటు జరిగింది. ఇది పూర్తి అయినపుడు రాత్రి సమయంలో ఇచ్చట నేత్రానందకరమైన దృశ్యం కనిపిస్తుంది.

శ్రీమతి రోడామిస్త్రి

హైదరాబాదులోని సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం అపూర్వమైన ప్రాచీన కళాఖండాలతో కూడిన అద్వితీయమైన వస్తు ప్రదర్శనశాల. ఇందులోని కళాఖండాలన్నీ మూడవ సాలార్ జంగ్ చే దేశదేశాలనుంచి స్వయంగా సేకరించబడినవి. పశ్చిమ అసియా, జపాను, చెనా, పాశ్చాత్య దేశాలనుంచి సేకరించిన 'జేడ్' వస్తువులు, అభరణాలు, వర చిత్రాలు, ప్రతిమలు, కొయ్యతో తయారు చేసిన అద్భుతమైన అలంకార వస్తువులు, కుర్చీలు, మొదలైన వాటిని ఈ ప్రదర్శనశాలలో చూడవచ్చు. చలువరాతిలో చెక్కిన మేలి ముసుగు ధరించిన "రెబెక్కా" ప్రతిమ సాటిలేనిది. హైదరాబాదును సందర్శించవచ్చే యాత్రికులు తప్పనిసరిగా దర్శించవలసినది సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం దక్షిణాదిలోని అకరణీయమైన మసీదులలో ఒకటైన మక్కా మసీదు హైదరాబాదులోవుంది. ఇచ్చటి స్తంభాలూ, ద్వారములు, కమానులూ ఒకేఒక నల రాతితో నిర్మించబడడం యిందులో ప్రత్యేకత మొగల్ చక్రవర్తి ఔరంగజేబు 1687 సంవత్సరంలో దీని నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేశాడు. నగర ప్రాంతంలో సుందర సరస్సులు, హిమాయత్ సాగర్, ఉస్మాన్ సాగర్, హుస్సేన్ సాగర్, మీర్ ఆలం తటాకం వున్నాయి.

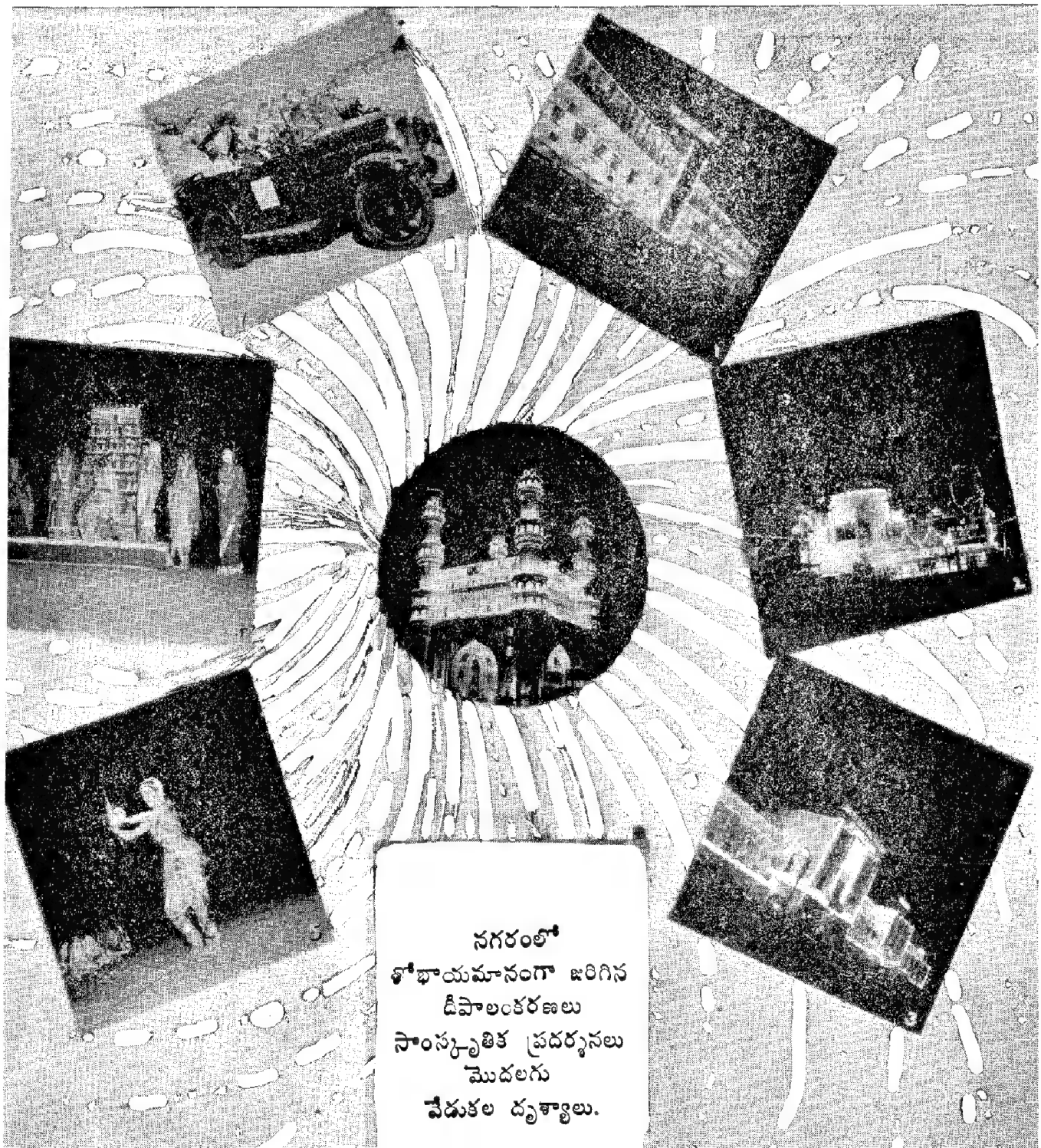
నగరానికి చుట్టు ప్రక్కల ఏర్పడుతున్న ఆధునిక పారిశ్రామిక సంస్థలు, రాష్ట్రంలో పారిశ్రామికాభివృద్ధిని సాధించడం

ఆంధ్రప్రదేశ్ యాత్రిక వారోత్సవాలు

1. న్యూ కాంఠి భవన్, హైదరాబాదు
2. ఇండియన్ ఎయిర్ లైన్స్ కార్యాలయం
3. పకించానాడు గైలు స్టేషన్

మధ్యలో చార్మినార్

- 5 రవింద్రాభారతిలో నృత్య పరిదర్శన
- 6 రవింద్రాభారతిలో "పెండ్లికూతుళ్ళు" పరిదర్శన
7. వింజెతి కార పరిదర్శన

నగరంలో
భావాయమానంగా జరిగిన
దీపాలంకరణలు
సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు
మొదలగు
వేడుకల దృశ్యాలు.

కొరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేస్తున్న తీవ్ర కృషిని చాటుతున్నాయి. మిశ్రమ సంస్కృతితో ఆలరాధులున్న హైదరాబాదు నగరం భారత రాజధానిగా, దక్షిణాత్యంబులచే ఉత్తర దేశం గానూ పరిగణింపబడుతున్నది. నిజానికి యిది ఈ రెండు ప్రాంతాలకూ వారది. యాత్రీకులకు, హైదరాబాదును దర్శించడం చిన్న తరహా భారత దేశాన్ని దర్శించడమే అవుతుంది.

రాష్ట్రంలోని నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు యాత్రీకులకు స్వర్గ తుల్యమైనది. నాగార్జునసాగర్ ఆనకట్ట చాల ఎత్తైనది. పెద్దది. ప్రపంచంలోని అతి పెద్దదైన మానవ నిర్మిత సరస్సులలో యిది మూడవది. గొప్ప ఇంజనీరింగ్ నైపుణ్యంతో కూడిన నాగార్జునసాగర్ చారిత్రకంగానూ, పురావస్తు విషయకంగానూ అత్యంత ప్రాముఖ్యం వహిస్తున్న ప్రాచీన నలాల సరస నిర్మితమైనది. ఇచ్చటి రోయ చాలా ప్రాచీనమైనది. ప్రకృతి దృశ్య మనోహరమైనది. నాగార్జున కొండ శ్రవ్వకాలలో లభించిన అవశేషాలను "ద్వీప్రదర్శన కాల"లో పదిల పరచారు ప్రపంచం మొత్తం మీద యిటువంటి ప్రదర్శనకాల యిదొక్కటే ఈ ప్రదర్శనకాల యాత్రీకులకు ఎంతో కనుండు కలిగిస్తుంది. ప్రపంచంలోనే యిలాంటి ప్రదర్శనకాలలు అరుదైనవచ్చు. ఇక్కడి కొండ, సరస్సుల యొక్క రమణీయమైన దృశ్యం చూచినప్పుడు కలిగే అనుభూతి అసమానమైనది.

క్రీస్తు పూర్వం రెండవ శతాబ్దిలో ఆచార్య నాగార్జునుని కాలంలో బౌద్ధ నాగరికత ప్రభవించిన ప్రాచీన శిలా యుగంతో ప్రారంభమైన చరిత్రకు నాగార్జున కొండ ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నది. కాబట్టి స్మరణీయమైన ఆరోజుల నాటి వాతావరణాన్ని కొంతవరకైనా జిప్తీకి తేగల పార్కును యిచ్చట నిర్మించడం నముచితం. గుహలను, విహారాలను స్తుపాలను, బుద్ధుడు తదితర బౌద్ధ విజ్ఞుల ప్రతిమలను నెలకొల్పవచ్చు. "కాంతి-ధ్వని" కార్యక్రమాన్ని ప్రవేశ పెట్టడంవల్ల ఈ ప్రదేశం వె భవం పెరుగుతుంది. ఈ ద్వీపానికి అన్ని వైపుల నుంచీ రక్షణ వున్నది. కాబట్టి ద్వీపానికి జింకలు, నెమరు మొదలైన వాటిని వదిలి పెట్టవచ్చు. ఇందువల్ల ఈ ద్వీపం శోభ పెంపొందుతుంది. భారతదేశ మంతటి నుంచి వచ్చే వారికి యిది విజ్ఞాన విషయకంగా విలువైనదిగా భాసిల్లడమే కాకుండా సింహళం, థాయిలాండ్, కంబోడియా, లావోస్, బ్రూనై, ఫిలిప్పీన్స్ వంటి బౌద్ధ మతానికి చెందిన దేశాలనుంచి యాత్రీకులనూ విరివిగా ఆకర్షించగలుగుతుంది. అందమైన సముద్ర తీరంతో కూడిన విశాల పట్టణం యాత్రీకులను ఎంతో ఆకర్షిస్తుంది. చక్కని సముద్ర తీరాన్ని, స్వాభావికమైన రేవును కలిగి వున్న పట్టణమిది. ఇచ్చటి "డాల్ఫిన్స్ నోస్" ద్వీప గృహం ప్రపంచంలోని శక్తి వంతమైన ద్వీప గృహాలలో ఒకటి. "లానన్ ఆభారం సముద్ర స్నానం" చేసేవారికి ఎంతో అనువైనది.

నది. ఇదే జిల్లాలోని ధీమ్య పట్నం దీచను చక్కగా అభివృద్ధి పరచవచ్చు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ గొప్ప దేవాలయాలకు సైతం ప్రసిద్ధిజెందింది. ప్రత్యేకంగా వేర్కొనదగిన అతిముఖ్యమైన యాత్రాస్థలాలు - తిరుపతి, శ్రీశైలం, సింహచలం, భద్రాచలం వరంగల్ వెయ్యి స్తంభాల గుడి. కొలనుపాక జైన మందిరం. దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల నుంచి ఈ స్థలాలకు అనేక మంది యాత్రీకులు వస్తుంటారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ను సందర్శించవచ్చే యాత్రీకులు ఇచ్చట వైవిధ్యంతో కూడిన పకృతిదృశ్యాలను తిలకించగలుగుతారు పయరకాల మృగాలు, పక్షులు. సంచరించే దట్టమైన అరణ్యాలు రాష్ట్రంలో వున్నాయి. ఇచ్చటి అడవులలో కనిపించే మృగాలలో పె పులి, చిరుత పులి, సిలగాయ్. నల్ల లేడి, ఎలుగుబంటి మొదలైనవి వేర్కొనదగినవి. పక్షులలో కూడా కొంగలు ముఖ్యమైనవి. పక్ష్య మృగాలను చూడదలుచుకున్న వారికొరకు మృగయా వినోదానికి నిర్దేశింపబడిన అరణ్యాలున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఇటువంటి నాలుగు అరణ్యాలు వరంగల్ జిల్లాలోని పాఖాల, ఏటూరు. నాగరం, మెదక్ జిల్లాలోని బోచారం, అదిలాబాదు జిల్లాలోని కనకలలో వున్నాయి. మృగయా వినోదానికి పాఖాల అరణ్యం ఎంతో అనువైనది. దీనిని అభివృద్ధి పరిచినట్లయితే విదేశమారకం ఎల్లప్పుడు లభించగలుగుతుంది.

చిత్తూరు జిల్లాలో హార్పిలీ కొండలు ప్రశస్తిమైన వేసవి విశ్రాంతి కేంద్రం. ఇది సముద్ర మట్టానికి 4000 అడుగుల ఎత్తున వుంది. ఈ ప్రదేశం మద్రాసునుంచి సుమారు 130 మైళ్ళ దూరంలో మాత్రమే వుంది. అదిలాబాదు జిల్లాలోని కుంతల, గుంటూరు జిల్లాలోని ఎత్తిపోతలవంటి రమణీయమైన జలపాతాలు రాష్ట్రంలో వున్నాయి. సుందరమైన పరిసరాలతో కూడిన ఈ ప్రదేశాలు వనభోజనాలకు వెళ్ళడానికి, ఆటవికులు సమయాన ఉలాసంగా గడవటానికి చాలా అనువైనవి.

యాత్రీకులను ఆకర్షించే ప్రదేశాల వునికివల మాత్రమే యాత్రీక చిత్రం సర్వ సమగ్రం కాజాలదు. యాత్రీకులకు సరసమైన రేటకు తగినంతగా భోజన వసతి, సదుపాయాలనూ రవాణా సౌకర్యాలనూ కల్పించడం యాత్రలను విరవహించడం వంటివి జరగాలి. యాత్రీకులు తమ ప్రయాణాన్ని సులభంగా అరవంతంగా సాగించడానికి వీలుగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వివిధ చర్యలు గైకొన్నది.

యాత్రావరంగా అనేక ఆకర్షణలను కలిగివున్న ఆంధ్ర ప్రదేశ్ భారతదేశంలో మొదటి శ్రేణి యాత్రా రాష్ట్రంగా రూపొందిటానికి చక్కగా ప్రయత్నిస్తున్నది. ఈ విషయంలో దీనికి గల వనరులు అపరిమితమైనవి.

నక్కలైట్లు - అతివాద కమ్యూనిస్టుల హింసాకాండ

పోలీసులు తీవ్రమైన చర్యలు తీసుకున్న ఫలితంగానూ, ముఖ్యులైన నక్కలైట్లను తీవ్రవాదులను అరెస్టు చేసిన కారణంగానూ, శ్రీకాకుళం, యితర ప్రాంతాలలో శాంతి భద్రతల పరిస్థితి మెరుగుపడింది. పట్టాలను మంజూరు చేయడంతో పాటు గిరిజన సంక్షేమానికి ప్రభుత్వం తీసుకున్న కొన్ని యితర చర్యల ఫలితంగా శ్రీకాకుళం ప్రాంతంలో గిరిజనులు నక్కలైట్ల కార్యక్రమాలకు విముఖత వ్యక్తం చేస్తున్నారు.

1968 చివరి భాగంలోనూ 1969 సంవత్సరంలోనూ భారత కమ్యూనిస్టు (ఎం. ఎల్.) పార్టీ వారు అంటే నక్కలైట్లు, టి. నాగిరెడ్డి నర్సానికి చెందిన అతివాద కమ్యూనిస్టులూ రాష్ట్రంలోని గ్రామీణ ప్రాంతాలలోనూ గిరిజన ప్రాంతాలలోనూ సాయుధ విస్తవం తీసుకు రావలనే తలంపుతో దారుణ మైన హత్యకాండలకూ, దోపిడీలకూ రం పడినారు. శ్రీకాకుళం, వరంగల్లు, ఖమ్మం జిల్లాలలో వీరు చేసిన హింసాకాండ అన్ని వర్గాల ప్రజలనూ దిగ్భ్రంతులను చేసింది. ప్రజలలో వారి పట్ల కోపతాపాలనూ, ద్వేష భావాన్నీ ఫురికల్పించింది. 1969 సంవత్సరంలో నక్కలైట్లు ఒక్క శ్రీకాకుళం జిల్లాలోనే 23 హత్యలు చేశారు, 40 దోపిడీలు చేశారు. నక్కలైట్లు కార్యకర్తలు—అతి వాదులు వరంగల్లు జిల్లాలో 28 దోపిడీలు, 6 హత్యలూ, ఖమ్మం జిల్లాలో 20 దోపిడీలు 3 హత్యలూ, కరీంనగర్ జిల్లాలో 3 దోపిడీలు 1 హత్య, నల్లగొండ జిల్లాలో 2 దోపిడీలూ, గుంటూరు జిల్లాలో 3 దోపిడీలు 2 హత్యలూ, విశాఖ పట్నం జిల్లాలో 1 దోపిడీ, 1 హత్య చేశారు. ఈ దోపిడీలలో సుమారు 6 లక్షల రూపాయలు విలువ గల ఆస్తి నష్టమైంది. నక్కలైట్లు—అతివాద కమ్యూనిస్టులు 81 సార్లు పోలీసుల మీద కాల్పులు చేశారు. ఆ సంవత్సరంలో నక్కలైట్లు—అతివాద కమ్యూనిస్టుల వద్ద నుండి 350 ఆయుధాలు స్వాధీనం చేసుకోబడినవంటే, పరిస్థితి ఎంత తీవ్రంగా వుందో అర్థం చేసుకోవచ్చు.

శ్రీకాకుళంలోనూ, యితర జిల్లాలలోనూ నక్కలైట్లు—అతివాద కమ్యూనిస్టులు చేసిన ఘోరమైన కొన్ని హత్య కాండల వివరాలు చూడండి.

బోరివంకలో రెండు హత్యలు :

1969 మే, నెల 19వ తేదీ రాత్రి, శ్రీకాకుళం జిల్లాలో నముద్ర తీర ప్రాంతాన వున్న బోరివంక గ్రామంలో కృష్ణమూర్తి శర్మ అనే ఆయన యింటి మీద 100 మంది నక్కలైట్లు తుపాకులతో, బిల్లాలతో, నాటు బాంబులతో దాడి చేశారు. అక్కడి గ్రామస్థుల్ని భయ భ్రాంతులుగా చేయడానికై వారు నాటు బాంబులు విసిరి గాలిలోకి తుపాకులు పేల్చారు. ఇంట్లోకి ప్రవేశించి, ఆడవాండ్రను కొట్టి, కృష్ణమూర్తి శర్మనూ, ఆయన సోదరుడు

బోరివంకలో హత్యచేయబడిన ఇద్దరు సోదరులు

వెంకటేశం శర్మనూ దారుణంగా హత్య చేశారు. ఇంటిలో వున్న ధాన్యం నిలువలూ, డబ్బూ, బంగారు నగలూ దోచుకు పోయారు. ఈ విధంగా నష్టమైన ఆస్తి విలువ సుమారు ఒక లక్ష రూపాయలు వుంటుంది. ఈ ఇల్లు వదిలి వెళ్ళే ముందు కుర్చీలూ బెంచీలూ కాలపెట్టి, దేవుళ్ళ ఫోటోలు, జాతీయ నాయకుల ఫోటోలు ముక్కలు ముక్కలుగా పగుల గొట్టి వెళ్ళారు. ఈ జంట హత్య జరిగిన తర్వాత జిల్లాలోని ఉద్దనావ్ ప్రాంతమంతటా ప్రజలు నక్సలైట్లు దారుణాలను అరికట్టడానికి ఐక్యంగా నిలిచారు.

లోహరి జోలా దోపిడి

శ్రీకాకుళం జిల్లా లోహరిజోలా గ్రామం మీద 1969 మే 26వ తేదీ రాత్రి 600 మంది నక్సలైట్లు దాడిజరిపి అంగూరు ఇందువదన నాయుడు అనే రైతును దారుణంగా హత్య చేయడమే కాక గ్రామంలో యింకా 10 యిండ్లలో ప్రవేశించి దోపిడి చేశారు. పగలంతా పొలంలో పనిచేసి వచ్చి పాపం ఇందు వదననాయుడు మేడ మీద నిద్ర పోతున్నాడు. నక్సలైట్లు తన మీద కన్ను వేశారనీ, పగ తీర్చుకోడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారనీ ఆయనకు తెలియదు. నక్సలైట్లు ఆయన పడక గదిలోకి ప్రవేశించి, మెట్లు మీదుగా యాడ్డుకుంటూ క్రిందికి తెచ్చి, ఆయన భార్య కండ్లారా చూస్తువుండగా కత్తుల్లో, కర్రల్లో ఆయన మీద చేయిచేసుకున్నారు. అప్పటికే వారికి తప్పే కలుగ లేదు. కత్తితో ఆయన గొంతు కోసి, భార్యను బంగారు నగలన్నీ యివ్వమని బలవంత పెట్టి తీసుకున్నారు. ఆమె చేతుల్లో పట్టుకొనివున్న పసిపిల్ల హారం కూడా వారు వదల లేదు. ఒక నక్సలైట్లు కార్యకర్త ఇందు వదన నాయుడి రక్తంలో చేయి ముంచి గోడమీద 5 చోట్ల అద్దాడు. గోడల మీద మానో నివాదాలు రాశాడు. ఇల్లంతా తిరిగి బంగారు నగలూ, ధాన్యం, గుడ్డలు మొదలగు వస్తువులను తీసుక వెళ్ళారు. వాటి విలువ రూపాయలు 12,699. గ్రామంలో యింకా సది యిండ్ల మీద దాడి చేసి రూ. 34,801 విలువ గల వస్తువులు దోచుకొని వెళ్ళారు.

అక్కువల్లి హత్య

1969 జూన్ 20వ తేదీ రాత్రి సుమారు 80 మంది నక్సలైట్లు అక్కువల్లి గ్రామం మీద దాడి చేశారు. వీరిలో స్త్రీలు కూడా వున్నారు. అక్కువల్లి గ్రామం కూడా శ్రీకాకుళం జిల్లా లోని తీర ప్రాంతం లోనిదే. నక్సలైట్లు భూచంద్ర రావు అనే ఆయన యింటిని చుట్టూ ముట్టి, ఎవరైనా కలుగ జేసుకుంటే మర్యాద దక్కదని ప్రజలను భయ పెట్టారు. అప్పుడు భూచంద్ర రావు, ఆయన భార్య, తల్లి యింట్లో నిద్రపోతున్నారు. కొందరు నక్సలైట్లు వెళ్లి తలుపు కొట్టారు. భూచంద్ర రావు తల్లి వచ్చి తలుపు తీయగానే ఆమెను పట్టుకుని తాడుతో కిటికీ చువ్వలకు విరిచి కట్టి ఆమె వద్ద గల ఆభరణాలు ఊడ బెరుక్కున్నారు. ఈ హడా విడి విని మేడమీద గదిలో పండుకుని వున్న భూచంద్ర రావు భార్యకు మెలకువ వచ్చి క్రిందికి దిగి వచ్చింది. రాగానే ఆమెను పట్టుకుని బలవంతంగా తాడుతో

మెట్లుకు కట్టి వేశారు. భూచంద్రరావును భయపెట్టి బలవంత పెట్టి యింట్లోంచి తెరిపించారు. ఆయన యింట్లోంచి తెరుస్తున్న సమయంలోనే బల్లెంతో పాడిచి ఘోరంగా హత్య చేశారు. తరువాత యిల్లంతా గాలించి, పెట్టెలన్నీ పగుల గొట్టి, బంగారు నగలు, వెండి సామగ్రి, గుడ్డలు, యితర వస్తువులూ దోచుకు పోయారు. ఇంత చేసినా సంతృప్తి చెందక, నక్సలైట్లు నాయకులు ఆయన రొమ్ము మీద ఒకరి తరువాత ఒకరు బల్లెపు పోట్లు పాడిచి, కత్తితో చేతుల మీద పాడిచి, గోడలి తెచ్చి గొంతు సరికి వేశారు. తరువాత వారిలో ఒకరు నెత్తురుతో చేయి ముంచి గోడలమీద ముద్రలు వేశాడు. కమ్యూనిస్టు చిహ్నమైన సుత్తి— కొడవలి గుర్తు కూడా నెత్తురుతో గోడ మీద చిత్రించబడింది.

అక్కువలి హత్య

కోనాక హత్య

శ్రీకాకుళం జిల్లా తీర ప్రాంతంలో పచ్చనికొండల మధ్య ప్రశాంతమైన ఒక చిన్న గ్రామం కోనాక. ఆహ్లాదకర కృపాసింధు సామంత రాయ్ అనేరైతు ఒకాయన వున్నాడు. ఇద్దరు ముగ్గురు బీతగాండ్లను పెట్టుకుని పొలం పనులు చేసుకుంటూ వుండే వాడు. ఆయన యిల్లు ఏకాంతంగా పొలంలోనేవుంది. అక్కడే రాత్రిళ్ళు పడుకునేవాడు. వంట మనిషి, ఒక బీతగాడు తప్ప ఆయనకుతోడు ఎవ్వరూ లేరు. 1969 జూలై 1వ తేదీన సుమారు 30 మంది నక్సలైట్లు యింటిని చుట్టూముట్టి, వంట మనిషిని, బీతగాణ్ణి తుపాకీతో కాల్చిస్తామని బెదిరించి ముందు భాగంలో తలుపు తెరవ దానికి ప్రయత్నించారు. తలుపు రానందున, యింటి కప్పమీదికి ఎక్కిారు. కప్పలో రంధ్రం చేసి యింట్లో ప్రవేశించి మూడు సార్లు తుపాకీ కాల్చి సామంతరాయ్ని హత్య చేశారు. ఒంటరిగా పొలంలోని పూరింట్లో నిద్రపోతున్న అమాయక రైతును దారుణంగా హత్య చేసిన యీ సంఘటనను గురించి విని అక్కడి ప్రజలు దిగ్రాంతి చెందారు. నక్సలైట్లు, వారి చర్యలూ, సిద్ధాంతాల పట్ల ప్రజల్లో కోపమూ, ఏవగింపూ బాగా ఎక్కువగా కలిగాయి.

దేగల పోలారు గ్రామంలో ప్రతాప చంద్ర పథి అంటే ప్రజలకు చాలా గౌరవం. ఆయన మామూలుగా ఒరిస్సాలోని పర్లాకిమిడిలో వుంటూ వుండే వాడు. సొలం పనుల కోసం అప్పడప్పుడు యీ గ్రామం వస్తూవుండే వాడు. వ్యవసాయపు పనులు చూసుకునే పుద్దేశంతో 1969 జూలై 18వ తేదీన ఆయన దేగల పోలారులో వున్నాడు. ఆ రాత్రి నక్సలైట్లు ఆయన యింటో ప్రవేశించి, యిద్దరు పాలేరుల చేతులూ, కాళ్ళూ కట్టివేసి, నోట్స్ గుడ్డలు కుక్కి, కండ్లకు గంతలు కట్టేశారు. ప్రతాప చంద్రపథి వద్ద నుండి తాళంచేతులు తీసుకున్న తర్వాత ఆయన్ను పొడిచి చంపేశారు. తల నరికి తలుపు దగ్గర వున్న స్థంభానికి వేలాడ దీశారు. సుమారు రూ. 1,000ల విలువ గల వస్తు 'సామగ్రిని దోచుకుని వెళ్లి పోయారు.

అవినేకవంతమైన యీ ఘోర హత్యా వార్త విని ప్రజలు ఎంతో నొచ్చు కున్నారు. దుఃఖపడ్డారు. ఎందుకంటే ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోనూ, ఒరిస్సాలోనూ అక్కడి ప్రజలు ఆయన మంచి తనాన్నీ, ధార్మిక ప్రవర్తననూ బాగా ఎరిగిన వాళ్ళు.

ముల్లీవీడు హత్య

పాలకొండ విజన్సీలోని పర్వత ప్రాంతంలో ప్రకృతి దృశ్యాలతో విలసిల్లుతున్న గ్రామం ముల్లీవీడు. కొండల ప్రక్కగా ప్రవహిస్తున్న నాగావళినది కాలవ ద్వారా యిక్కడి నరి పొలాలకు నీటి పారుదల సౌకర్యం లభిస్తున్నది. 1969 జూలై 21వ తేదీన దాదాపు 400 మంది నక్సలైట్లు అంతి కొండ పర్వతాల మీదుగా వచ్చి, గ్రామస్థులను భయ భ్రాంతులను చేసే ఉద్దేశంతో దేశవాళీ బాంబులను ప్రయోగించారు. సాభాగ్యవంతమైన యీ గ్రామంలోని ప్రశాంత వాతావరణాన్ని అల్ల కల్లోలం చేశారు. నేతల అప్పల స్వామి నాయుడు యింటో బలవంతంగా ప్రవేశించారు. అప్పల స్వామి నాయుడు కొడుకు, బావాజీ నాయుడు యింటి అరుగు మీద పడుకుని వున్నాడు. అతని సోదరులు యిద్దరూ, యింటో వున్న స్త్రీలూ లోపల పడుకున్నారు. అప్పల స్వామి నాయుడూ, మరొక కొడుకూ, కోడలూ ఎదురింటో నిదురిస్తున్నారు. బావాజీ నాయుణ్ణి తుపాకీతో బెదిరించి లేపి యింటిలోకి తీసుకెళ్లి బలవంతంగా యిసుప పెట్టే తాళం తీయించారు. అందులోని బంగారు నగలూ, రొక్కం తీసుకొని ఆ తర్వాత నక్సలైట్లు బావాజీ నాయుణ్ణి ఆయన యిద్దరి సోదరుల సమక్షంలో పొడిచి, గొడ్డలితో నరికి చంపారు. మంగళ సూత్రాలను కూడా విడిచి పెట్టుకుండా అంతా దోచుకున్నారు. ఈ ఘోరమైన హత్యాకాండ పాల కొండ తాలూకా ప్రజలలో కోపోద్రేకాలను కలిగించింది. వారంతా ఏకమై ప్రతి ఫుటన దళాలుగా ఏర్పడి నక్సలైట్లు ఆ ప్రాంతంలో తిరిగి యిటువంటి సాహస చర్యలు జరపకుండా అరికట్టారు.

బంజారాయువరాజపురంలో హత్య

ఒరిస్సా సరిహద్దులలోని మహేంద్రగిరి కొండ కోనలో దాదాపు రెండు డజనుల యిండ్లలో ఉన్న క్కు గ్రామం బంజారాయువరాజపురం.

శారి అప్పన్న మృతదేహం

ఆ గ్రామంలో అమాయకుడైన రైతు, శారి అప్పన్న తన కుటుంబ సభ్యులతో 'దీపావళి' పండుగ జరుపు కుంటున్నాడు. 1969 నవంబరు 9వ తేదీ రాత్రి శ్రీకాకుళం జిల్లా సోంపేట ప్రాంతానికి చెందిన నక్సలైట్లు, తామడగణపతి, పంచాడి నిర్మలల నాయకత్వన గ్రామంపై దాడిజరిపి శారి అప్పన్నను నిర్దాక్షిణ్యంగా హత్య చేశారు. ఆయనను పొడిచి చంపి తల నరికేసి దానిని ఆయన యింటి ముందు వరాండాలో వేలాడ కట్టారు. ఇంటి గోడల మీద రక్తంతో వినాదాలు వ్రాశారు. రూ. 40,000 లు విలువ చేసే వస్తువులను తీసుకొని పారి పోయారు అతి భయంకర మైన యీ దారుణ హత్యను మాటలతో చెప్పడం సాధ్యంకాదు.

బంజారా యువరాజపురం హత్యాకాండ

భావనాపురం హత్య

నక్సలైట్లు, తమ కిరాతక చర్యల సాయని తామే అధిగమించారో అన్నట్లు భావనా పురంలో ఘోరాతి ఘోర కృత్యాలకు తలపడ్డారు. 1970 జనవరి 18వ తేదీన రాత్రి భావనా పురంలో నివసిస్తున్న సోంపేటకు చెందిన వోన సవరయ్యను, కొండల దగ్గరగా పొలంలో వున్న యింటల్లో ఉండగా ఎనమండుగురు సాయుధులైన నక్సలైట్లు దాడి చేసి పొడిచి చంపారు. ఆయన తలను నరికి, యింటి ముందు వెదురుగడ నాటి దానికి వ్రేలాడ దీశారు. కేవలం రూ. 500ల మొత్తం కొరకు ఆయనను హత్య చేశారు. పోలీసులు వచ్చి అజాగ్రత్తగా ఆ వెదురు గడను తీసి వేస్తారని ఆ సమయంలో వారు చావడం గానీ, గాయ పడడం

భావనాపురంలో....

గానీ జరగాలనే ఉద్దేశంతో వారు అక్కడ బాంబులను పాతి పెట్టారు. ఈ బెడదను అంతం చేయడానికి ప్రజలు వేల సంఖ్యలో ముందుకు వస్తున్నారంటే అందులో ఆశ్చర్య మేమీ లేదు.

ఇటువంటి కిరాతక చర్యలలో తామెక్కడ వెనుకబడి పోతామో ననే ఆదుర్దాతో అతివాద కమ్యూనిస్టులు (నాగిరెడ్డి వర్గం) తెలంగాణా ప్రాంతంలో ముఖ్యంగా ఖమ్మం, వరంగల్లు, కరీంనగర్ జిల్లాల్లో యిటువంటి హింసా కాండను ప్రారంభించారు.

పేరూరు పోలీసు స్టేషన్ పై దాడి

1969 మే 12వ తేదీ రాత్రి పేరూరు (ఖమ్మం) పోలీసు పేషన్ వెనుక భాగంలో ఉన్న పోలీసు పబ్లి ఇన్స్పెక్టరు యింటి

మీద తీవ్ర వాదులు తుపాకులతో దాడి జరిపి, ఎస్. ఐ. యింటి వరండాలో నిద్రిస్తున్న కొందరు వ్యక్తుల పై కాల్పులు జరిపారు. ఎస్. ఐ. సి, హెడు కానిస్టేబిల్ నీ చంపాలనే ఉద్దేశంతో యీ దాడి జరిపారు. అయితే వారు అక్కడ లేనందున అక్కడ నిద్ర పోవడానికి వచ్చిన అమాయకులైన యిద్దరు వ్యక్తులు మరణించారు.

హోంగార్డ్ హత్య

వరంగల్లు జిల్లాలో ధర్మారావు పేటలోని గ్రామ రక్షణ వాలంటీర్ దళాల శిక్షణ శిబిరంపై 1969 సెప్టెంబరు 13వ తేదీ రాత్రి తీవ్ర వాదులు దాడి జరిపి శిక్షణ బృందం బస చేస్తున్న పాఠశాల భవనంపై మూడు నాలుగు బాంబులు విసిరారు. అదేసమయంలో పాఠశాల భవనం మీద తుపాకులతో కాల్పులు చేశారు. లాంతరు తీసుకొని పాఠశాల భవనం యీవలికి వచ్చిన ఒక హోంగార్డ్ ను కాల్చి చంపారు. పోలీసులు తిరిగి కాల్పులు జరపగా తీవ్ర వాదులు కాలికి బుద్ది చెప్పారు.

ములుగు తాలూకాలో రెండు హత్యలు

1969 అక్టోబరు 28వ తేదీ రాత్రి ఒక తీవ్ర వాదుల ముఠా, వరంగల్లు జిల్లా గోవిందరావు పేటకు చెందిన పోలీసు పటేలు, రఘునాథ రావు యింటి మీద దాడి జరిపి అతన్ని కాల్చి చంపారు. అదే ముఠా ప్రక్క గ్రామమైన స్రాకువెల్లి స్థానిక వ్యాపారి సుబ్బాన్ సేట్ యింటిపై దాడి జరిపారు. ఇంటిని చెల్లా చెదరు చేసి సుబ్బాన్ సేట్ పై కాల్పులు జరిపి తీవ్రంగా గాయ పరచారు. తర్వాత అతను చనిపోయాడు.

మహదేవ పూర్ ప్రాంతంలో పోలీసు పటేలు హత్య

1969 డిసెంబరు 28వ తేదీన కరీంనగర్ జిల్లా, పంకెన గ్రామం పోలీసు పటేలు, ఆజంఖాన్ బండిలో కనుకనూరు నుండి పంకెన గ్రామానికి వెళ్తుండగా సాయుధులైన తీవ్ర వాదులు తుపాకులతో అడ్డగించి బలవంతంగా అతనిని ఎత్తుక పోయారు. 1969 డిసెంబరు 30వ తేదీన సమీపంలోని కాలువలో గాయాలతో ఆజంఖాన్ శవం కనిపించింది.

పోలీసులు తీవ్రమైన చర్యలు తీసుకున్న ఫలితంగా నక్సలైట్లు, తీవ్ర వాదులు కల్పించిన అశాంతి వాతావరణాలు తొలగి శాంతి భద్రతల పరిస్థితి మెరుగు పడుతున్నది. ప్రత్యేక కేసు సందర్భం లోనూ, ప్రివెంటివ్ డిటెన్షన్ చట్టము, యిటీవలి ఆర్డినెన్సుల క్రింద ముఖ్యులైన నక్సలైట్లనూ తీవ్ర వాదులనూ అరెస్టు చేయడంతో పరిస్థితులు చాలావరకు మెరుగు పడినాయి. శ్రీకాకుళం ప్రాంతంలో అధిక సంఖ్యలో గిరిజనులు నక్సలైట్ల కార్యక్రమాలకు విముఖత వ్యక్తం చేస్తున్నారు.

పోలీసుల సన్నిహిత సహకారంతో రెవిన్యూ శాఖ, గిరిజన సంక్షేమ శాఖలు నిర్వహిస్తున్న ఉచిత భోజనశాలలకు శ్రీకాకుళానికి చెందిన గిరిజనులు అధిక సంఖ్యలో వస్తున్నారు. ఇది కాక వేలాది కుటుంబాలలో భూమి లేని వారికి పట్టాలు యివ్వడం, గుడ్డలు, వైద్య సౌకర్యాలు కలుగ జేయడం కూడా జరుగు తున్నది.

స్వాతంత్ర్యోత్తర కాలాన తెలుగు కవిత్వ

ఇది జనధర్మ పత్రిక ద్వైమాసిక సాహిత్యసంబంధ సంచిక లో ఆరవది. వెల : 3 రూ॥లు. గౌరవ సంపాదకులు డాక్టర్ సుప్రసన్న. భారత దేశానికి 1947లో స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత తెలుగు కవిత్వంలో వచ్చిన మార్పులను వివరంగా పరిశీలించడానికి ఇప్పటి తెలుగు కవితా విధానానికి ఒక నిర్వచనం ఇవ్వడానికి యీ సంచికలో సమగ్రమైన కృషి జరిగింది. డాక్టర్ సుప్రసన్న, సంపత్కుమార, మాదిరాజు రంగారావు, యం. రామ కృష్ణారావు, అద్దేపల్లి రామ్మోహన్ రావు, కుందుర్తి కేశవరవు రామకోటి శాస్త్రి, వరవరరావు ప్రభువులు వివిధ విషయాలపై విమర్శనాత్మకమైన, సమగ్రమైన పరిశీలన వ్యాసాలు వ్రాశారు. మొత్తముమీదచూస్తే అభ్యుదయ కవితాయుగం 1955లో అంతమైనదని, అక్కడనుండి ప్రగతివాదోత్తర కవితాయుగం అని పేర్కొనదగిన వచన కవితోద్యమమం ఆరంభమైనదని వ్యాసకర్తలు అభిప్రాయపడినట్లు కనిపిస్తున్నది. వరమాన వచన కవితోద్యమానికి మూలభావన అభ్యుదయ కవితకువలె మార్క్సిజం కాదనీ, ఇప్పుడు భారతీయ భావన, ప్రజాస్వామ్యం, వ్యక్తిత్వంతో ముఖ వికాసం, ఆధునిక భావ చేతన, నేటి కవితలోని ప్రధాన తత్వాని దా॥ సుప్రసన్న ప్రతిపాదించారు. ప్రముఖులైన అభ్యుదయ కవులు వాడిన శబ్దాలను, భావనలను ఉదహరిస్తూ వారిపై సంప్రదాయ ముద్ర ఎంత గాఢముగానున్నదో రామకోటి శాస్త్రిగారు చూపారు. ఇదే విషయం గుఱించి సంపత్కుమార వ్రాస్తూ “ఏవో కొన్ని పదాల ప్రయోగాన్నిబట్టి, అంశాలనుబట్టి ప్రగతివాద కవిత్వంపై సంప్రదాయ ముద్రవున్నట్లుగా చెప్పడానికి అవకాశం లేకపోలేదు. కాని ఆ ప్రయోగాలు మొదలగునవి ప్రగతి దృక్పథానికి అనుగుణంగా మలచబడిందన్న విషయం గమనించవలసి యున్నది..... కేవలం కొన్ని పదాల ప్రయోగం బట్టి సంప్రదాయ ముద్రను ప్రభావాన్ని నిర్ధారించేయటం కష్టం” అని అన్నారు. ఈ అభిప్రాయమే చాలా వరకు సరియైనదిగా కనిపిస్తుంది. 1955-56 ప్రాంతంలో ప్రగతి వాదంపై తిరుగు బాటు జరిగినట్లు ఆయన తన వ్యాసంలో పేర్కొన్నారు.

విశ్వనాథ, శ్రీశ్రీలవి రెండు విభిన్న మార్గాలనీ ఈ రెండూ విజయం పొందినవనే అభిప్రాయం ప్రకటించబడింది. విశ్వనాథ మార్గం నూటికి నూరుపాళ్లు పూర్వకవితా సంప్రదాయమారము. ఆయన తన మహా ప్రతిభ వల్ల హిమాలయోన్నతుడుగా నిలిచినా దన్నది విజయం. కాని ఆయన మార్గం విజయము పొందినదనుట సందేహము. నేటి కాలములో రాస్తున్న పేలాది యువకవులు తమకు వీలై నంత సంప్రదాయ భిన్న మారమును అనుసరించి ఉండటమే దీనికి నిదర్శనం. శ్రీశ్రీ విషయంలో పరిస్థితి వేరు.

ఆయన నిలిచినా నిలవక పోయినా ఆయన మార్గం విలుస్తుంది. ఎందుకంటే అది మార్పును అంగీకరించే మారము. నేటి వచన గేయాలను వచనంగా అచ్చువేస్తే సరిపోతుందని “హిమభద్ర” సూచించారు. ఇది ఇంకా పరిశీలన చేయవలసిన సమస్య. తొందర పాటుతో నిరయం చేయకూడని సమస్య. భావనలో నిరాశ, అసంతృప్తి, శైలిలో అయోమయ పరిస్థితి మొదలగు వాటిని కుండుర్తి తన వ్యాసంలో నిరసించారు. వచన కవిత్వం తెలుగు ప్రజల సహజ సంభాషణ స్థాయికి రావాలని ఆయన ప్రతిపాదించారు. శ్రీ అద్దేపల్లి తమ వ్యాసంలో ఇటీవలి యువకవుల ప్రతిభావిశేషాలను పరిశీలించారు. యం. రామకృష్ణారావు స్వాతంత్ర్యానంతర కవిత్వంలో మార్క్సిజం స్థానే జాతీయ భావాలయే విధంగా ప్రాధాన్యం వహించాయో సోదాహరణంగా నిరూపించారు.

స్వాతంత్ర్యోత్తర కాలాన తెలుగు కవిత్వం అంటే ప్రధానంగా నేటి వచన కవితా వికాసమే అవుతుంది. సమగ్రమైన పరిశీలక వ్యాసాలతోకూడిన ఈ సంచిక ప్రతివారు తప్పని సరిగా చదవదగినది.

శ్రీశ్రీ సాహిత్య సమాలోచన : సృజన

మహాకవి శ్రీశ్రీ షష్టిపూర్తి సందర్భంగా 172 పేజీలతో సృజన 14వ సంచికను శ్రీశ్రీ సాహిత్య సమాలోచన ప్రత్యేక సంచికగా వెలువరించారు. సంచిక వెల: 1-50 పే. ఇందులో ప్రఖ్యాత విమర్శకులు కె. వి. రమణారెడ్డి, కొడవటిగంటి, అద్దేపల్లి, రోజుంకి, నూతలపాటి గంగాధరం, మార్స్, నవీన్, యస్. వి. యస్. రావు, ఎ. బి. కె. ప్రసాద్, వరవరరావు, చేకూరి రామారావు ప్రభువులు బహుముఖ ప్రజ్ఞావంతుడైన శ్రీశ్రీని వివిధ కోణాలలో దర్శించారు. శ్రీశ్రీ రాజకీయ దృక్పథం, వ్యక్తిత్వం వచన రచనా పాటవం, అనువాద ప్రతిభ, యుగకర్తృత్వం, విమర్శనా శక్తి, నాటికా రచన మొదలగు అనేక విషయాలను గురించి ప్రత్యేకమైన వ్యాసాలు ఈ సంచికలో వున్నాయి. శ్రీశ్రీని గురించి ఎంత తెలిసినవారికైనా ఇంకా తెలుసుకోవలసిన విషయాలు అనేకం వ్యాసకర్తలు సూచించారు. ఈ సంచికలో ప్రత్యేక ఆకరణ శ్రీశ్రీతో ఇటీవల 20 మంది యువకవులు జరిపిన గోష్టి వివరాలు ప్రచురించడం. ఇదికాక నవీన్, శ్రీపతి, వరవరరావులు ప్రత్యేకంగా జరిపిన ఇంటర్వ్యూ వివరాలు కూడా ప్రకటించబడినై. ప్రశ్నోత్తరాల రూపంలో జరిగిన యీ గోష్టి వివరాలు శ్రీశ్రీ యొక్క ఇప్పటి ఊహలను, విశ్వాసాలను, స్పష్టంగా తెలియజేస్తున్నాయి. శ్రీశ్రీ నాటినుండి నేటివరకూ నూటికి నూరుపాళ్లు విస్తరించిన సంచలన మార్పుకోసం మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాల ననుసరించి జరిగే విప్లవ పోరాటాలను ఆయన అరమరిక లేకుండా సమర్థిస్తాడు. అరిక స్వాతంత్ర్యం విప్లవంద్యారానే సాధ్యమని, సందారణల ద్వారా సాధ్యం కాదని శ్రీశ్రీ గాఢమైన విశ్వాసం వున్నది. వర సమాజంలో కవి అందరినీ సమానంగా చూడటానికి వీలలేదని పీడితవరంవై వు మొగక తప్పదని ఆయన నమ్మకం. “అలజడి మా జీవితం, ఆందోళన మా వూపిరి” అన్న శ్రీశ్రీయే అదే

రూపంలో ఈ గోష్టిలో కూడా దర్శనమిస్తాడు. తెనుగు సాహిత్యంలో విమర్శ, పౌరమెంటరీ డెమోక్రసీ, కవులు నివిమాలకు అమ్ముడు పోవడం, సాహిత్యంలో అశీల పదజాలం, సాయుధ విప్లవం, దిగంబర కవులు, గాంధీజీ వ్యక్తిత్వం, సాహిత్యంలో రాజకీయాలు, తెలుగు నాటక రంగం, కృమశిక్షణ, వచన కవితా ఉద్యమం మొదలగు వందలాది విషయాలమీద శ్రీశ్రీ తన అభిప్రాయాలను విస్తృతంగా ప్రకటించాడు. శ్రీశ్రీది ప్రధానంగా శబ్దాశ్రయమైన రచనా పద్ధతియని వివరిస్తూ శబ్దాలయతో శ్రీశ్రీ భావచిత్రాలు కట్టినాడని, యే శబ్దానికి ఆ శబ్దం విడదీసి చూస్తున్నప్పుడు స్ఫురించని భావం శబ్దాల విన్యాసంవల్ల స్ఫురిస్తుందని రమణారెడ్డిగారు తమ వ్యాసంలో పేర్కొన్నారు.

శ్రీశ్రీ కి శబ్దంమీద అధికారం వున్నట్లే, శ్రీశ్రీ మీద శబ్దానికి అధికారం వున్నదని చెప్తూ శబ్దమైతివుంది, అర్థపుష్టిలేని రచనలనుకొన్ని ఆయన ఉదహరించాడు. శ్రీశ్రీ కవిత్వం మీద రమణారెడ్డిగారి వ్యాసం సమగ్రంగావుంది. విష్ణుక్షికంగావుంది. “ఒక చారిత్రక దశలో సమాజంకనిన గొప్పకలం శక్తిగల ఆక్షరాలలో విరిసి, “తలలో ప్రజల నాలుకె న శ్రీశ్రీ”కి ఆయన జోహారు లిప్పించారు. శ్రీశ్రీ వచన రచనలోని శైలి, ఆశయాలు, చలోక్తులు, సూక్తులు, తాత్విక చింతన మొదలగు వాటిని గురించి కొద్దవగంటి కుటుంబరావు వివరించారు. శ్రీశ్రీ నాటికల గురించి రోణంకి అప్పలస్వామి, రాజకీయ దృక్పథం గురించి మార్స్, రాసిన వ్యాసాలు సమగ్రమైన పరిశీలనతో కూడుకుని వున్నవి. గురుజాడ వారసుడుగా శ్రీశ్రీ కి గల సానాన్ని సవీన్, “వ్యక్తిగా శ్రీశ్రీ” అనే విషయం గురించి వరవరరావుగారు రాసిన వ్యాసాలు చదువదగినవి. శ్రీశ్రీ గురించి ఇంతవివరంగా సమాలోచన జరిపిన ప్రత్యేక సంచికగానీ, గ్రంథం గానీ లేదనే చెప్పవచ్చును. కవితలో సామాజిక దృక్పథం గల ప్రతి యువకవి తప్పక చదువదగిన సంచిక.

కళాకేళి : శ్రీ శ్రీ షష్టిపూర్తి అభినందన సంచిక సంపాదకులు : సోమమందర్, వెల రు 1-80 పై. పేజీలు 100 ప్రతులకు కళాకేళి, గాంధీనగర్, కాకినాడ.

కళాకేళి 2 వ సంపుటి 10, 11 సంచికలు కలిపి శ్రీశ్రీ షష్టిపూర్తి సందర్భంగా ప్రత్యేక సంచిక విడుదల చేశారు. ఇతర ప్రత్యేక సంచికలకూ దీనికిగల ప్రధాన భేదం, దీనిలో శ్రీశ్రీని గురించిన అభినందన కవితలు ఎక్కువగా వున్నాయి. సోమసుందర్, దాశరథి, నారాయణరెడ్డి, ఆర్. కె. మొగసాటి, యం. ఆర్. నరసింహారావు కె. శివారెడ్డి, డా. యస్. వి. యస్ రావు, శశికాంత శాతకర్ణి, గంథం జోయిల్, బసవరాజు ప్రభృతులు శ్రీశ్రీకి షష్టిపూర్తి సందర్భంగా కవితానిరాజనం అర్పించారు. ఇస్మాయిల్, మిరియాల రామకృష్ణ, డా. కేతవరపు, పురిపండా రోణంకి, కె. వి. రమణారెడ్డి ప్రభృతులు వ్యాసాలు రాశారు. శ్రీ రమణారెడ్డి తమ వ్యాసంలో “చరిత్ర గతితోపి ఏకీభావాన్ని పొందడం ఒకటి, దానితోతాదాత్మ్యాన్ని పొందడం యింకొకటి. ఈ రెండోది రచనలకు పాక్షికమైన చక్రతను తెచ్చిపెడుతుంది.

కవిని రాజకీయ నాయకునికి వర్గాయవదం చేసివేస్తుంది” అని వ్యాఖ్యానించి పౌర జీవితంలో పాల్గొంటూ కూడా కవిత్వ జీవితాన్ని సంపుషం చేసుకోగల అవకాశాన్ని శ్రీశ్రీ సరిగా వినియోగించుకో లేదని అన్నారు.

డా. రామకోటిశాస్త్రి “మహాప్రసానం” అనే శీరికపై వ్యాఖ్యానిస్తూ, “శ్రీశ్రీ ఎంత ముందుకు చూడగలడో అంతే వెనుకకును చూడగలడు” అని శ్రీశ్రీ లోని సంప్రదాయజతను వివరించారు. విప్లవం గురించి శ్రీశ్రీకి గల వ్యక్తిగత అభిప్రాయాలను సంపాదకీయంలో విమర్శించారు. మొత్తంమీద శ్రీశ్రీ సాహిత్య పరిశీలనాపేక్షగల వారికి యీసంచిక ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది.

‘ఇందూరు భారతి’ ప్రథమ వార్షికోత్సవ సంచిక

విజామాబాద్ జిల్లా తెనుగు రచయితల సమాఖ్యే ఇందూరు భారతి. రచయితలోని సృజనాత్మక శక్తిని, ప్రతిభనూ ఉత్తేజ పరచడం, జిల్లాలో సాహితీ సంచలనం, సాంస్కృతిక వికాసం కలిగించడం మొదలగునవి యీ సంస్థ ఆశయాలు.

పేరు వార్షికోత్సవ సంచికగా వున్నా యిది ఒక చిన్న కవితా సంకలనంగా ప్రకటించారు. ఇందులో ఇరవైమంది యువ కవుల రచనలు వున్నాయి. కథలూ వున్నాయి. శ్రీ ఎ. సూర్య ప్రకాశరాసిన “బాపూజీకి లేఖ” అనే గేయం, గాంధీజీని చూడని నేటి యువతరంలో, తమ చుట్టూ వున్న పరిస్థితుల పటగల అసంతృప్తిని చక్కగా ప్రకటిస్తున్నది. శ్రీసైబి పరంధాములు రచన “దీపం వెలిగించాను” బాగుంది. దాదాపు అన్ని గేయాలూ, కవితా సంకలనంగా వేస్తే బావుండేదేమోనని అనివించేస్తాయిలో వున్నాయి. తెలంగాణాలో నేడు బాగా వ్యాప్తి చెందుతున్న వచన కవితోద్యమానికి యీ సంచిక ఒక ఉదాహరణ. కీ, శే. తిలక్ రచననుండి ఉద్బృతమైన భాగము, కుందురి సందేశమూ వున్నాయి. సహకరించిన వారందరికీ “షష్ఠ్యంతములు” రూపంలో కృతజ్ఞతలు తెలుపడం బాగుంది.

స్వీకారం :

గాంధీజీ సంక్షిప్త జీవిత చరిత్ర : సంకలన, శ్రీ అల్లంరాజు సత్యనారాయణ రావు, సాహితీ సమాఖ్య, కాకినాడ.

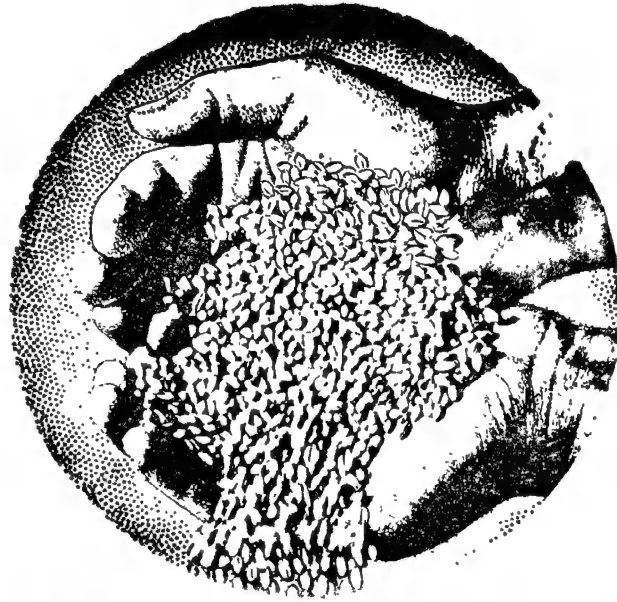
నెహ్రూ వీలునామా : శ్రీమతి వల్లభనేని రంగనాయకమ్మ స్మారక ప్రచురణ, ఏలూరు.

ప్రముఖ పారిశ్రామికవేత్తలు : (ఒకటి) ప్రజా ప్రచురణలు, ఏలూరు. శ్రీ వెలగపూడి రామ కృష్ణ (ఐ. ఎ. ఎస్) గారి జీవిత చరిత్ర.

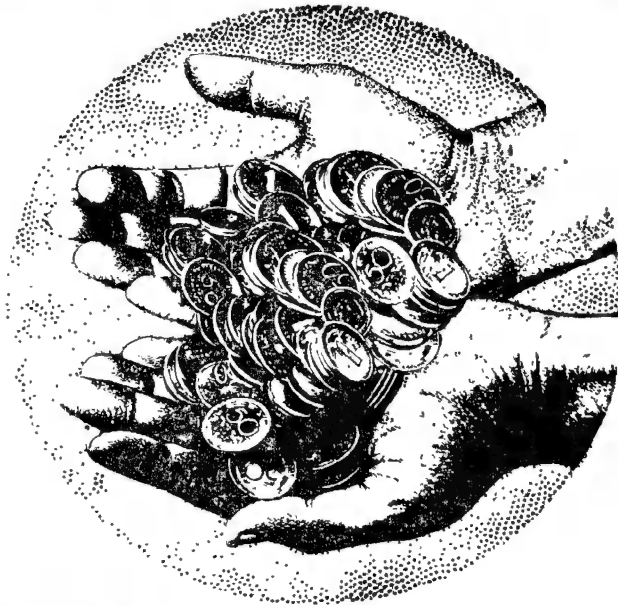
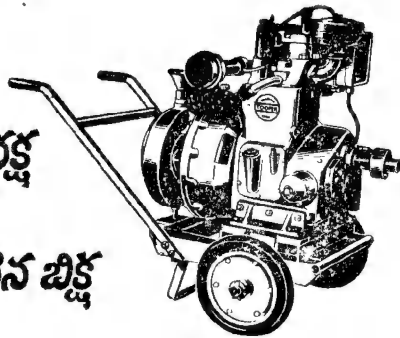
విద్యుత్ : యువ సాహిత్య మాస పత్రిక 3 వ సంచిక నిర్వహణ : సాహితీ మిత్ర మండలి, కరీంనగర్.

వినాకీని : 3 వ సంచిక. నెల్లూరు జిల్లా అభ్యుదయ మాస పత్రిక. జిల్లా స్థాయిలో జరిగే అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు దర్పణం. జాతీయ పునర్ నిర్మాణ కార్యక్రమాల్లో ప్రజలను భాగస్వాములుగా చేయాలనే సంకల్పంతో వారిలో చైతన్యం కలిగించడానికి జిల్లా స్థాయిలో యిట్టి కృషి జరగడం ప్రశంసనీయం.

—చైతన్య

బంగారము వంటి పంటలు పండించుకోటే
అవి మీ సిరిసంపదలకు శ్రీరామ రక్ష
మీ పంట భూములు పచ్చగా ఉన్నాయంటే
అది కూపర్ డీసెల్ పంపునెట్టు పెట్టిన బిడ్డ

కూపర్
డీసెల్ పంపునెట్టు

వంటలు సమృద్ధిగా వందుతే, మీ చేతినిండా డబ్బు ఉంటుంది. మీ
భూములకు కూపర్ డీసెల్ పంపునెట్టుతో నీరు పెట్టుకొంటే మీ
యిలు చిక్క కళ్యాణము వచ్చు తోరణముగా ఉంటుంది.
ప్రత్యేక లాభములు • పొదుపు—కక్కవ నూనె ఖర్చు
• హెచ్చు పని—నిమిషమునకు హెచ్చు గాలనుల నీరు • తేలికైనది
—తీసుకొని పోవుట సులభము • పెట్టుబడి తక్కువ—మామూలు
కీసెల్ పంపునెట్టు కన్న తక్కువ ఖర్చు.
కూపర్ ఇంజనీరింగ్ లిమిటెడ్

పరివర్తన

శ్రీకృష్ణానందాచార్యులు

జరిగిన కథ

పార్థసారథి నాటకాలు వేస్తుంటాడు. ఏలూరులో ఒకసారి శ్రీకృష్ణ తులాభారం వేదామని బ్రహ్మాండంగా ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. ఆ నాటకంలో హీరోయిన్ వేషం వేసే సరోజకు సినిమాలో ఛాన్సు దొరకడంవల్ల ఆమె రావడం వడలేదు. నాటకం అటాసెంది. ఆమెను వెంట బెటుకుని వదామని పార్థసారథి మద్రాసు వెళ్ళాడు. అక్కడ సరోజ మేనమామతో మరణిస్తాడు. మనసంతా వికలమైంది. జ్వరంతో కదలలేకుండావున్న ఆతన్ని ఆతని బంధువు కృష్ణమూర్తి, యింటికి చేరవేశాడు. చాఫ్ బ్రతుకుల్లో కొన్నిరోజులు కొట్టుకొని చివరకు తేరుకున్నాడు పార్థసారథి. ఏలూరు నించి నాటకం కంట్రాక్టరు గుప్త ఉత్తరం రాశాడు. బ్యాంకిలోంచి కొంతసొమ్ము తీసి గుప్తకు మనీయార్డర్ పంపించాడు. ప్రభాటాకీస్ కొనకొక్కవలసినదని రామ సుబ్బయ్య కబురు పంపాడు. ప్రభాటాకీస్ కొనాలని నిశ్చయించుకొని, తానిక రంగస్థలంమీద అడుగు పెట్టదలచుకోలేదని నటీనటులందరికీ చెప్పివేశాడు.

విజయలక్ష్మి ఇలంతా శుభ్రంగా అలికి ముగులు పెట్టింది. ప్రత్యేకించి అమ్మవారి పూజా గదిని మామిడి తోరణాలతో అలంకరించింది. కృష్ణమూర్తికి, సావిత్రికి వర్తనమ్మ చేత తలంటి నీళ్లు పోయించింది. పిల్లలందరికీ తలంటి నీళ్లు పోసి తానుకూడా తలంటుకున్నది. ఆ తర్వాత పార్థసారథినికూడా అభ్యంగన స్నానానికి ఆహ్వానించింది.

‘ఇదేమిటి హడావిడి అంతా?’ పార్థసారథి బాగా విస్తు పోయి అడిగాడు.

“త్వరగా లేచి రండి! తరువాత చెబుతాను.” విజయలక్ష్మి అధికారపూర్వకంగా ఆహ్వానించింది. ఒకవేళ ఆరోగ్య స్నానం చేయిస్తున్నదేమోనని అనుకున్నాడు మరి కాదనలేక వట్టి పసి పిల్లవాడిలాగ తలంటి నీళ్లు పోయించుకున్నాడు. ఆ తరువాత విజయలక్ష్మి ఇంటి లిపాడికి నూతన వస్త్రాలు బహుళకరించింది. పిల్లలిద్దరికీ కొత్త దుస్తులు తొడిగింది. పార్థసారథికికూడా కట్టు కోవలసినదని నూతన వస్త్రాలందించింది.

“ఏమిటి ఈ హంగామా అంతా. ఈ నాటకం కట్టిపెట్టి ఆనలు కథేమిటో కాస్త నాతో చెబుదూ? పార్థసారథి నవ్వుతూ బ్రతిమాలుకున్నాడు.

“ఇందులో నాటకమేమీ లేదు! అంతా విజమే. ఈ వేళ మీరు పుట్టిన రోజు!”

ఆమె చిరునవ్వు చిలకరిస్తూ సమాధానం చెప్పింది. పట్టరాని ఆశ్చర్యం పార్థసారథి కళ్ళలో పరవళ్లు తొక్కింది. ఇన్నాళ్లు నించి తానామె పుట్టిన రోజు మాట తలపెట్టలేదు! ఇంట్లో ఏన్నెన్ని పనుల గొడవలలో వడి సతమతమవుతున్నా, ఆమె తన జన్మ దిన సంగతి ఎన్నడు మరచిపోలేదు! విజయలక్ష్మి ముఖంలో ఎంతటి అతిలోకమయిన అత్యయత, మాధుర్యము, ప్రేమారత తోణికిన లాడుతున్నాయి! ఇంతకు మునుపు ఆమెలో లోపలి ప్రగాఢాత్మీయత అవగతమయినా తానెందుకు అవగాహన చేసుకోలేక పోయాడు! ఎందుచేత తన దృష్టికంతటి దట్టమయిన అజ్ఞానపు పొర కమ్ముకుపోయింది! తన హృదయంలో ఎంతటి వివరీత వ్యామోహ విషం పేరుకున్నది! వట్టి గాజుపూస సరోజ అమూల్యమయిన మాణిక్యమని భ్రమించాడు. నట్టింట పారాడుతన్న పైడి పెన్నిది వట్టి నత్తగుల్ల అన్నట్టు కొట్టి పారవేసి ఉపేషించాడు. ఇంత కాలంవించి కిలసిమెలసి ఉంటున్నా తన గృహిణి అంతరాంతరాలలో అత్యయమయిన అనురక్తి మాధురి అవంతయినా అవగాహన చేసుకోలేకపోయాడు. ఎంతటి గుండె దిటవుతో, ఓరిమితో, ఆదరణతో, అప్యాయతతో తాను చేసిన వన్ని సహించి భరించింది. అయినా తను నాటకానికి స్టాఫ్గానికి, చీటికి మాటికి అడుపడుతున్నానని కన్ను బుస్సుమని చీదరించుకుని అనేక విధాల అవమానించి హింసించాడు. అయినా తన ప్రాణాపాయ సమయంలో అత్యాభిమానం అంతా చంపుకుని ఒక్క మారు చూసి వెళ్ళవలసినదని సరోజంటి వ్యక్తిని బ్రతిమాలుకుని ప్రాధేయపడింది. ఆ తరువాత ఆమె

అయినట్లు నడిచింది. అంతటి అనురాగమూర్తిని అంతకు మునుపు తానెందుచేత అవంతయినా అవగాహన చేసుకోలేక పోయాడు. ఎంతటి సన్నిహితాలనయినా ఒక్కొక్కప్పుడు మనస్సు పొరలలో అజ్ఞాతంగా ఎన్నెన్నో అడుగుదలులేని స్థిర వదిపోతాయని ఆ సమయంలో అతనికి అకస్మాత్తుగా స్ఫురించింది.

ఆ నాడు విజయలక్ష్మి సరిగంచు లేత నెమలి పచ్చ పట్టు చీర కట్టుకొన్నది. దాని మీద రవంత ముదురు ఊదా రంగు రవిక తొడుక్కున్నది. పాదాలకు పసుపు పూసుకుని పారాణి పెట్టు కున్నది. వదలు జడతో మలుచుకొన్న సిగలో దేవ కాంచన పూ మాలిక తురుముకొన్నది. అభ్యంగన స్నానంతో జీరాడు తున్న ముంగురు తో, లేత పసుపు పూలతో కలకలలాడుతున్న ముఖం మీద చిన్న కుంకుమ తిలకం సరిదిద్దుకొన్నది. చెక్కిళ్ళ మీద ఎర్ర రాళ్ళతోబాటు బంగారు దుద్దుల జత తళతళలాడు తున్నది. మెడలో ముప్పేట చంద్రహారం మంగళసూత్రాల జంట వేలాడగట్టిన గొలుసుతో మేళవించి చిక్కగా చిక్కువడింది. ముంజేతులమీద పట్టుతోరాలపై పెడి గాజులటు ఇటు కదలాడు తున్నాయి కాళ్ళ మీద కడియాలతోబాటు చిరుమువ్వల వెండి పట్టీలు చక్కని పిండి ముగ్గులలాగ మెరుస్తూ ఆమె అటు ఇటు పారాడినప్పుడు గల్లు గల్లుమని ధ్వనిస్తూ చంగలిస్తున్నాయి. పట్టి రాని ప్రేమాలాసం చిరునవ్వు చెంగలించి బుగ్గలమీద చిన్నారి సొల్పులలో సుదులు తిరుగుతున్నది.

పార్సారధి అపూర్వమయిన విజయలక్ష్మి సౌందర్యానికెంతో ఆకర్షణపడి రెప్పపాటు లేకుండా ఆమెవైపు చూస్తూ అయిదారు క్షణాలపాటు అలాగే నిలుచుండిపోయాడు! తన గృహలక్ష్మి రూపం ధరించిన పరిపూర్ణమయిన ఆత్మీయతతో, అనురక్తితో స్నేహమాధు రితో సమక్షంలో సాక్షాత్కరించినదని అతనికొక్కణంలో స్ఫురించింది. అంతేకాదు! ఆ స్ఫూర్తి నల్ల తానడే నిమిషంలో ప్రపంచంలో సరికొత్తగా జన్మించినట్లు భావించుకొని అంతర్యంలో ఎంతయిన ఉప్పొంగిపోయాడు! విజయలక్ష్మి అతని చేయి పట్టుకుని నెమ్మదిగా లోపలికి తీసుకు వెళ్ళింది!

“ఎక్కడికిలాగ తీసుకువెడుతున్నావు?”

నిశ్చల నేత్రాలతో ఆమె వైఖరి పరిశీలిస్తూ బాగా పర ధ్యానంగా అడిగాడు.

“అమ్మగారి పూజ గదిలోకి వెళ్లి ఒక్క నమస్కారం పెట్టి వదురుగాని రండి! ఆ చంద్రిత లి దయ వలనేకదా మీరీ గండాలన్నీ గడిచి బయటపడారు! తలవనితలంపుగా ఆ ప్రభా టాకిన్ బేరంకూడా అవిడ చల్లవ వల్లనే చాలా చవకగా తుదిరింది.

పార్సారధికిన్నడు దైవమీద అంతటి భక్తి గాని, అష్ట గావి కలగలేదు. అలాగని అతడు నా సికుడు కాదు. సామాన్యంగా అందరిలాగే కొద్దిపాటి భక్తి శ్రద్ధలతో ఇంట్లో జరిగే పూజా పునస్కారాలలో పాల్గొన్నాడు. అంతే, మొత్తమీద అతనికి అలాంటి చాదస్తాలం చేగిట్టవు. విజయలక్ష్మి బలవంతం చేస్తున్నది కనుక కాదనలేక కాళ్ళిడ్చుకుంటూ వెంట వెళ్ళాడు.

ఎదురుగా పూజాగృహం సాంబాటి పొగతో అగరధూమ పరిమళంతో ఘుమఘుమ లాడుతున్నది. కాళీరత్నాలు, కరవీరాలు నందివర్ధనాలు మొదలయిన పూలమాలికలమధ్య అమ్మవారి ముఖం స్పష్ట శృష్టంగా గోచరిస్తున్నది. ఎగ్రహాని కిరువైపుల పొడవ యిన నెమ్మిలలో చిరుదీపాల మల్లెమొగలై వికసించాయి. పీఠానికెదురుగా ప్రమీదలలో చిన్న చిన్న దీపికల పంక్తులు మిను కు మినుకుమని మెరుస్తున్నాయి. రంగురంగుల రంగవల్లికలలో వివిధ పూజా ద్రివ్యాలమధ్య మహాలక్ష్మి దేవతాపీఠం జ్యోజ్జ్వల్య మానంగా వెలిగిపోతున్నది. అదే తరుణంలో కృష్ణమూర్తి దంపతు లు వర్ధనమ్మ అక్కడికివచ్చి వారికనతి దూరంగా నిలుచున్నారు.

పార్సారధి భార్య పూజ గది అలంకరించిన తీరు ఎంతో చక్కగా ఉన్నదని మెచ్చుకున్నాడు. అయితే అంటిఅంటనట్టు ఒక్క నమస్కారం పెట్టాడు.

‘అలాగ వంక దణ్ణం పెడితే చాలదు! సాష్టాంగ నమ స్కారం చెయ్యాలి.’

భార్య అధికార పూర్వకంగా పట్టుపట్టింది.

‘ఏమిటి విజయా; సికింత చాదస్తం! ఇంత వరకు కాసిని కాఫీ నీళ్ళ యినా నా గొంతుకులో పోసుకోనిచ్చావు కాదు! కాస్త నన్ను వెళ్ళనిదూ!’

‘కాఫీ కేం! సాష్టాంగ నమస్కారం చేశాక కావలసినంత పుచ్చుకుందురుగాని! ముందు నేను చెప్పినట్లు చెయ్యండి! అమ్మవారి చలవవలనే మీకు పుట్టెడు రోగంవచ్చి నిమ్మళించింది! ఈ గడియ కిలాగ అందరం నింపాదిగా ఉన్నాము!’

అయితే అతని ఆలోచన ఎన్నడు దైవం వైపు పోలేదు! తన జన్మ నిమ్మళించడానికి డాక్టర్ ఇద్దరి వైద్యము, భార్య నిరంతర పతిచర్య, కొంతవరకు కృష్ణమూర్తి దంపతుల ఆసరా ప్రధాన కారణాలని అనుకున్నాడు. అదేమాట నవ్వుతూ ఆమెతో చెప్పి చప్పరించేశాడు.

‘ఏమిటో నీ వన్ని పట్టి పిచ్చినమ్మకాలు విజయా! అమ్మవారి దయలేదనడంలేదు నేను! కాని డాక్టర్లద్వారా కష్టపడి వైద్యం చెయ్యకపోతే రోగం విమ్మళిస్తుందా? పోనీ, నువ్వు చెప్పినట్లే నో నమస్కారం పెట్టానుగా! మరి నన్ను వెళ్ళనీ!’

‘మొ డాక్టర్ సహాయం కాదనలేదు! అయితే అమ్మవారి దయలే పోతే ఎంతెంతటి వైద్యులయినా ఏమీ చెయ్యలేరని వాదించింది. పార్సారధి తిరిగి వెళ్ళబోతుంటే తన చేతి పట్టు విడిచి పెట్టుకుండా గట్టిగా అడిమిపట్టుకుని సాష్టాంగ నమస్కారం చెయ్యక పోవడం తప్పని హెచ్చరించింది.

‘నా మాట తప్పని మాట ఇచ్చారు అప్పుడే మరచి పోయారా?’

వర్ధనమ్మ కృష్ణమూర్తి కూడా సాష్టాంగ నమస్కారం చెయ్యకుండా వెళ్ళిపోవడం చాలా తప్పని వంతపాదారు. విజయ

లక్ష్మి ఇలువేలుపు పార్శ్వంలో నిలబడి చక్కని చిరునవ్వు చిందిస్తూ తనమాట పాటించక తప్పదని బలవంత పెట్టింది.

అప్పటికి పార్శ్వారధి భార్య కేవలం తన శ్రేయస్సుకోరి ఆవిధంగా బలవంతం చేస్తున్నదని గ్రహించుకున్నాడు. ఆ సమయంలో దిపాల వెలుగుతో విజయలక్ష్మి అతనికొక దివ్య మూర్తిలా గోచరించింది : ఇన్నాళ్లనూ ఆమె ఒక సామూహ్య శ్రీ అని అనుకున్నాడు : ఇప్పుడమె అన్ని విధాల తనవంటి అవిశ్వాసిని సముద్ధరించడం కోసం ఏవో దివ్యలోకం నుండి దిగి వచ్చిన ఒక అపూర్వ దేవతామూర్తి వలె తరళిస్తున్నది : ప్రతి దినము తనతో కలిసిమెలిసి తిరుగుతున్నా ఆమె ఒక వేళ జన్మజన్మాంతరాల నుండి తన వెంట తోడు నీడలా అనుసరించి వస్తున్న ఎవరయినా అమర సుందరి ఏమో ఎవరు చెప్పగలరు.

ఆ విధంగా ఆలోచించిన తరువాత పార్శ్వారధి మరి ఆమె మాటకాదనలేదు : ఎలాగో అలాగ ఆ బెడద తోనించి తప్పించుకో నిశ్చయించుకుని నెమ్మదిగా నేలమీద మోకరిలి సాష్టాంగ నమస్కారంచేసి రెండు మూడు క్షణాలపాటు కళ్ళు రెండు మూసుకుని వెంటనే లేచి నిలుచున్నాడు. అయినా విజయలక్ష్మికతని నమస్కారపద్ధతి పూర్తిగా సంతృప్తి కలిగించలేదు : అందుచేత అనుమాన పడి అడిగింది.

‘తీర్చిగా శ్రద్ధపట్టి చేశారా ? లేకపోతే ఊరికే మొక్కుబడి తీర్చుకున్నారా ?’

పార్శ్వారధి పెదవిపై లేత చిరునవ్వు మొలకెత్తింది.

‘శ్రద్ధగానే చేదామనుకున్నాను : కాని తీరా కళ్ళ మూసు కున్నాక నువ్వే కనిపించావు : అందుచేత నీకే నమస్కారం పెట్టాను!’

ఆ సమాధానం నిజమో వేళాకోళమో అక్కడ నిలుచున్న వారితెవ్వరికీ తెలియలేదు : కాని విజయలక్ష్మి క్షణంలో ఆ రహస్యం కనిపెట్టివేసి సన్నసన్నగా మందలించింది.

‘తప్పు : తప్పు? అమ్మవారి దగ్గర అలాంటి మాటలన కూడదు : మీకు బొత్తిగా మంచి, చెడ తెలియదు : ముందు రెండు చేతులతోను రేంపలు వేసుకోండి : క్షమాపణ కోరుకుని మళ్ళీ పరసగా మూడుసార్లు సాష్టాంగ నమస్కారాలు చెయ్యండి : ఎంతవని చేశారు : మీవి అన్ని ఇలాంటి పనులే : నా మాటవిని మళ్ళీ మూడు సార్లు సాష్టాంగ నమస్కారాలు చెయ్యండి : అమ్మవారి కెదురుగా నిలబడి అలాంటి మాటలనవచ్చునా ?’

పార్శ్వారధి కప్పటికేగాని తాను చేసిన తప్పిదం బోధ పడ లేదు పూజగదిలో మరి వేళాకోళం బాగుండదని ఎంతో చిత్తు తుదితో రేంపలు వేసుకుని ప్రగడ భక్తి శ్రద్ధలతో నెమ్మదిగా మూడుసార్లు సాష్టాంగ దండ ప్రణామాలాచరించాడు.

అవిముగియగానే పూజ గది కవతల నిలబడిన సావిత్రి భర్త వెళ్ళు చిలిపిగా చూసి నవ్వుతూ అందుకుంది.

‘కానీ మా ఆయన చేత కూడా గుంటేలు తీయించవచ్చు ! అక్కయ్యా ! ఈ మధ్యన బొత్తిగా నా మాట వినిపించుకోవడం లేదు!’ ‘అవును నిజమే సావిత్రి సమయానికి మహాచక్కని సలహా చెప్పావు!’

ఇక మీ దంపతులిద్దరు సాష్టాంగ నమస్కారం చెయ్యక తప్పదన్నట్టు విజయలక్ష్మి కొంతెగా బావకేసి చూసింది. ఆ పైన అతడు వేళాకోళంగా సావిత్రి నెత్తిమీద ఒక చిన్న మొట్టికాయ వడించబోయాడు : ఆమె క్షణంలో తప్పించుకుని ఆ వక్కనేకన్న స్తంభంమాటున దాక్కుంది : అయినా కృష్ణమూర్తి తన ప్రయత్నం విరమించలేదు : ఆ తరువాత వారిద్దరు ఆ సావడిలో సంభాల మాటున అటు ఇటు తిరుగుతూ రెండు మూడు విమిషాలపాటు గొల్లసంభాలాట కొనసాగించారు. ఆ పైన బాగా అలిసిన ముఖాలతో నెమ్మదిగా నేలమోకరిలి సాష్టాంగ నమస్కారం లర్పించారు.

ఆ విధంగా ఏక కాలంలో ప్రణమిల్లిన ఆ దంపతుల అన్యోన్యత గమనించి విజయలక్ష్మి ఎంతయినా ముచ్చటపడింది. అయితే ఇప్పుడమెకేమాత్రము అసూయపడవలసిన అవసరం కలగలేదు : ఆ నాటి పార్శ్వారధి దంపతుల ఆందోళనాసారీ, కృష్ణమూర్తి దంపతుల చిన్నతనం చిలిపి చేష్టలు గమనించి వర్తనమ్ము ఎంతయినా ఆనందించింది. పసిపిల్ల లిడరి చేత నమస్కారాలు చేయించి తానుకూడా సాష్టాంగ నమస్కారం చేసింది.

ఆ సమయంలో విజయలక్ష్మి అపూర్వానందోల్లాసాలతో ఎంతయినా ఉప్పొంగి పోయింది : ఆ కరుణా మూర్తి ఇంకేమేలుపు కృపవల్లనే అంతటి జబ్బుచేసినా భర్త ప్రాణాలతో బయటపడి, కాపరానికి వచ్చిన కొత్త లాగే తిరిగి తన యెడల ఎంతో అప్యాయత కనబరుస్తున్నాడని తలుచుకుని తలచుకుని మాటిమాటికి మురిసి పోయింది.

వాస్తవానికి ఆ విషయంలో విజయలక్ష్మికన్న, మిగిలిన అందరికన్న ఎంతో ఎక్కువ సంతోషించినవాడు కృష్ణమూర్తి. కొంత కాలంపాటు కొన్ని గడు కష్టాలలో చిక్కుకుని సతమత మయినా మొత్తంమీద చిన్నప్పడు జ్యోతిష్కుడు చెప్పినట్టు విజయలక్ష్మి చాలా అదృష్టవంతురాలని మున్ముందు ఇంకా పిల్లలతో సైవలతో, భోగభాగ్యాలతో తులతూగ గలదని నిశ్చయించుకుని మరింతగా ఆనందించాడు. ఆమె సర్వదా అలాగే కలకలలాడు తూంటే కళారాచూసి ఆనందించడంకన్నా తనకిక కోరుకోవలసిన దేది లేదని అనుకుని, పరమానందభరితు డయినారు.

అనాటి మధ్యాహ్నం ఎంతగా చెప్పినా వినిపించుకోక విజయలక్ష్మి, పసిపిల్లలతోబాటు ఇంటిల్లెస్థానికి తానే వంటచేసి వడించింది భోజనాలయిన తర్వాత మరికొంతసేపు విశ్రమించి కృష్ణ మూర్తి సావిత్రితోపాటు ఇంటికి తిరిగిపోవాలని పట్టవట్టాడు. కాని విజయలక్ష్మి పార్శ్వారధు లిడరు బలవంత పెట్టడంవల్ల అతనికి ఇంకొక రెండు మూడు రోజులవరకు ఆ ఇంటి ఉండక తప్పలేదు.

అదే సమయంలో విజయలక్ష్మి వెంకటేశ్వరస్వామి మొక్కుబడి సంగతి భర్తతో చెప్పింది. పార్థసారథికి అప్పటికి దైవం ఉనికి మీద గట్టి నమ్మకం కలిగింది. కాని మొక్కుబడి ఒక లంచంలా తోచింది. అందుచేత అతడా యాత్రకంతగా ఇష్టపడలేదు. కాని విజయలక్ష్మి చెప్పిన తరువాత అతనికి అంగీకరించక తప్పలేదు. ఆ మరునాడే సావిత్రితోను, కృష్ణమూర్తితోను కలిసి ఇంటిల్లాపాది కొంగకి బయలుదేరారు.

యాత్ర ముగించుకొని వచ్చిన వెంటనే పార్థసారథి పరీక్షా టాకీస్ యాజమాన్యం స్వీకరించాడు. కొత్తలో కొంత కాలం పాటనకి ఆ వ్యవహారం అంతా కేవలం యాంత్రికంగా నిర్ణయంగా సాగిపోయిన్నట్టు అనిపించింది. అయితే క్రమ క్రమంగా దాని మీద కొంత అభిరుచి కలిగింది. మరి కొంతకాలం రాత్రింబగళ్లు శ్రమపడిన తరువాత ఖర్చులుపోసు నెలకి అయిదారు వందలదాకా మిగిలాయి.

అయితే పార్థసారథికి పూర్తిగా సంతృప్తి కలిగించలేదు. నాటకాలలో మంచి పేరు ప్రతిష్ఠలు సంపాదించుకోవాలని చేసిన ప్రయత్నాలన్ని ఎందుకు కొరతకుండా పోయాయని అంతర్యంలో కొంత వ్యధ కలిగింది. రాను కూడా మిగిలిన వ్యాపారస్తులలాగ పొద్దస్తమానము డబ్బు గుంజులాటలోపడి సతమత మయిపోతున్నట్టు తోచింది. అయితే నటనలో తన కంతటి గొప్ప శక్తి సామర్థ్యాలు లేనప్పుడు తానిక చెయ్యగలిగినదేది లేదని కొంతవరకు సమాధానపడాడు. అదేకాక లోకంతోబాటు తోటి నటీనటులలో చాలా మంది సదా ధనసంపాదన కోసమని అంగలారుస్తున్నప్పుడు తానొక్కడు బంటరిగా ఏమి చెయ్యగలడు? ఇప్పటికైనా కొస్త కుటుంబం సంగతి ఆలోచించుకోకపోతే ఎలాగ? ఏమిటో! ఊరికే మదన పడడమేగాని నటులలోగాని అభిమానులలోగాని నిజంగా నాటకాలంటే చెవి కోసుకునేవాడు ఎంతి మంచి ఉన్నాడు! వాస్తవానికి నాటకాలలో కనిపించే నటనకన్న వాటి మీద అభిమానం ఉన్నట్టు మాటాడే వారిలోనే ఎక్కువ నటన ఉన్నదని అతనికి తోచింది. ఆ సంగతి ఆలోచిస్తూంటే అతని పెదవిమీద చిరునవ్వు చెంగలిచింది.

ఆ సమయంలో అతనికి తాను చిన్నతనంలో చూసిన మహానీయులయిన నటులతోబాటు నిరంతర తపస్సులవంటి వారి నాట్యకళాభినివేశాలు, దేశంలో అనాటి పెద్దల ఆదరాభిమానాలు మొదలయినవన్నీ జ్ఞప్తికి వచ్చాయి. ఆరోజు లిక తిరిగిరావడం కల్ల అనుకుని ఉసూరుమని విశ్వసించాడు.

క్రమక్రమంగా మరి కొన్నాళ్లు గడిచిన తరువాత అతనిలో ఒక విచిత్రమయిన పరిణతి కలిగింది. పరిమితమయిన రంగస్థలం విడిచి పెట్టినా తానంతకన్న సువిశాలమయిన జీవిత రంగస్థలంమీద అడుగుపెట్టినట్టు స్ఫురించింది. తోటి మనుష్యుల కష్టసుఖాలు, ఆనందాలు, అసూయలు, ఆశలు, ఈర్ష్యలు, అహంభావాలు, నెవ్వాలు, నిజమయిన హుందాతనాలు, ఔదార్యాలు, చలని స్నేహాలు, విశాలమయిన సానుభూతితో, ఆర్థికతతో అవగాహన చేసుకుంటున్నప్పుడు తానొక సువిస్తృత మహనీయ రూపంలో

పాల్గొంటున్నట్టు ఒక విధమయిన గొప్ప అనందం కలిగింది. అదే విధంగా తన లోటుపాట్లు, మంచిచెడులు, సుగుణాలు, అవగుణాలు వాటి పరిణామాలు మొదలయినవన్నీ సమచిత సానుభూతితో ఆకళించుకొంటున్నప్పుడు పార్థసారథికి అంతకన్న విచిత్రమయిన అనుభూతి కలిగింది. విశాలమయిన ఔదార్యంతో ఒక ఉత్తమ నటుని ధోరణిలో జీవితంలో పాల్గొనడంకన్న మరి కోరుకోదగిన దేది లేదని క్రమక్రమంగా గ్రహించుకున్నాడు. ఇంచుమించుగా అదే విధమయిన దృక్పథంతో ఆచరణతో అనుదినము తన మనుగడ కొనసాగించుకున్నాడు.

అప్పటినుంచి ప్రభా టాకీస్ లో చాలా మంది ప్రేక్షకుల కోసం సామాన్య చిత్రాలకు పక్కాగా ప్రదర్శించినా అప్పుడప్పుడు నష్టం వచ్చినా లక్ష్యపెట్టక కేవలం కళా దృష్టితో ఉత్తమ చిత్రాలు కొన్ని ఎన్నుకొన్నాడు. రసజ్ఞుల హేళనల మన్ననలందుకున్నాడు. మంచి నాటకాలేవయినా ఆ పట్టణానికి వచ్చినప్పుడు విడిచిపెట్టకుండా వెళ్ళి మొట్టమొదటి తరగతిలో ముందు వరసలో కూర్చున్నాడు. అంతగా సొమ్ము చెల్లించుకోలేని నాటక సంఘాలకు చాలా తక్కువ అద్దెతోనే ప్రభాటాకీస్ లో ప్రదర్శన సౌకర్యం కలిగించాడు. ఔత్సాహిక సంఘాల దగ్గర ఆ మాత్రం కూడా వసూలు చెయ్యలేదు. వారు ప్రదర్శించే నాటకాలన్నిటికీ వెళ్ళి యదాశక్తిగా సాయపడి ప్రోత్సహించాడు. వారి నాటకాలు చూస్తున్న సమయంలో అతనికి అప్పుడప్పుడు సరోజ వ్యవహారం అంతా జ్ఞాపకం వచ్చింది. గుండెలో లోపల గుమ్ముకున్న గాజు పెంకు నలుసులాగ కళ్ళక్కుమని వేదించింది కాని క్రమక్రమంగా కొంత సానుభూతితో ఆమె పూర్వరస అంతా అవగాహన చేసుకున్నాడు. 'సరోజ వేదించింది మాత్రం అంత పెద్ద తప్పేముంది! ఆమె పరిస్థితులంటివి!' అని సరిపెట్టుకున్నాడు. అందువల్ల ఆమెమీద ఏర్పడిన వైరస్యం తొలగిపోయింది.

ఇక విజయలక్ష్మిని తలచుకున్నప్పుడు పార్థసారథికి నిజాని కామె తన జీవితానికంతటికీ 'విజయలక్ష్మి' అన్న అనందం కలిగింది. అందుచేత దైనందిన జీవితంలో ఆమె లోటుపాట్లపై అతనికి స్ఫురించనేలేదు! ఒక్కొక్కప్పుడవి కనబడిన ఆర్థికమయిన సానుభూతితో అవగాహన చేసుకుని ఆచరించాడు. ప్రభాటాకీస్ యాజమాన్యం స్వీకరించినప్పటినుంచి అతడేవిధంగాను విజయలక్ష్మి మనస్సు నొప్పించలేదు. తన సంసారమేమో! తన యజమాన్యమేమో! అంతే! ఎప్పుడయినా భార్యతోను కృష్ణమూర్తి దంపతులతోను కలిసి నూతన నాటకాలు, కొన్న కొత్త చిత్రాలు చూశాడు. ఆ పట్టణంలో నటీనటులెవరయిన తగినంత ఉపాధిలేక లేమితో బాధపడుతున్నారని తెలిస్తే చేతనయినంత వరకు వారినాడుకున్నాడు.

అప్పుడప్పుడు భార్యతో కలిసి కృష్ణమూర్తి ఇంటికి వెళ్ళి దంపతులనిద్దరినీ ఉట్టిపడుతున్న ఉపాయంతో పలకరించాడు. ఏమయినా అనుకుంటారేమో అని విజయలక్ష్మి చేతగుంభనగా కొంత ధన సహాయం చేయించాడు. ఇక ఇంటికి సంబంధించిన వ్యవహారాలన్ని పూర్తిగా విజయలక్ష్మితే అప్పగించాడు. ప్రభాటాకీస్ నిర్వహణ

హాజిలో కూడా అడుగడుగునా ఆమె సలహా తీసుకున్నాడు అంతే కాదు: విజయలక్ష్మితో సంప్రంచనిదే ఏ పని తలపెట్టలేదు.

ఆమె అంతలోనే ఆతనిలో అంత విచిత్రమయిన సూర్యురాలదని కలలోకూడా అనుకోలేదు: ఎప్పటికయినా తిరిగి సరోజతో కొంత అనుబంధం కలుగకపోతుందా అని రవంత అనుమాన పడకపోలేదు. కాని అయితే అతడిక ఆ విషయమే తలపెట్టలేదు: సార్వసారథికి జబ్బుచేసి నిమ్మలించినప్పటినుండి అలాంటి విషయాలలో ఆమెకొక విధానమయిన విర్హిస్తున్నది కలిగింది. భర్త పదికాలాలపాటు అలాగా ఆరోగ్యంగా క్షేమంగా ఉంటేనే చాలునని తనకదే పదివేలని సంకల్పపీ పడింది. అందుచేత అతడెక్కడికీ వెళ్ళినా ఎప్పటికీ తిరిగివచ్చినా ఇదేమని అడగాలనే ఆలోచించలేదు: తన యెడల ఏ మాత్రం ఆదరం చూపించినా అదే మహద్భాగ్యమని ఆశించింది. ఆ విధంగానయినా తన సంసారం సుఖంగా సాగి పోతే చాలునని అంతర్యంలో ఎంతయినా ఉప్పొంగిపోయింది.

అందుచేత సార్వసారథి ఎన్నడు మరి సరోజ మాటే తల

పెట్టకపోతే మరింతగా ఆశ్చర్యపడి ఆశించించింది. అమ్మవారి చలన వలనే తన కంతటి గొప్ప అన్యష్టం కలిగించనుకుని పూతా పునస్కారాలన్ని ఇనుమడించిన భక్తి శత్రుత్వంతో విరహించింది. సార్వసారథి పరిపూర్ణ ప్రేమ చూరగొన్నా ఆతనినెన్నడు అవంతయినా ఉపేక్షించలేదు చిరకాలం లేమితో బాధపడిన నిరుపేద పెర్నిదీ నుటిపెట్టుకున్నట్టు పెంపెక్కిన ప్రేముడితో సార్వసారథి కన్నీవిదాల అనువర్తనగా ఉండి మరింతగా అతని ఆదరణ భాగ్యం చూ గొన్నది ఇందుమించుగా ప్రభావకీస్ యాజమాన్యం స్వీకరించినప్పటినించి వారి జీవిత ప్రవాహాలే భావించి ఒకే ప్రళాంత స్రవంతిగా సాగిపోయాయి ఎంతగా టాకీస్ యాజమాన్యం పనులలో చిక్కుకొన్న సార్వసారథి ఒక్కసాడు ఇంటికాలస్యంగా రాలేదు. ఒకవేళ ఏదయినా అత్యవసరమయిన పని తగిలితే మున్ముందుగా ఆమెతో చెప్పి సరీగా అన్నసమయానికే తిరిగివచ్చాడు అందుచేత భర్త రాకకోసమని ఎన్నడు నిమిషకాలమయిన నిరీక్షించలేదు విజయలక్ష్మి.

—సమాప్తం

వ్యాపార ప్రచుటనలకు సదవకాశం

‘ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ’ మాసపత్రిక రాష్ట్రంలో మారుమూల గ్రామాలకు సైతం పోతున్నది రైతుల, కార్మికుల, మేధావుల అభిమాన పత్రిక

ఆంధ్రప్రదేశ్

ప్రకటన రేట్లు :

3 వ కవరు రూ. 500; 4 వ కవరు రూ. 600

లోపలి పేజీ రూ. 400 అర పేజీ రూ. 250

సాలు చందా రూ. 6-00 విడిప్రతి 50 పైసలు

వివరాలకు :

డైరెక్టరు, సమాచార పౌర సంబంధ యాత్రిక శాఖ

హైదరాబాదు—1

నవ్వుల మధురిమ ఎప్పుడైనా రుచి చూశారా?

ఫాంటా ఆరంజి
రుచినేమందును?
మరిమరీ దాహం కావాలని
పించును!

ఫాంటా కో-కోలా కంపెనీవారి ఉత్పత్తి

FANTA IS A REGISTERED TRADE MARK OF THE COCA-COLA COMPANY

పండుగలూ పర్యటనలూ

—కమలా త్రివేణి

మహా శివరాత్రి

అనాడు మామ బహుళ చతుర్దశి. అనాడు జ్యోతిర్లింగం ప్రభవించిన మహా పర్యటనం.

అతిథి అనాడే ఒకసారి ఒక బోయవాడు శత్రువులచేత బంధించబడ్డాడు. పగలంతా పస్తుపడి ఉన్నాడు. వానిని సాయంకాలం విడిచి పెట్టారు. అకలితో అడవిలో ప్రవేశించాడు. ఒక చెట్టుమీద కూర్చున్నాడు. అది బిల్వ వృక్షం. చెట్టుకొమ్మలు కదలిస్తూ ఉంటే బిల్వ వృక్షాలు క్రింద రాలాయి. చెట్టు మొదట ఒక గుప్త లింగం ఉంది. ఆ లింగం మీద పదాయి బిల్వ వృక్షాలు. ఆ రాత్రి అంతా అలా గడిచి పోయింది. ఆ రాత్రి ఒక ఆడు జింక వాని కంట బడింది. దానిని బాణంతో సం. బోయవాడు నన్ను కాదు ఇంకొక జింక వస్తుంది దానిని చంపమంది. అంతలోనే ఒక ఆడ జింక ఒక మగ జింక వచ్చాయి. అవన్నీ కలసి తమను చంపుమని వేట కానివి వేడుకొన్నాయి. ఆ వ్యాధుడు ఆశ్చర్య పోయాడు. ఆ జంతు వుండు. ఆ మానవుని శివుడు అనుగ్రహించాడు. వారందరు కైలాసం చేరుకున్నారు.

అనాడు బోయవాడు పస్తుపడి ఉండ వలసి వచ్చింది. దాని వల్ల ఉప వాన ఫలితం ప్రాప్తించింది. ఆ రాత్రి జాగరణం చేసి నట్టియింది. మారెడు పత్తి శివలింగం మీద పడినందున శివపూజా ఫలితం కలిగింది. ఇవంతా అనిష్టా పూర్వకంగా జరిగింది. మహా శివరాత్రి ప్రతం బుద్ధి పూర్వకంగా, శ్రద్ధా భక్తులతో చేస్తే ఎంత ఫలితం వస్తుందో మరి.

ముహరమ్

అనాడు ముహరమ్ నెల 10 వ రోజు. క్రీస్తు శకం 880వ సంవత్సరం ఆక్టోబరు 18వ తేదీ. అనాడు కర్పూర మైదానంలో క్రౌర్యం తాండ వించింది నిర్దయత్వం సృత్యం చేసింది ఆ యుద్ధ భూమిలో హుసేన్, ఆయన సహచరులు మరణించారు.

ముహమ్మద్ ప్రవక్త పరమ పద్వించిన తరువాత 4 గురు కలిపాలు (ఇస్లామ్ మత గురువులు) అయ్యారు. వారు గతించిన తరువాత యాజిద్ మతపీఠాన్ని ఆక్రమించాడు ముస్లిము లందరూ తనను మతాధిపతిగా గుర్తించాలని నిర్బంధించాడు.

మత పీఠానికి న్యాయమైన హక్కు హుసేనుది. ఆయన ముహమ్మద్ ప్రవక్త దొహ్లా తుడు. యాజిద్ అది పత్యాన్ని అంగీకరించ లేదు హుసేను. కూపా ప్రజలు ఆయనకు సాయం చేసా మన్నారు. వారిని నమ్మి హుసేన్ కుటుంబంతో చిన్న పరివారంతో బయలు దేరాడు.

దారిలోనే అడ్డగించింది యాజిద్ సైన్యం—మూడు వేల సంఖ్య బలం గల సైన్యం. హుసేన్ అనుచరులు ముప్పయి ఇద్దరు అశ్వకులు, నలభైమంది కాల్బలం.

అంధ్ర ప్ర దేశ

హుసేన్ గుర్రాన్ని అరిపించాడు. ఒక చేత అడం. ఒక చేత కురాన్ పట్టాడు. దూరంనుంచి శత్రువులు బాణవర్షం కురిపించారు. ఒక్కొక్క గుర్రం. ఒక్కొక్క వైవికుడూ నేలకు ఒరిగాడు. తుదకు హుసేన్ మిగిలాడు. ఏకాకి ఐ. గాయపడి. బదలి పోయి ఆయన గుర్రా ద్వారం దగ్గర పడికిల పడ్డాడు గుక్కెడు నీళ్లు తాగ బోతూఉంటే బాణం వచ్చి నోటిలో గుచ్చు కొంది. ఈటె పోటులు. కత్తి పోటులు ముప్పయిమూడు తగిలాయి హుసేను అనువులు విడిచాడు

ఈ ఘోర కృత్యాన్ని జ్ఞాపకం చేసుకొనానికి ముహరమ్ జరుపుకొనేది హిందు ముస్లిమ్ సామరస్యానికి దోహదం చేస్తుంది ముహరమ్ సంప్రదాయం.

హోలీ

అనాడు పాలున శుద్ధ పూరిమ. ప్రహ్లాదునితో విసిగి వేసారి హిరణ్య కశిపుడు అతనిని దగ్ధం చేయాలని సంకల్పించుకొన్నాడు. హోలిక హిరణ్య కశిపుని సోదరి. ఆమె అగ్ని సంతు విద్య నేర్చిన ఫేవరి. ఆమె అగ్నిలో కాదు. ప్రహ్లాదుని ఒడిలో కూర్చుండ బెట్టుకొని నిప్పులో ప్రవేశించింది. భగవానుని అనుగ్రహం వల్ల ప్రహ్లాదునికి ఎట్టి అపాయము కలుగ లేదు. హోలికయే దగ్ధమై పోయింది. హోలీ వర్సనాడు జరిపే హోలికా దహనానికి సంబంధించిన గాథ ఇదే. పుణ్యం పాపాన్ని జయిస్తుందని. దైవశక్తికి రాక్షస శక్తి లొంగిపోక తప్పదని ఈ గాథ చెప్పే నీతి.

గుడ్ ఫ్రైడే

అనాడు శుక్రవారం. మానవజాతి పాప పరిహారార్థం యేసు క్రీస్తు ప్రాచార్యణం చేసిన శుక్రవారం.

ఆ నాటి ఉదయం రోమన్ గవర్నర్ పైలేట్ ఎదుట ఒక ఖైదీని ప్రవేశ పెట్టారు. ఆయన తాళతో కట్టుబడి అలసిపోయి ఉన్నాడు. ఆయన పరమపవిత్రుడైన యేసు క్రీస్తు. తనను యాదుకి రాజుగా అనుకుంటున్నాడని. రోమన్ రాజ్యాన్ని పడ ద్రోయదానిల ప్రయత్నిస్తున్నాడని ఆయన మీద ఆరోపణ.

“నీవు యనాదుల రాజువా ?” అని అడిగాడు పైలేట్ “నువ్వే అంటున్నావు” అన్నాడు యేసు.

ఆయనలో దోషం ఏమీ కనబడలేదు న్యాయమూ రికి. ఐనా యేసును నిలువ వేయాలని పట్టుపట్టారు యూదులు. కల్వేరి గిరి మీద ఆయనను నిలువ వేశారు. ఆ సంవత్సరం స్మారకమైన దినమే గుడ్ ఫ్రైడే. ఆ తరువాతి అదివారం ఈస్టర్. ఆనాడు యేసు పునరుత్థానం చెందిన రోజు.

నగరంలో...

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ బహుమతులు

డా. బి. గోపాలరెడ్డి అధ్యక్షతన సాహిత్య అకాడమీ బహుమతి పోరాన పథ

సాహిత్య అకాడమీ వారు ప్రచురించిన మూడు పుస్తకాలను సాహిత్య అకాడమీ హాలులో జరిగిన సభలో అకాడమీ అధ్యక్షులు శ్రీ బెజవాడ గోపాలరెడ్డి జనవరి 30 న ఆవిష్కరించారు.

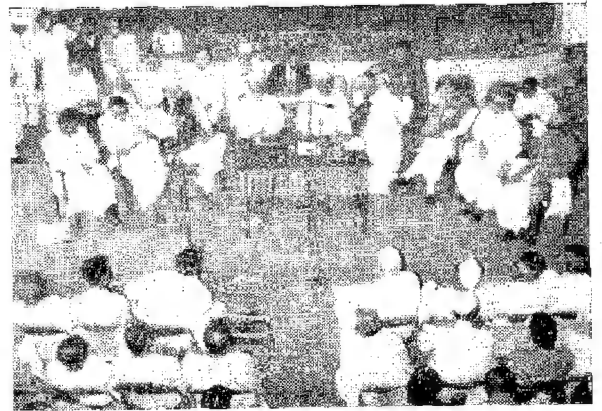
ఆ మూడు గ్రంథాలు :- శబ్దరత్నాకరంలో రేవి, వాణిజ్య సాంకేతికేతర శబ్దాంత, శ్రీ యం కోదండ రామిరెడ్డి సంపాద కత్వాన వెలువడిన "మాండలిక పదకోశం", శ్రీ చల్లా సూర్య నారాయణమూరి హిందీలో అనువదించిన "అధునిక తెలుగు కవిత", (20 మంది తెలుగు కవుల కవితలకు హిందీ అనుకరణ) శ్రీ మహమ్మద్ హుస్సేన్ వ్రాసిన "చక్కనే ఉర్దూ" (చక్కన్ ఉర్దూ పదకోశం).

ప్రసిద్ధ తెలుగు రచయితలు ప్రొఫెసర్ పింగళి లక్ష్మీకాంతం, శ్రీశ్రీ, చలం, ముగ్గురికి సాహిత్య అకాడమీ విశిష్ట సభ్యత్వాన్నిస్తూ బంగారు చిహ్నాలను, శాలువలను శ్రీ గోపాలరెడ్డి బహూ కరించారు.

సాహిత్య విమర్శకు ప్రొఫెసర్ పింగళి లక్ష్మీకాంతం, కవి త్యాగికి కీ॥ శే॥ బాలగంగాధర తిలక్, చిన్న కథారచనకు అవసరాల రామకృష్ణారావు, నవలా రచనకు శీలా పీఠాజ్ఞా. మహిళా రచయి తలలో శ్రీమతి సానవతి రుక్మిణమ్మగారను యీ ఏటి ఉత్తమ రచయితలుగా ఎన్నికచేసి వారికి రూ. 1116లను బహూకరించారు. సాహితీ లోకానికి శ్రీ పింగళి లక్ష్మీకాంతంచేసిన సేవలను అధ్యక్షులు కొనియాడారు. యి. మీదట ఉత్తమ నాటక రచకు కూడా అకాడమీ పజ్జన బహుమతి ఏకేటా ఇవ్వనున్నట్లు ఆయన ప్రకటించారు.

ప్రైదరాశాదులో అఖిలభారత పాఠశాగ్నిమిక ప్రగర్భకర్మసభివరి 1వ తేదిన నుఖ్యమంత్రిచే పాగిరంభోత్సవం

జనవరి 23వ తేదిన గవర్నరు శ్రీ ఖండూభాయి రేశాయ్ ఖాదీ గాగ్నిమిక పరిశిమల కమిషను పాగిరితియ మహానభకు ప్రైదరాశాదులో పాగిరంభోత్సవం కేళారు

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో పర్యటించిన కాశ్మీరు బృందం (విద్యార్థులు, లైనులు) సభ్యులతో సమాచారశాఖ మంత్రి శ్రీ ఎ. నానుకేనరావు, యాశాగ్ని విషయాల మంత్రిశి శ్రీమత్క్రొరాది శ్రీ గారలు. (ఫిబివరి 12)

గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకానికి ఉపముఖ్యమంత్రిచే శంకుస్థాపన

ఉపముఖ్యమంత్రి శ్రీ జె. వి. నర్సింగరావు, కరీంనగరం జిల్లా కోరట్ల గ్రామంలో రూ. 8.88 లక్షలకు గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకానికి శంకుస్థాపన చేశారు.

సందర్భంలో ఏర్పాటుచేసిన బహిరంగ సభలో ఆయన మాట, రాష్ట్రంలో త్రాగు నీటి సమస్యను పరిష్కరించే ప్రభుత్వం ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహిస్తున్నదని చెప్పారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో మూడవ ప్రజాశాసక కాలంలో ప్రజాశాసనసభలో గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాలకు రూ. 10.88 కోట్ల ఖర్చు పెట్టడం ఖరీదైనది అయిన చెప్పారు. అంతేగాక తెలంగాణా మిగులు నిధుల నుంచి రూ. 86 లక్షలు, మునిసిపాలిటీల నుంచి రూ. 77 లక్షలు, రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలకు, గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాలకు ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది. ఈ సంవత్సరం, త్రాగునీటి సరఫరా పథకాల అమలుకొను ప్రజాశాసనసభలో గ్రామీణ నీటి సరఫరా పథకాలకు రూ. 66 లక్షలు, పంచాయతీరాజ్ శాఖ 73 లక్షలు తెలంగాణా మిగులు నిధుల నుంచి రూ. 51.34 లక్షలు ఖర్చుపెట్టడం జరుగుతుంది. నాలవ పంచవర ప్రజాశాసన ముగిసే నాటికి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో త్రాగునీటి సమస్య పరిష్కరించబడుతుందని ఉపముఖ్యమంత్రి చెప్పారు.

కోరట్ల గ్రామంలో ప్రజలకు ఈ పథకం వల్ల తల 1 కి 40 గ్యాలనుల నీరు సరఫరా అవుతుంది. ఇక్కడి జనాభా ఒక వేల రెబ్బింపు అయినప్పటికీ కూడా తగినంత నీరు సరఫరా కాగలదని ఆయన చెప్పారు. 1970 జూన్ నాటికి మెట్టుపల్లి తాలూకాలో 26,000 ఎకరాల భూమికి నీటిపారుదల సౌకర్యం లభిస్తున్నందుకు ఉపముఖ్యమంత్రి ఆ తాలూకా ప్రజలను అభినందించారు. తెలంగాణా ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధుల వినియోగం గురించి ప్రజలు అనుమానం వేకుండా ఉండాలని ఆయన కోరారు.

గాన్ని గురించి ప్రజలు అనుమాన పడనక్కరలేదని. తెలంగాణా జిల్లాలకు కేటాయించిన రూ. 9 కోట్ల సకాలంలో ఖర్చుకాగలవనీ, ఆయన చెప్పారు. 1970 మార్చి నాటికి కరీంనగరం జిల్లాలో 32.5 శాతం గ్రామాలు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా అవుతుందని ఆయన చెప్పారు. మెట్టుపల్లిలో మున్సిపల్ కోర్టును స్థాపించే విషయమై పరిశీలించగలనని ఆయన హామీ ఇచ్చారు.

ఈ త్రాగునీటి సరఫరా పథకం సకాలంలో పూర్తి అవుతుందని కలెక్టరు హామీ ఇచ్చారు.

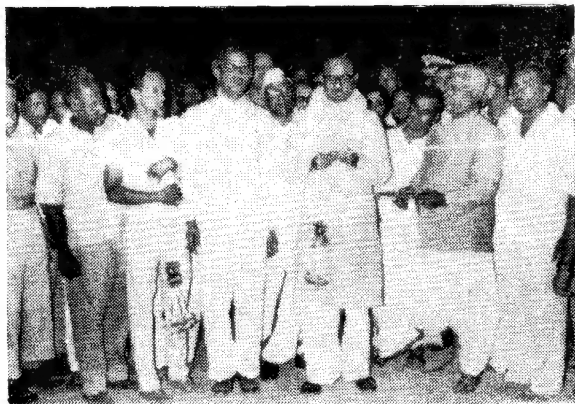
వేములవాడ దగ్గర పంతెనకు ప్రారంభోత్సవం

ఉపముఖ్యమంత్రి శ్రీ జె. వి. నర్సింగరావు కరీంనగరం జిల్లాలో వేములవాడ దగ్గర 9.54 లక్షల ఖర్చుతో మూల వాగుపై నిర్మించిన పంతెనకు జనవరి 31 న ప్రారంభోత్సవం చేశారు. ఈ సందర్భంలో ఏర్పాటుచేసిన బహిరంగసభలో మాట్లాడుతూ, ఈ పంతెన నిర్మాణానికి చొరవతీసుకొని కృషిచేసిన శ్రీ రాజ రాజేశ్వరస్వామి దేవాలయ సంఘ సభ్యులను ఆయన అభినందించారు.

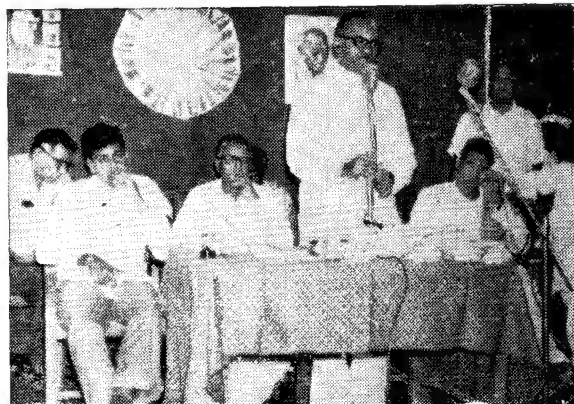
సిరిసిల్ల తాలూకా ప్రజలు గ్రామీణ విద్యుత్ సహకార సంఘాన్ని నెలకొల్పినందుకు ఉపముఖ్యమంత్రి ఆ తాలూకా ప్రజలను అభినందించారు. దీనికి అమెరికా ఆర్థిక సహాయం లభించింది. ప్రజలు ఆంతరంగిక విభేదాలను విస్మరించి అభివృద్ధి పనులలో ఐక్యమై కృషిచేయాలని ఆయన ఉద్ఘోషించారు.

పంచాయతీ ఘర్ కు ప్రారంభోత్సవం

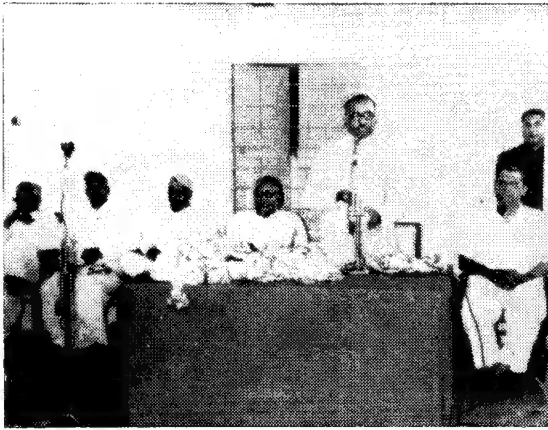
నల్గొండ జిల్లా కలెక్టరు శ్రీ గ్రోవర్ జనవరి 31 వ తేదీన భువనగిరి పంచాయతీ సమితిలోని జలాల్ పూర్ గ్రామంలో సుమారు రూ. 8,744 ల వ్యయంతో నిర్మించిన పంచాయతీ ఘర్ కు ప్రారంభోత్సవంచేశారు.

హిందూపూరులో వ్యవసాయ పారిశ్రామిక పరిధర్శనకు ఉపముఖ్యమంత్రిచే ప్రారంభోత్సవం

జగిత్యాల పంచాయతీ సమితిలోని అలీపూర్ గ్రామంలో ఉపముఖ్యమంత్రి శ్రీ జె. వి. నర్సింగరావుచే విద్యుచ్ఛక్తి ప్రారంభోత్సవం

ఏప్రిల్ 15న ఉప ముఖ్యమంత్రి ఇంగ్లీషింపట్నంలో భూమిలేని వేదల సమావేశంలో పాల్గొనిచారు

కలెక్టరు అధ్యక్షోపన్యాసంచేస్తూ, నూటికి నూరుపాళ్లు పన్నులు వసూలు చేసినందుకు గౌరవసర్పంచ్ శ్రీ కె కూచిరెడ్డిని అభినందించారు.

సేద్యపు నీటి బావులను లోతు చేయడానికి, మంచి నీటి సమస్యను పరిష్కరించడానికి వ్యవసాయ పరిశ్రమల కార్పొరేషను నుంచి ఒక రిగ్నును సరఫరా చేయించడానికి కలెక్టరు హామీ ఇచ్చారు.

విద్యుచ్ఛక్తి శాఖ పనివారలకు ప్రోత్సాహక

బోనసు : కార్మిక మంత్రి ప్రకటన

కార్మికశాఖ మంత్రి శ్రీ జి. సంజీవరెడ్డి, కొత్తగూడెం లోని బాకు సమాచార కేంద్రంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ కాలరీల మజూరు సంఘం వద్ద వారిక సమావేశానికి ప్రారంభోత్సవం చేస్తూ, కార్మికుల కోరికలు ఎప్పటికప్పుడు కొత్తగా ఉంటూఉంటాయనీ, సమాజంలో సంపత్తి పంపిణీ సమానంగా ఉండకపోవడమే దీనికి కారణమనీ అన్నారు. ఐ.ఎన్.టి.యూ.సి, తాను నిరంతర కృషిచేసిన ఫలితంగా విద్యుచ్ఛక్తి శాఖలో ప్రప్రథమంగా పనివారలకు 4 శాతం ప్రోత్సాహక బోనసును ప్రభుత్వం మంజూరు చేసిందని ఆయన ప్రకటించారు. వేతన నిరాయక సంఘం తమ సిఫార్సులను ప్రకటించిన తక్షణం వాటిని ఆమలు పరిచేవిధంగా పరిశ్రమల యాజమాన్యంపై ప్రభుత్వం ఒత్తిడి తెస్తుందని ఆయన అన్నారు.

ప్రభుత్వం త్వరలోనే మంజూరుచేయనున్న వేతనాలలో 15 శాతం పెంపుదలను అంగీకరించాలని వివిధ పార్టీశాసక పని వారలకు ఆయన విజ్ఞప్తి చేశారు.

సంఘాల సంక్షేమాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని వ్యక్తిగత యిష్టా యిష్టాలను విడనాడాలని ఆయన సూచించారు.

పాల్వంచలో బహిరంగ సభలో మంత్రి ప్రసంగిస్తూ పారిశ్రామిక యూనిట్లు పనిచేసే ప్రాంతానికి చెందిన వ్యక్తులకు ఉద్యోగ

గల విషయంలో ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడుతుందని అన్నారు. కార్మికులు కోరే పక్షంలో పాల్వంచలో ఇ.ఎస్.ఐ. ఆసుపత్రి ఏర్పాటుకు తాను అంగీకరిస్తానని ఆయన వెల్లడించారు. పరిశ్రమలో తాత్కాలిక కార్మికులు, ఎన్.ఎం.ఆర్. ఉద్యోగాల నియామకాన్ని ఆయన వ్యతిరేకించారు. కొత్త చట్టంలో యీ వద్దటికి స్వస్తి చెప్పబడుతుందని ఆయన పేర్కొన్నారు.

నాల్గవ ప్రణాళికలో రక్షిత నీటి సరఫరా

పథకాలకు ప్రాధాన్యత

ఆరిక మంత్రి శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి చి. సమీపంలో మహాసముద్రం గ్రామంలో రక్షిత నీటిసరఫరా కానికి ప్రారంభోత్సవం చేస్తూ, నాల్గవ ప్రణాళికలో అంచెలవారిగా రక్షిత త్రాగునీటి పథకానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చే విషయమే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం యోచిస్తున్నదని తెలియజేశారు. కలెక్టరు శ్రీ బి. వి. రామారావు అధ్యక్షత వహించారు.

రాయలసీమ, తెలంగాణా వంటి వెనుకబడ్డ పార్శ్వాల అభివృద్ధి పర్యేక్షక శ్రద్ధ వహించి రాష్ట్రాభివృద్ధి సాధించాలని మంత్రి వక్కాణించారు. త్రాగునీటి సరఫరా, చిన్నతరహా నీటి పారుదల వనరుల మరమ్మత్తు, కమ్యూనికేషను పథకాలను రెండు మూడేండ్లలోవల పూరి చేయడానికి వీలుగా, వీటికి సంబంధించిన సమస్యలను పరిష్కరించడానికి పర్యేక్షక శ్రద్ధ జరుగుతుందని ఆయన చెప్పారు.

ముఖ్యంగా డెలా కాని పార్శ్వాలలో భారీఎత్తున రైతులకు సహాయపడేందుకు గౌరీమీణ విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా పథకాలను అమలుపరచడానికి ఆరిక వనరుల విషయం చర్చించేందుకు జాతీయం చేయబడిన బ్యాంకుల పరిశీనిధులతో ఒక సమావేశం ఏర్పాటుచేయబడుతుందని మంత్రి వెల్లడిచేశారు. ఇప్పుడు వున్న సౌకర్యాలను ఉపయోగించుకొని గౌరీమీణ పరిశ్రమభివృద్ధికి కృషిచేయవలసిందని గౌరీమీణ విద్యాధికులకు ఆయన వినితీచేశారు. రాయల సీమలో నీటివనరులు యెక్కువ లేకపోవడంవల పరిజలజీవన స్థాయిని పెంచేందుకు ఇక్కడ పరిశ్రమలు నెలకొల్పవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుందని ఆయన చెప్పారు.

విజా సూతాదు యవ రచయితల సమాఖ్య 'ఇందూర్ శారతి' పరిథమ వార్షికోత్సవం

సర్వశ్రీ డి.యన్. విశ్వనాథరెడ్డి, జిల్లా పరిషత్తు అధ్యక్షులు, డి. వి. చంద్రశేఖరరెడ్డి, యన్. జయప్రకాశ్ రెడ్డి, వి. మునిస్వామి, యం. యల్. పి. యల్, జిల్లా పరిషత్తు ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ పి. రామలింగా రెడ్డి గారలకూడా మాట్లాడారు.

శ్రీకాకుళం జిల్లాలో పరిశ్రమల అభివృద్ధి

శ్రీ పరిశ్రమల శాఖా డైరెక్టరు, శ్రీ ఆర్.ఎ. హుస్సేన్, డైరెక్టరు శ్రీ ఎ. వి. ఎన్. రాజు, శ్రీకాకుళం జిల్లా శ్రీ బి. యన్. యుగంధర్, జిల్లాలో పరిశ్రమల సావనకు కాలను గూర్చి శ్రీకాకుళం జిల్లాకు చెందిన పారిశ్రామిక ఎ. వాణిజ్య వేత్తలతో చర్చలు జరిపారు.

జిల్లాలో లభించే పారిశ్రామిక వనరులను దృష్టిలో ఉంచుకొని యీ జిల్లాలో పాస్టిక్ వస్తువులు, జీడిమామిడి పరిశ్రమ, అనాస పండ్ల పరిశ్రమ, మామిడి రసంనుండి చాకెట్లు తయారీ పరిశ్రమ మొదలైన వాటిని ఏర్పాటు చేయవచ్చునని డైరెక్టరు సూచించారు.

నాగారంలో కార్మిక మంత్రిచే విద్యుద్దీపాలకు ప్రారంభోత్సవం

కార్మిక శాఖా మంత్రి శ్రీ జి. సంజీవరెడ్డి, వరంగల్ జిల్లా జనగామ పంచాయతీ సమితిలోని నాగారం గ్రామంలో విద్యుద్దీపాలకు ప్రారంభోత్సవం చేశారు. ఆయన ఈ సందర్భంలో ప్రసంగిస్తూ విద్యుచ్ఛక్తిని చక్కగా వినియోగించుకొని వ్యవసాయోత్పత్తిని అధికం చేయడానికి తీవ్రంగా కృషి చేయాలని ప్రజలను ఉద్బోధించారు.

తూర్పుగోదావరిజిల్లా తెలుగు రచయితల మహాసభ

తూర్పు గోదావరి జిల్లా తెలుగు రచయితల మహాసభ కాకినాడ సూర్యకా మందిరంలో జనవరి 10, 11 తేదీలలో జరిగింది.

జనవరి 21వ, తేదీన యాశ్రా విషయాలశాఖ మంత్రి శ్రీ కుమార్ రోదామిశ్రు 'విశాఖపట్నంలో' లక్ష్మీకోచ్ "శివరాత్రి"కి ప్రారంభోత్సవంచేశారు

అఖిల భారత తెలుగు రచయితల మహాసభ కార్యదర్శి శ్రీ పోతుకూచి సాంబశివరావు సభలను ప్రారంభించారు. ప్రారంభోత్సవ సభకు శ్రీ జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి (కరుణశ్రీ) అధ్యక్షత వహించారు. శ్రీ యుతులు జమ్మలమడక మాధవరామ శర్మ, మధునావంతుల సత్యనారాయణశాస్త్రి, ప్రభువులు మహాసభలలో పాల్గొని ప్రాచీనాధునిక సాహిత్యాలను గురించి ప్రసంగించారు. ఈ సందర్భంలో జరిగిన గంభ్ర ప్రదర్శనను శ్రీమతి అదేవలి వివేకానంద దేవి అవిష్కరించారు. ప్రత్యేక సంచికను శ్రీ పాంగుమ్మి పద్మరాజు అవిష్కరించారు. విభిన్న సాహిత్యరీతులపై శ్రీ మహీధర రామ్మోహనరావు అధ్యక్షతన జరిగిన సదస్సులో శ్రీయుతులు బుద్ధవరపు వెంకటరత్నం, (కథానిక) 'జానకీజాని' (వచన కవిత) రామకృష్ణ భరద్వాజ (చందోబద్ధ కవిత), రావులపర్తి భద్రరాజు, వక్కలంక లక్ష్మీవతిరావు ప్రభువులు ప్రసంగించారు.

శ్రీ గాదేవలి కుక్కుచేశ్వరరావు అష్టావధానం నిర్వహించారు. శ్రీ దేవులవలి కృష్ణశాస్త్రిగారి ప్రసంగాన్ని శ్రీ పద్మరాజు చదివి వినిపించారు. కవి సమ్మేళనం, భువన విజయం, యతర సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలూ నిర్వహించబడినవి.

"ప్రాంతీయ అసమానత్వాలను తొలగించండి"

లఘు పరిశ్రమల మంత్రి శ్రీ జి. సి. వెంకన్న ఇటీవల గుంటూరులో జిల్లా పరిషత్ కార్యాలయంలో జిల్లా లఘుపరిశ్రమల మహా సభలో మాట్లాడుతూ పరిశ్రమల వికేంద్రీకరణ జరగాలనీ, నగరాలలో కేంద్రీకరించకుండా గ్రామాలలో వ్యవసాయ పరిశ్రమలు స్థాపించాలనీ చెప్పారు. ఆధునిక సాంకేతిక విషయాలను పరిజలకు తెలియజేసేందుకు జోనల్ స్థాయిలో త్వరలో సాంకేతిక విభాగం తెరవడం జరుగుతుందని ఆయన వెల్లడించారు.

కొద్దిమంది ప్రాశ్నాగ్రామికులకు మాత్రమే లాభం కలగాలని ప్రభుత్వం భావించడం లేదు. అధిక సంఖ్యలో ప్రాశ్నాగ్రామిక వేతలను పోషిస్తూ ఉండి ప్రజలకు చౌక ధరలో ఎక్కువ ప్రాశ్నాగ్రామిక వస్తువులను లభింపజేయడమే ప్రభుత్వ ప్రాశ్నాగ్రామిక విధానమైనప్పటికీ మంత్రి చెప్పారు. సులభంగా ముడి సరుకులు లభిస్తున్నప్పుడు వాటిని ఉపయోగించే పరిశ్రమలు స్థాపించాలనీ, ప్రాశ్నాగ్రామికంగా వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో పరిశ్రమలు నెలకొల్పడానికి పీలుగా ప్రత్యేక సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ప్రభుత్వం యోచిస్తున్నదని ఆయన అన్నారు.

లిప్టు ఇరిగేషన్ పథకానికి ప్రధాన కార్యదర్శిచే శంకుస్థాపన

"రైతులు తమ ఆర్థిక పరిస్థితులను మెరుగుపరచుకోవడానికి అవసర దావ్యాలను ఎక్కువగా పండించడమేగాక వారు వాణిజ్య పంటలను కూడా పండించాలి" అని ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీ యం. టి. రాజు జనవరి 30వ తేదీన మెదక్కు పంచాయతీ సమితిలో కొడపాక గ్రామంలో మంజీరపై న లిప్టు ఇరిగేషన్ పథకానికి శంకుస్థాపనచేస్తూ ఉద్బోధించారు. ఈ పథకానికి రు. 7 లక్షలు ఖర్చు అవుతుంది.

Statement About Ownership And Other Particulars About

"ANDHRA PRADESH"

FORM-IV

(See Rule 8)

Place of Publication : Hyderabad.
Periodicity of Publication : Monthly.
Printer's Name : Director, Government Printing.
Nationality : Indian.
Address : Chanchalaguda, Hyderabad-24.
Publisher's Name : P. Vaman Rao.
Nationality : Indian.
Address : Director, Department of Information, Public Relations and Tourism, Hyderabad, A.P.

(Chief) Editor's Name : P. Vaman Rao.
Nationality : Indian.
Address : Director, Department of Information, Public Relations and Tourism, Hyderabad, A.P.

Name and address of individuals who own the Newspaper and partners or share-holders holding more than one per cent of the total capital. Nil.

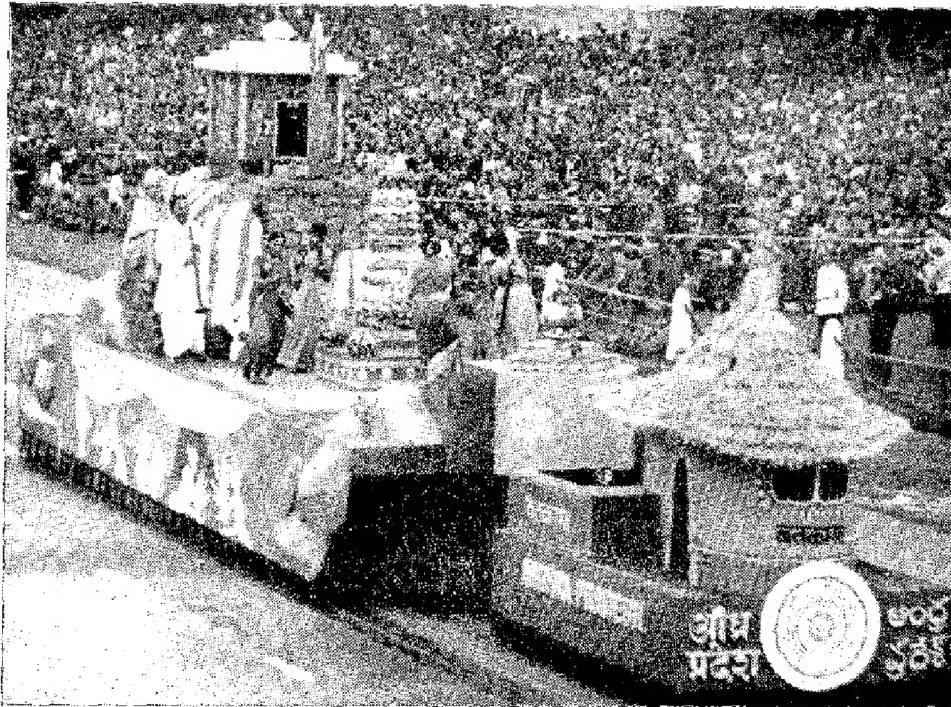
I, P. Vaman Rao, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

(Sd.) P. VAMAN RAO,

Signature of the Publisher.

1970

రివల్యూట్ దినోత్సవాల సందర్భంగా
ధిల్లీలో ఆర్గ్రెవ్రిజేట్ ప్రభుత్వం
ఏర్పాటుచేసిన "జనకమ్మ" శకట
పగిదర్శన బృందం సభ్యులతో
రాష్ట్రపతి శ్రీ వి.వి. గిరి.

ధిల్లీ పురవిభాగం "జనకమ్మ"
శకట పగిదర్శన దృశ్యం

